

Universitetet i Bergen

Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier

NOLISP350

Mastergradsoppgave i nordisk språk og litteratur

Våren 2023

V2 i norsk arvespråk i Latin-Amerika

June Osland Melvær

Forord

Først og fremst vil jeg takke min eminente veileder Kari Kinn, for et godt og hyggelig samarbeid. Tusen takk for grundige og lærerike tilbakemeldinger, både på innhold og språk. Da jeg tok et emne på Universitetet i Bergen om nordiske arvespråk i Nord-Amerika i 2021, i regi av Kari Kinn og Thorsteinn G. Indridason, syntes jeg dette var et spennende og aktuelt tema.

Det har vært et omfattende arbeid, som startet våren 2022 med informantintervjuer og forberedelser. Høsten 2022 fikk jeg en unik mulighet til å være med på feltarbeid i Argentina, der jeg fikk møte 13 av informantene i prosjektet *Norwegian across the Americas*. Jeg fikk bidra til gjennomføring av en rekke intervjuer og språkoppgaver, og fikk lære masse av et dyktig team i *Norwegian across the Americas*. Dette var en opplevelse til stor inspirasjon for meg, og jeg vil takke teamet for tilliten jeg fikk i arbeidet.

Jeg vil videre rette en takk til arvespråkstalerne og informantene i kontrollgruppen, som brukte av fritiden sin på dette. Uten deres bidrag hadde ikke denne oppgaven vært mulig å gjennomføre på denne måten.

Ellers takk til mine nærmeste: Magne og mine foreldre, for at dere alltid stiller opp og støtter meg. Takk til gode venner på lesesalen for en hyggelig hverdag i masterskrivingen.

June Osland Melvær

Bergen, 15. mai 2023

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	1
1.1 Introduksjon av tema	1
1.2 Forskningsspørsmål	3
1.3 Overordnet disposisjon	3
2. Bakgrunn	5
2.1 Norsk migrasjon til det amerikanske kontinentet	5
2.2 Arvespråk: variasjon, bevaring og endring.....	8
3. Teori	12
3.1 Språksyn og studieobjekt.....	12
3.1.1 Språket som studieobjekt	12
3.1.2 Formell grammatikkteori	13
3.2 Setningsanalyse	14
3.2.1 Tradisjonell grammatikkteori: setnings skjema	14
3.2.2 Generativ grammatikk: frasestruktur og CP-TP-VP-systemet	16
3.3 Verbplassering i norsk	20
3.4 Verbplassering i spansk	24
3.5 Verbplassering i helsetninger i nordiske arvespråk	27
3.5.1 Engelsk som kontaktspråk	27
3.5.2 Spansk som kontaktspråk.....	29
3.6 Oppsummering og presisering av forskningsspørsmål.....	30
4. Metode.....	32
4.1 Valg av forskningsdesign	32
4.2 Planlegging og gjennomføring av Zoom-møter	34
4.3 Informanter	36
4.4 Kontrollgruppe.....	39
4.5 Datahåndtering og kategorisering.....	41
4.5.1 Inndeling i fortellende helsetninger	42
4.5.2 Kategorisering.....	46
4.5.3 Særtilfeller.....	50
4.5.4 Statistisk testing	50
4.6 Refleksjoner rundt potensielle feilkilder, egen rolle og tolkning av resultater	50
5. Resultater.....	53
5.1 Andelen subjektinitiale og ikke-subjektinitiale setninger	53
5.2 V2, V2-unntak og V2-brudd.....	55

5.2.1 Stabilitet og variasjon	56
5.2.2 V2 og V2-brudd i subjektinitiale setninger.....	62
5.2.3 V2/V2-brudd i ikke-subjektinitiale setninger	62
5.2.4 V1.....	66
6. Diskusjon.....	68
6.1 Stabilitet.....	68
6.2 V1	70
6.3 V2-brudd og andelen ikke-subjektinitiale setninger.....	71
6.4 Spiller majoritetsspråket noen rolle?	76
6.5 Andre og individuelle mønstre i V2-bruddene	78
6.5.1 Potensiell påvirkning fra engelsk.....	78
6.5.2 Det innledende setningsleddets påvirkning.....	79
6.5.3 Andre mulige påvirkningsfaktorer	81
6.6 Hva kan V2-unntakene fortelle oss?.....	83
7. Avslutning	86
I. Bibliografi	88
II. Vedlegg.....	96
A. Segmentering, transkripsjon og sortering	96
B. Samtykkeskjema og infoskriv	98
C. Helsetninger	102
III. Sammendrag.....	103
IV. Abstract	104
V. Profesjonsrelevans.....	105

1. Innledning

1.1 Introduksjon av tema

Språk kan studeres både som et menneskeskapt, sosialt fenomen, eller som et naturfenomen med bakgrunn i et naturvitenskapelig vitenskapssyn. Språksynet utgjør hovedskillet mellom en sosiokulturell og en formalingvistisk tradisjon. Innenfor en naturvitenskapelig tilnærming kan språket ses på som et formelt system som utgjør et mentalt objekt hos individet (Hårstad, Lohndal, & Mæhlum 2017, 62–92). I denne oppgaven ligger en slik formell tilnærming til grunn.

Innenfor denne tilnærmingen kan språket sies å være det primære redskapet for å fremstille tanker, fantasi og følelser, og en setning kan studeres utfra hvilken tanke den uttrykker eller utfra den fysiske formen. Bak de faktiske ytringene ligger det altså mentale strukturer som formidler en setnings semantiske innhold (Chomsky 2017 [1966], 67–69). Det finnes videre universelle språktrekk som begrenser variasjonen i menneskelige språk. Disse betingelsene læres ikke av de som bruker språk, men er betingelsene som gjør språklæring mulig. Språkbrukere som snakker et språk, kan mye om språket som de ikke har lært gjennom bevisste læringsprosesser (Chomsky 2017 [1966], 102–103). Siden lingvistikk på denne måten kan knyttes til den menneskelige intelligensen, kan det å studere språket gi en bedre forståelse av hvordan den menneskelige hjernen fungerer (Faarlund 2005, 16).

Over halvparten av verdens befolkning kan regnes som to- eller flerspråklige, i den forstand at de har kommunikativ kompetanse i mer enn ett språk. Ved å undersøke flerspråklige kan man se på nye aspekter ved den menneskelige språkevnene, som ikke har vært mulige å undersøke hos ettspråklige individer (Lohndal mfl. 2019, 3–4). Arvespråkstalere er en type flerspråklige som er interessante å studere i en formalingvistisk kontekst, ettersom de kan bidra til nye perspektiver på prinsipielle sider av språket, samt på effektene av språkkontakt.

Et arvespråk kan defineres som et språk som på individnivå tilegnes hjemme fra tidlig barndom, og som utgjør et minoritetsspråk i språksamfunnet rundt individet. En arvespråkstaler kan defineres som en ubalansert tospråklig med arvespråket som sitt svakeste språk, på tross av at det er talerens førstespråk (L1) med hensyn til tilegnelsesrekkefølgen. Arvespråkstalerens dominante språk er majoritetsspråket som snakkes i det større (nasjonale) språksamfunnet (Rothman 2009, 156–157). Som eksempel har norsk arvespråk i Nord-Amerika blitt forsket mye på de siste årene. Norske arvespråkstalere i Nord-Amerika har norsk som sitt svakeste

språk, og engelsk som sitt dominante språk, som de bruker i de fleste sammenhenger utenfor hjemmet.

Innenfor moderne lingvistik er arvespråksstudier et relativt nytt felt som tar for seg hva som skjer med arvespråket til arvespråkstalere med lite eksponering for og bruk av språket. Undersøkelse av språktilegnelse, variasjon og endring hos arvespråkstalere kan potensielt skape nye perspektiver og en bredere forståelse av den menneskelige språkevnen (Lohndal mfl. 2019, 5). Mer spesifikt kan forskning på arvespråk belyse spørsmål om hvor stabil en grammatikk er når den blir tilegnet i barndommen, men lite brukt senere i livet, og i hvor stor grad syntaks er sårbar for tverrspråklig påvirkning (Benmamoun, Montrul, & Polinsky 2013).

Norsk arvespråk i Nord-Amerika (nordamerikanorsk, heretter NoAmNo) har blitt studert siden begynnelsen av 1900-tallet, da Nils Flaten og George Flom først publiserte artikler om denne språkvarieteteten (se Riksem 2017 for en forskningsoversikt med videre referanser). På 1930- og 1940-tallet startet Einar Haugen, Didrik A. Seip og Ernst Selmer med datainnsamlinger i Midtvesten, og ble viktige foregangsmenn i forskningsfeltet. I Nord-Amerika lever det i dag etterkommere etter over 800 000 nordmenn som utvandret på 1800-tallet og 1900-tallet med håp om et bedre liv, og som har bevart språket i inntil fire generasjoner. Einar Haugen publiserte allerede i 1953 et tobindsverk om norsk i Amerika (Haugen 1953). I ettertid er det blitt gjort omfattende forskning på NoAmNo, spesielt de siste årene (se f.eks. Johannessen 2018 for en oversikt med videre referanser).

Denne masteroppgaven er skrevet i tilknytning til det NFR-finansierte forskningsprosjektet *Norwegian across the Americas* ved UiB. Prosjektet har som målsetning å undersøke norsk arvespråk over hele det amerikanske kontinentet (Universitetet i Bergen [UiB] 2021). I denne masteroppgaven undersøker jeg norsk arvespråk i en annen kontaktsituasjon enn den amerikanske, ved å studere grammatikken til norske arvespråkstalere i Latin-Amerika. Disse arvespråkstalerne har norsk som førstespråk (L1), men spansk som sitt dominante språk, i motsetning til arvespråkstalerne i Nord-Amerika, som er dominante i engelsk. Norsk i Latin-Amerika er en foreløpig lite undersøkt kontaktsituasjon, som kan gi nye, komparative perspektiver på norsk arvespråk. Dette kan videre bidra til en økt forståelse av hvilken rolle majoritetsspråket spiller for variasjon og endring i arvespråk. Mer spesifikt undersøker jeg verbplasseringen i fortellende helsetninger i arvespråkstalerne grammatikk. Dette er et interessant tema å studere i en flerspråklig kontekst, ettersom vi i norsk har den obligatoriske V2-regelen, som innebærer at det finite verbalet kommer som ledd nummer to i fortellende

helsetninger, og at det normalt bare kan stå ett ledd foran dette (Faarlund, Lie, & Vannebo 1997, 859), som illustrert i de konstruerte eksemplene under:

- (1) Jeg **står** opp klokken syv hver dag.
- (2) *Til frokost **spiser** jeg alltid to brødskiver.*
- (3) *Etter frokost **pusser** jeg tennene.*
- (4) *Bilen min **bruker** jeg som fremkomstmiddel til jobb.*

I eksemplene (1)–(4) står det kun ett ledd foran det finite verbet. I (1) er dette leddet subjektet, i (2) og (3) er det adverbialer, og i (4) er det et objekt. Plassering av to ledd foran finitt verbal er i hovedregelen uakseptabelt i norsk, som eksempel (5) og (6) illustrerer:

- (5) **Etter frokost jeg **pusser** tennene.*
- (6) **Bilen min jeg **bruker** som fremkomstmiddel til jobb.*

1.2 Forskningsspørsmål

V2 har blitt undersøkt mye i nordiske arvespråk i Nord-Amerika (se f.eks. Hedblom 1978; Larsson & Johannessen 2015a; Kühn & Petersen 2018; Arnbjörnsdóttir, Thráinsson, & Nowenstein 2018; Larsson & Kinn 2022), herunder NoAmNo (se f.eks. Eide 2011; Eide & Hjelde 2018; Westergaard & Lohndal 2019; Westergaard, Lohndal, & Alexiadou 2019; Westergaard, Lohndal, & Lundquist 2021). Min problemstilling i denne oppgaven er å undersøke V2 i norsk arvespråk i Latin-Amerika, med følgende overordnede forskningsspørsmål:

1. I hvilken grad er V2-grammatikken opprettholdt hos norske arvespråkstalere i Latin-Amerika?
2. Sammenlignet med forskningen på V2 i amerikanorsk i Nord-Amerika, hvilke tendenser observeres for V2-grammatikken til norske arvespråkstalere i Latin-Amerika?

For å tilnærme meg forskningsspørsmålene har jeg gjennomført en narrativ språkoppgave for å innhente data fra informantene (se kapittel 4), som jeg undersøker og analyserer ved å benytte meg av teori og modeller fra generativ syntaktisk teori (mer om dette i kapittel 3).

1.3 Overordnet disposisjon

Oppgaven starter med en redegjørelse av bakgrunn i kapittel 2, med en historisk innføring i den norske migrasjonen, en innføring i arvespråk og vanlige utviklingstrekk med eksempler fra NoAmNo. I kapittel 3 følger oppgavens teoridel, hvor rammeverket som skal brukes videre i

oppgaven introduseres. Deretter kommer metode i kapittel 4, så observerte resultater i kapittel 5, som blir analysert og diskutert i oppgavens diskusjonsdel, kapittel 6. Avslutningsvis følger kapittel 7 med konklusjon og utsikter til videre forskning. Deretter følger bibliografi, vedlegg, sammendrag på norsk og engelsk, samt et notat om profesjonsrelevans for lektorutdanningen.

2. Bakgrunn

I denne delen av oppgaven skal jeg presentere bakgrunnen for temavalget i denne oppgaven. Først tar 2.1 for seg den norske migrasjonen til det amerikanske kontinentet, med en redegjørelse av bakgrunnen for dagens norske arvespråkssituasjon i Latin-Amerika. I 2.2 presenteres deretter temaet arvespråk mer inngående, med en skissering av vanlige utviklingstrekk, og med eksempler fra forskningen på norsk arvespråk i Nord-Amerika.

2.1 Norsk migrasjon til det amerikanske kontinentet

Norske kvinner og menn valfartet til det amerikanske kontinentet mellom 1820 og 1940. Norge hadde hatt en dramatisk befolkningsvekst. Kombinert med begrenset dyrkbar jord og en sen industrialisering av landet, skapte dette utfordringer i et Norge hvor en majoritet av befolkningen var sysselsatt i jordbruket, og bosatt i rurale områder. Det medførte at mange valgte å flytte på seg (Sæther 2017, 37). Etter 1900 førte driftsomlegginger i jord- og skogbruket til et mindre behov for arbeidskraft, og husmenn og landarbeidere ble overflødige og flyttet fra bygdene. For mange besto derfor det reelle valget mellom utvandring til Amerika eller arbeid i industrien i Norge. Mange av de flyttende fant dermed veien til Amerika. Det samme gjorde over 30 000 norske sjømenn (Hodne & Grytten 2002, 29–49).

Så mye som 800 000 nordmenn emigrerte til Nord-Amerika, og mange av dem slo seg ned i Midtvesten i USA. Her var det store tilgjengelige landområder, som skapte muligheter for et bedre liv for dem som hadde reist fra Norge med håp om blant annet religiøs frihet og bedre sosioøkonomiske forhold. Denne migrasjonen bestod i stor grad av familier fra rurale områder, som startet jordbruk når de kom til USA. I Midtvesten ble det etter hvert etablert norske språksamfunn med norske institusjoner som kirker, sykehus, eldreheim, aviser og skoler, som medførte en bevaring av det norske språket i inntil fire generasjoner (Johannessen 2018, 449–451).

Den norske utvandringen til Latin-Amerika skjedde i et betydelig mindre omfang enn den norske utvandringen til Nord-Amerika, og skilte seg fra denne på flere områder. Migrasjonen er utfordrende å tallfeste, men estimerer fra Sæther (2017, 42–46) tilsier at inntil 10 000 nordmenn utvandret til Latin-Amerika. De fleste av de utenlandske immigrantene som kom til Latin-Amerika, bodde i byer. Der fant de jobbmuligheter i bygg- og konstruksjonsbransjen, transportsektoren, varehandelen og i eksportproduksjonen. Spesielt med den norske utvandringen til Latin-Amerika var forbindelsen til norsk skipsfart. Blant de svenske og danske immigrantene var det betydelig flere som drev med jordbruk også på den sørlige delen av det

amerikanske kontinentet. Over halvparten av nordmennene som dro til Latin-Amerika kom til byer langs kysten med norske skuter. Flertallet var unge, ugifte menn med ingen eller få yrkeskvalifikasjoner. Blant de norske kvinnene som kom, hadde en del reist som misjonærer eller frelsesarmesoldater, av de øvrige fikk mange jobber som privatlærere eller husholdersker (Sæther 2017, 37–53).

Sæther (2017, 55–61) forteller videre om at mange av nordmennene som utvandret til Latin-Amerika, slo seg ned i Argentina. Utover sjømennene som kom, var det spesielt mange norske ingeniører som ble ansatt i bygging av jernbaner og havner, i forbindelse med hydrologiske undersøkelser, damprosjekter og i oljenæringen. Norge utdannet langt flere ingeniører på 1900-tallet enn den nasjonale etterspørselen tilsa, og mange valgte å dra utenlands. En gruppe norske ingeniører ble i 1890-årene hyret inn for å bidra til fastsettelsen av landegrensene i Andesfjellene mellom Chile og Argentina, et prosjekt ledet av den argentinske grensekommisjonen. Denne gruppen ble kjernen i det som etter hvert ble omtalt som en norsk koloni i Buenos Aires, og gruppen opprettet Det Norske La Plata Samfund og idrettsforeningene: den skandinaviske roklubben *Club Remeros Escandinavos* og den skandinaviske golfklubben *Golfers Escandinavos*. Disse ble drevet sammen med en rekke andre norske skipsagenter, redere og handelsagenter. Sjømannskirken ble også etablert i byen som følge av økt norsk skipsfart i Buenos Aires. Det ble gjort flere forsøk på å opprette norske kolonier ulike steder i Latin-Amerika, uten videre hell (Sæther 2017, 55–61).

Under første verdenskrig minket utvandringen til det amerikanske kontinentet, både grunnet regulering av skipstrafikken over Atlanterhavet, innvandringskvoter i USA og en høykonjunkturperiode i Norge (Sæther 2017, 38). Tidene etter den første verdenskrigen var preget av en økonomisk krise og immigrasjonsskepsis i USA. Immigrasjonsskepsisen fulgte blant annet av at immigrasjonen hadde forverret arbeidsforholdene for arbeiderne. Den etablerte befolkningen hadde dessuten fått en økende rasebevissthet, og det ble innført strenge restriksjoner på tillatt innvandring (Sirevåg 2022).

Noen år senere skapte andre verdenskrig imidlertid nye migrasjonsbølger fra Europa. I kjølvannet av krigen var det mange som av ulike grunner søkte ut av hjemlandet, og mot et nytt liv et annet sted. Det er vanskelig å fastslå hvor mange nordmenn som dro, blant annet ettersom de spesielle omstendighetene etter krigen satte klare begrensninger på den norske folketellingen i 1946 (Statistisk sentralbyrå [SSB] 2009). Dessuten har krigsmigrasjonen vært et betent og lite dokumentert kapittel i historien, ettersom flere norske NS-medlemmer valgte å flykte mot det amerikanske kontinentet. Argentina var ett av få land som var åpent for krigsimmigranter,

ettersom økonomien blomstret og de hadde behov for arbeidskraft for å utvikle seg som ledende stormakt i Latin-Amerika (Furuset 2013, 28).

Selv om det har vært mye fokus på at europeiske nazister ble tatt imot i Argentina, blant annet gjennom amerikanske myndigheters formidling og media, påpeker Furuset (2011, 3) at denne migrasjonen var ganske liten, og at den nok har fått uforholdsmessig stor plass i forestillingen om Latin-Amerika. Furuset (2011, 36–41) skriver videre om at det ikke bare var denne gruppen immigranter som kom til Argentina etter krigen, og det var flere grunner til at folk i Norge og Europa for øvrig valgte å friste lykken der. Ettersom Argentina under Perón ønsket økonomisk uavhengighet, trengte landet arbeidskraft for å gjennomføre modernisering, industrialisering og utvikling av militær industri. I Europa var det store ødeleggelser og arbeidsledighet etter andre verdenskrig, som Argentina dro fordel av, i selskap med en rekke andre land som USA, Sovjetunionen, Canada, Brasil og Frankrike. Det var et stort behov for arbeidskraft. Den store migrasjonsinteressen utenfra, kombinert med et kaotisk og ineffektivt system for å ta imot immigrantene, gjorde at Argentina i praksis var lite restriktivt, og ble et migrasjonsmål for mange. Fra 1950 sank innvandringen igjen, når den nasjonale økonomien gikk dårligere, og situasjonen i Europa forbedret seg .

Til tross for at den norske utvandringen til Latin-Amerika har vært mye mindre enn utvandringen til Nord-Amerika, finnes norsk i dag som et arvespråk i Latin-Amerika, med talere som er andre- eller tredjegenasjons immigranter. Til forskjell fra i Nord-Amerika har det ikke eksistert større norske språksamfunn. Det nærmeste man kommer er nok det som ble omtalt som den norske kolonien i Buenos Aires, der Det Norske La Plata Samfund hadde omtrent 150 registrerte medlemmer mellom 1896 og 1918 (Pedersen 2010, 76). I enkelte områder kan man også snakke om skandinaviske språksamfunn, eksempelvis i Misiones nord i Argentina. Der finner man byen Oberá, grunnlagt av svensker og det Gunvor Flodell (2002, 79) beskriver som sentrum for «svenskheden» i Misiones, hvor nordisk kultur og språk har blitt godt bevart. Der bor det også etterkommere etter nordmenn, dansker og finner. I den grad man i dag kan snakke om norske miljøer i Latin-Amerika er det spansk som brukes mest som kommunikasjonsspråk, og blant de nålevende norske arvespråkstalerne er det få som har lært sine barn norsk.

Det har i senere tid skjedd nyere og mer spredt migrasjon til Latin-Amerika, blant annet gjennom norsk misjon til latinamerikanske land. Fra 1960-årene var det en rekke protestantiske misjonsprosjekter fra Nord-Europa og Nord-Amerika i Latin-Amerika, i en tid der Norge på lik linje med mange land i verden startet u-hjelp til andre land. I Ecuador var det norsk misjonsvirksomhet i mange ulike byer: Cañar, Cuenca, Azogues, Paute, Ambato, Guayaquil og

Quito. Misjonærene startet både internatskoler, helsestasjon og radiostasjon, samt diverse utviklingsprosjekter for jordbruk (Tafjord 2017, 221–249). Den misjonsrelaterte migrasjonen er bakgrunnen for at det i dag finnes norske arvespråkstalere i Ecuador, som *Norwegian across the Americas*-prosjektet har etablert kontakt med.

2.2 Arvespråk: variasjon, bevaring og endring

Arvespråk og arvespråksstudier ble kort definert og skissert i oppgavens innledende del. Her skal jeg gå nærmere inn på denne formen for flerspråklighet, og nevne noen vanlige utviklingstrekk i arvespråk, med eksempler fra NoAmNo, som er den hittil best studerte formen for norsk arvespråk, og som danner et naturlig bakteppe for studier av LaAmNo som ny kontaktsituasjon. Det er blitt forsket på ulike aspekter ved norsk arvespråk i Nord-Amerika, hvor man på noen områder har funnet språklig stabilitet, og man på andre områder har funnet variasjon og endring. Strukturelle egenskaper som syntaks, fonologi og morfologi har vist seg å være mer stabile enn leksikon, men også her finnes det noe variasjon (Johannessen 2018 med videre referanser).

Når det kommer til språktilegnelse, er en arvespråkstaler en førstespråksinnlærer (L1) av arvespråket, og kan være simultan eller sekvensiell (suksessiv) flerspråklig med hensyn til tilegnelsesrekkefølgen for arvespråket og talerens øvrige språk (Rothman 2009, 157). Det som videre er spesielt med denne formen for flerspråklighet er at arvespråket, til tross for at det læres som førstespråk, ender opp som arvespråkstalerens svakeste språk, som følge av at dette er et minoritetsspråk i språksamfunnet rundt, med begrensede bruksområder. Utgangspunktet i denne masteroppgaven er det som etter hvert har blitt det rådende synet innenfor arvespråksforskningen: at arvespråkstalere har fullstendige grammatikker som er individuelt konsistente. Polinsky (2018, 25) hevder at grammatikken til arvespråkstalere kan skille seg fra grammatikken hos talere i hjemlandet, men at den i prinsippet er fullt og helt et eget, individuelt system, som kan studeres på linje med andre grammatikker. Når man undersøker språkdata fra arvespråkstalere, finner man gjerne mye variasjon både mellom talere, og på intraindividuell nivå. Et sentralt mål i arvespråksforskning er å kartlegge og gjøre rede for denne variasjonen (Johannessen 2018).

Einar Haugen innledet for alvor arbeidet på norsk arvespråk i Nord-Amerika på 1930-tallet, da han kjørte rundt i Midtvesten i USA og samlet inn data fra norske arvespråkstalere (Haugen 1975, 9). Han arbeidet videre med norsk arvespråk og flerspråklighet resten av sin karriere. Siden har norsk arvespråk i Nord-Amerika blitt et raskt voksende felt (se f.eks. Johannessen

2018 for en oversikt med videre referanser), og etableringen av korpuset CANS (*Corpus of American Norwegian Speech*¹) har etter hvert tilgjengeliggjort et stort datamateriale som strekker seg helt tilbake til Haugens innsamling, og som kan brukes som en nyttig ressurs til videre forskning. Det er også på sin plass å nevne at blant andre Didrik A. Seip og Ernst Selmer, Arnstein Hjelde, Janne Bondi Johannessen og Signe Laake mfl. har bidratt betydelig til kartleggingen og innsamlingen av norsk arvespråk i Nord-Amerika.

I forskningen har det vært en tendens til å fokusere på hva som gjør arvespråkstalere annerledes fra talere av samme språk utenfor en arvespråkskontekst. I den forbindelse er hvem man skal sammenligne arvespråkstalerne med et viktig spørsmål, og dette valget av en språklig basislinje (*baseline*²) er avhengig av hva man ønsker å studere ved arvespråkstalernes språk. Spørsmålet om basislinje er omdiskutert (Polinsky 2018, 10–11; Aalberse, Backus, & Muysken 2019, 112–118). I noen tilfeller kan det være hensiktsmessig å sammenligne med språket til førstegenerasjonsinnvandrerne. Dette er blant annet spesielt interessant dersom man skal studere språkutviklingen i det nye hjemlandet i et diakront perspektiv, eller hvis man vil sammenligne arvespråket med språket som utgjorde den vesentlige innputten i språktilegnelsen.³ I andre sammenhenger er ikke dette mulig eller hensiktsmessig, og da kan sammenligningsgrunnlaget for eksempel være ettspråklige talere i hjemlandet. I denne oppgaven har jeg etablert en basislinje basert på en kontrollgruppe av talere i Norge, se videre i 4.4.

I den internasjonale forskningen på arvespråk er det noen utviklingstrekk som utmerker seg som særlig typiske. Hos Polinsky (2018) trekkes tverrspråklig påvirkning, språkforvitring og avvikende tilegnelse frem. Tverrspråklig påvirkning (eller *transfer*) innebærer at strukturer fra det dominante språket overføres til talerens ikke-dominante språk (Polinsky 2018, 18–25). Dette finner man flere tilfeller av i NoAmNo, spesielt i leksikon, eksempelvis de leksikalske innlånene *råd* for ‘vei’, *farm* for ‘gård’, og *kipe* for ‘beholde’ (Annear & Speth 2015). Men man finner også eksempler på andre overførte strukturer enn rent leksikalske, eksempelvis i ytringer som «Vi va [spø:st] te å lær engelskt, da veit’u», med lån av modalkonstruksjonen «be supposed to» (Eide & Hjelde 2012, 355). I latinamerikanorsk (heretter LaAmNo) har vi så langt i vårt materiale funnet leksikalske lån fra spansk, som *asado* (i latinamerikanske land brukes begrepet

¹ Korpuset heter i dag *Corpus of American Nordic Speech*, ettersom svenske opptak også er inkludert i korpuset.

² Det finnes foreløpig ikke noen etablert, norsk term som tilsvarer *baseline*, men jeg har valgt å oversette til «basislinje», som er nærliggende terminologien som brukes i mye av referanselitteraturen på området.

³ Norsk arvespråk i Nord-Amerika har eksistert over opptil fem generasjoner, og derfor er førstegenerasjonsinnvandrere ikke nødvendigvis innputt til dagens arvespråkstalere.

enten om en grillfest som sosial begivenhet, eller en grillteknikk) og *chacra* (en betegnelse på et frodig jordstykke, eventuelt ‘på landet’), og bruk av diskursmarkøren *bueno* ‘vel’.⁴

Språkforvitring eller attrisjon innebærer at lingvistiske ferdigheter som tidligere er mestret fullt i arvespråket sammenlignet med basislinjen, mistes eller svekkes i løpet av livet (Polinsky 2018, 22–24). I NoAmNo har Kinn (2020) argumentert for at den observerte bruken av ubestemt artikkel i predikativkonstruksjoner (eksempelvis *Han er en lærer*) skyldes språkforvitring hos informantene⁵. Arvespråkstalerens distribusjon av den bestemte artikkelen er preget av stor interindividuell, men også intraindividuell, variasjon. Talerne som sier *Han er en lærer*, produserer også eksempler på basislinjemønsteret *Han var lærer*. Ettersom nesten ingen av talerne som bruker ubestemt artikkel i predikativkonstruksjoner, gjør det konsekvent, hevdes det at arvespråkstalerne har redusert tilgang til mønstrene i basislinjen som følge av at arvespråket er lite brukt, men at det ikke er snakk om noen gjennomgående endring av grammatikken.

Utviklingstrekket avvikende tilegnelse (også kalt *ufullstendig tilegnelse*⁶) innebærer på sin side at språkbrukerne tilegner seg et system som er annerledes enn den språklige basislinjen. Det kan dermed gjerne være snakk om en mer gjennomgående endring. Larsson og Johannessen (2015b) observerer innovasjon i verbplasseringen i leddsetninger hos skandinaviske arvespråkstalere, med rekkefølgen verb-adverb hvor hjemlandsnorsk krever adverb-verb, som i eksempelsetningene (7)–(8):

(7) *om du finner ikke ut så*

(8) *det var en som arbeida med dem som forstår ikke så mye norsk*

(Larsson & Johannessen 2015b, 248)

De argumenterer for at denne innovasjonen, som skiller seg fra både skandinavisk og engelsk grammatikk, skyldes avvikende tilegnelse. Dersom verb-adverb-rekkefølgen hadde skyldtes attrisjon, ville den hadde hatt en sammenheng med arvespråkstalerens begrensede bruk av arvespråket, noe de ikke finner belegg for i sine observasjoner, ettersom talere som er flytende

⁴ De leksikalske lånene *asado* og *chacra* har ingen klar norsk ekvivalent. Slike typer lån har blitt omtalt som ord for ting som ikke fantes i Norge i NoAmNo, eksempelvis *pickup* ‘pickup’ og *college* ‘høyskole’ (Johannessen & Laake 2012).

⁵ Likhet med engelsk spiller også en rolle. Attrisjonen handler i dette tilfellet om at informantene ikke klarer å undertrykke den engelske grammatikken. Tilgangen til den norske grammatikken er svekket.

⁶ Termen *ufullstendig tilegnelse* indikerer at bestemte grammatiske mønstre i målspråket aldri har blitt mestret fullt ut av språkbrukeren, men fordi arvespråkstalerens grammatikker anses som fullstendige, har de fleste gått bort fra denne termen.

i arvespråket også har denne flyttingen. Dessuten er ikke den observerte endringen i retning av et enklere system (Larsson & Johannessen 2015b, 258).

Det er ikke full enighet i fagmiljøet når det kommer til innhold og inndeling av begrepene for de typiske utviklingstrekkene. I tillegg til de nevnte trekkene, som nevnt følger Polinskys inndeling, er det flere utviklingstrekk som har blitt skissert ut i arvespråksforskningen. Jeg anser det som mest relevant å trekke frem hyperkorrigering i tillegg til de ovennevnte, som er en form for tverrspråklig overkorreksjon, hvor arvespråkstaleren overgeneraliserer språktrekk som er distinkte for arvespråket, for å skape avstand til det mest dominante majoritetsspråket. Dette kan resultere i at taleren bruker mer komplekse strukturer enn basislinjen skulle tilsi (Kupisch 2014).

Et eksempel fra forskningen på NoAmNo som kan analyseres som tverrspråklig overkorreksjon, finner vi hos Yvonne van Baal (2018) om dobbelt bestemthet i NoAmNo. Norsk har normalt dobbelt bestemthet med både foranstilt determinativ (*den/det* i entall) og bestemthetssuffiks (*-en/-a/-et* i entall). I van Baals datamateriale er foranstilt determinativ den mest sårbare formen for bestemthet, og over førti prosent av talerne dropper det (eks. *_ hvite hesten*), til tross for at man ved en påvirkning fra engelsk ville forventet det motsatte. Et annet eksempel fra arvespråksforskningen på tverrspråklig overkorreksjon er den observerte bruken av possessiver og dobbelt bestemthet i NoAmNo. Det ser ut til at postnominale possessiver og bestemthetssuffiks uten foranstilt artikkel blir foretrukket av de fleste arvespråkstalerne, på tross av at dette er konstruksjonene som skiller seg mest fra engelsk (Anderssen, Lundquist, & Westergaard 2018).

I undersøkelsen av faktorer som skaper variasjon og endring, kan effekter på grammatikken i arvespråket observeres, og potensielt forklare hvorfor grammatikken forandrer seg. Faktorer som skaper variasjon og endring forklarer imidlertid ikke akkurat hvordan grammatikken endrer seg, eller hvordan arvespråksgrammatikken vil bli seende ut over tid. Selv om man kan finne variasjon i talespråket, kan det være utfordrende å skille mellom tilfeldig variasjon knyttet til performans, og variasjon tilskrevet strukturelle forskjeller mellom basislinjen og arvespråksgrammatikken. Et kriterium som kan brukes for å si noe om dette er en vurdering av hvorvidt variasjonen er systematisk eller sporadisk. Avvikende tilegnelse er for eksempel ofte mer systematisk enn tverrspråklig overføring og attrisjon (Polinsky 2018, 28–37).

3. Teori

I denne delen av oppgaven skal jeg legge frem teorien jeg skal benytte meg av når jeg analyserer og diskuterer funnene mine i kapittel 6. Kapitlet fremlegger tradisjonelle grammatiske termer og mer spesifikke generative termer. Innledningsvis presenteres språksyn og studieobjekt i 3.1, med overordnet teoretisk rammeverk. Deretter følger 3.2 om setningsanalyse med modeller, etterfulgt av 3.3 om verbplassering i norsk, og 3.4 om verbplassering i spansk. Underkapittel 3.5 tar for seg foreløpige funn i forskningen på verbplassering i helsetninger i nordiske arvespråk. Kapittel 3 avrundes i 3.6 med en mer detaljert presisering av mine forskningsspørsmål, i lys av det presenterte teorigrunnet og tidligere forskning.

3.1 Språksyn og studieobjekt

3.1.1 Språket som studieobjekt

Når jeg i denne oppgaven skal undersøke norsk arvespråk i Latin-Amerika, skal jeg som nevnt innledningsvis i kapittel 1, legge til grunn en formalingvistisk tilnærming. Gjennom en formalingvistisk tilnærming studeres språket som et formelt system, som eksisterer mentalt hos hvert enkelt individ. Språksynet i oppgaven bygger nærmere bestemt på generativ grammatikk innenfor den chomskyanske tradisjonen.

Språket kan sies å være unikt for mennesket, i den forstand at mennesker kan kommunisere gjennom å kombinere ord på utallige måter, snakke om fortid og fremtid. Mennesker kan forme nye ytringer som uttrykker nye ideer tilpasset nye situasjoner, og denne kreativiteten i språkbruken skiller mennesker fra dyr (Chomsky 2017 [1966], 33). Språkssystemet hos mennesker er bemerkelsesverdig komplekst. Det er et produkt av den menneskelige intelligensen, og det produseres av individer gjennom prosesser som ligger langt forbi menneskelig vilje og bevissthet. Ifølge Chomsky er språket «*a mirror of mind*», som innebærer at vi gjennom studier av språk kan oppdage abstrakte prinsipper som styrer språkets struktur og bruk, og som er en grunnleggende del av menneskers mentale egenskaper (Chomsky 1976, 4).

Chomsky hevdet i sine refleksjoner rundt språk (1976, 11) at individer må bruke strengt restriktive prinsipper som veileder hvordan en grammatikk kan bygges opp, ettersom individer i ulike språksamfunn har utviklet språk som har mange grunnleggende like egenskaper. Han mente videre at det derfor måtte finnes et prinsippsystem som er en egenskap hos mennesker generelt, og som begrenser språklig variasjon. Det prinsippsystemet var hovedtanken i det Chomsky i sine verker omtaler som universell grammatikk (UG). Chomskys grunntanke innebærer med dette at mennesker er født med en universell disposisjon til å utvikle

grammatikker. Ideen om en universell grammatikk handler om å finne de rammeverkene av prinsipper og elementer som er felles for menneskelige språk (Chomsky 1986, 19–27).

Chomsky mente at det var en fundamental distinksjon mellom språklig kompetanse og performans. Språklig kompetanse kan forstås som språkbrukerens kunnskap om språket, mens performans er den faktiske språkbruken i konkrete situasjoner (Chomsky 1965, 4). I *Aspects of the Theory of Syntax* skrev Chomsky videre at lingvistisk teori hovedsakelig bør ta utgangspunkt i «ideelle språkbrukere i et homogent språksamfunn, som behersker språket perfekt og som ikke er påvirket av grammatisk irrelevante forhold som begrenset hukommelse, distraksjoner, endringer i oppmerksomhet og interesse og feilkilder (tilfeldige eller karakteristiske) ved bruk av språkkunnskapen i den faktiske performansen» (Chomsky 1965, 3–4, min oversettelse).

Noam Chomskys forskning på den menneskelige språkevnen har preget mye av den moderne grammatikkforskningen. Chomsky utviklet den lingvistiske teorien som i dag kalles generativ grammatikk, som undersøker universelle aspekter ved språkevnen, og har introdusert en abstrakt formalisering av språkkunnskaper hos individer (Hårstad, Lohndal, & Mæhlum 2017, 78–84). Synet på ettspråklige talere som de ideelle forskningsobjektene er ikke lenger rådende innenfor den formalingvistiske forskningen, som i dag anser flerspråklige individer som interessante ressurser (Lohndal mfl. 2019, 3–4).

3.1.2 Formell grammatikkteori

Det har vært et viktig poeng innenfor flere retninger av språkforskningen å skille kompetanse, dvs. de individuelle ferdighetene som gjør en i stand til å bruke språk, fra performans, dvs. den observerte uttalte språkproduksjonen. Dette skillet overlapper med skillet som gjøres mellom E-språk (eksternalisert) og I-språk (internalisert) (Hårstad, Lohndal, & Mæhlum 2017, 84–87). Fremveksten av den generative grammatikken medførte et skifte, fra et fokus på faktisk og potensiell atferd og produsert språk, til fokuset på de underliggende prinsippene for bruken og forståelsen av språk. E-språket, det eksternaliserte språket, representerte de faktiske talehandlingene, forstått uavhengig av de kognitive egenskapene hos språkbrukeren. I-språket, det internaliserte språket, representerte en annen tilnærming, et kognitivt element hos personen som mestrer språket, og et kunnskapssystem som er representert internt i hjernen (Chomsky 1986, 19–27).

Når jeg i denne masteroppgaven skal studere latinamerikanorske arvespråkstaleres talespråk, er det det internaliserte I-språket jeg er interessert i å få mer kunnskap om, men for å kunne si noe

om I-språket må jeg benytte meg av de faktiske talehandlingene i informantenes E-språk. I-språket er altså en mental størrelse som ikke er direkte observerbar, men som kun er mulig å undersøke indirekte, gjennom eksempelvis akseptabilitetsvurderinger, eller indirekte gjennom E-språket. Språkdataene, som her blir de innsamlete produserte ytringene til informantene, brukes som et kikkhull inn til den underliggende grammatiske kompetansen.

Til dette formålet tilbyr formell grammatikkteori gode analyseverktøy. Generativ grammatikk beskriver på en eksplisitt måte det grammatiske systemet. Generativ syntaks er følgelig en av formene for generativ grammatikk som har vokst frem i kjølvannet av Chomskys forskning. I begrepet generativ ligger det en idé om at grammatikken er et system som genererer grammatikalske setninger i et språk, samtidig som den sørger for ikke å generere ugrammatikalske setninger (Åfarli & Eide 2003, 15–17). Det grammatiske systemet kommer kun indirekte til syne i de observerbare grammatiske fenomenene som kommer til uttrykk i E-språket. Innenfor den generative grammatikken anses setninger som generert av prosedyrer i underbevisstheten, og således som uttrykk for kognitive evner. Målet med generativ syntaktisk teori er å modellere disse underbevisste prosedyrene, gjennom formelle grammatiske regler (Carnie 2012, 6).

3.2 Setningsanalyse

3.2.1 Tradisjonell grammatikkteori: setningsskjema

En syntaktisk analyse innebærer å klargjøre syntaktiske forhold mellom leddene i en setning. I setningsanalysene i denne oppgaven benyttes tradisjonelle hovedfunksjoner som verbal, subjekt, objekt, predikativ og adverbial (se f.eks. Kulbrandstad & Kinn 2016, 380–383 for beskrivelser). For å avgrense setningsleddene er flytteprøven godt egnet. Den innebærer å undersøke hvilke ord som kan flyttes samlet foran det finite verbalet, til den innledende posisjonen i setningen (Kulbrandstad & Kinn 2016, 382).

Setningsleddenes syntaktiske funksjon spiller en rolle for leddstillingen i norsk, sammen med faktorer som informasjonsstruktur og vektprinsippet. Som i mange andre språk finnes det en fast grunnleggende rekkefølge mellom leddene i setninger, og da spesielt leddene subjekt, objekt og verbal. I norsk utgjør rekkefølgen subjekt-verbal-objekt (SVO) grunnmønsteret, på lik linje med de fleste europeiske språk. Denne klassifiseringen er kun et hovedmønster, og er ikke beskrivende for strukturen i alle setninger (Faarlund, Lie, & Vannebo 1997, 855–857).

Setningsstrukturer blir innenfor tradisjonell grammatikk ofte forklart med setningsskjemaer, som først introdusert av Paul Diderichsens i *Elementær dansk grammatik* (Diderichsen 1946),

og som siden har blitt brukt mye innenfor nordisk grammatikkforskning. Setningsskjemaene fungerer som et slags kart over setningene, med felt som inneholder ulike plasser for de mulige setningsleddene. Fortellende helsetninger, som skal være mitt fokus videre i denne oppgaven, passer som regel inn i setningsskjemaet for det Kulbrandstad & Kinn (2016, 355) omtaler som *va-setninger* (verbal før adverbial), som kan illustreres med følgende skjema som i Tabell 1:

Tabell 1: setningsskjema va

	Forfelt	Midtfelt			Slutfelt		
		v	n	a	V	N	A
(1)	Jeg	har		alltid	vasket	huset	på fredager
(2)	Våren	har		endelig	kommet		til Bergen
(3)	Sykkelen min	bruker	jeg				hver dag

Forfeltet i skjemaet har i utgangspunktet én plass, mens midtfelt og slutfelt har tre plasser hver, én for hver hovedtype av setningsleddene: verbaler (v, V), nominaler (n, N) og adverbialer (a, A). *n* i midtfeltet er stort sett forbeholdt subjektet, mens *N* er for eksempelvis objekt. *v* er for finitt verbal, *a* er for setningsadverbialer, og *A* er for andre adverbialer. For å illustrere hvordan setninger kan plasseres inn i skjemaet har jeg brukt tre konstruerte eksempler. Eksempel (1) og (2) innledes med subjekt, i tråd med SVO. Eksempel (3) innledes derimot med objekt. Som illustrert i skjemaet, er det fullt mulig at noen av plassene står tomme. Likevel er *v*-plassen i midtfeltet alltid fylt, og det står alltid ett ledd i forfeltet. Dette er måten V2-regelen kommer til uttrykk på gjennom *va*-skjemaet; se mer om V2-regelen i 3.3.

Va-skjemaet gjelder først og fremst for helsetninger. Når det kommer til leddsetninger, har de en annen oppbygging som ikke passer inn i dette skjemaet. For leddsetninger kan derimot et *av-skjema* (adverbial før verbal) benyttes (Kulbrandstad & Kinn 2016, 368). Det innledes av et forbinderfelt, som i Tabell 2:

Tabell 2: setningsskjema av

	Forbinderfelt	Midtfelt			Slutfelt		
		n	a	v	V	N	A
(4)	fordi	jeg	alltid	har	vasket	huset	på fredager
(5)	når	våren	endelig	har	kommet		til Bergen
(6)	at	jeg		bruker		sykkelen min	hver dag

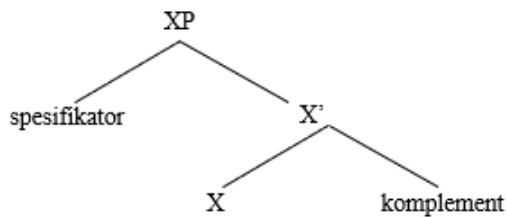
Som illustrert i av-skjemaet, har leddsetninger en annen leddstilling enn helsetninger. Midtfeltet innledes av *n*, etterfulgt av *a* og *v*. De fleste leddsetningstyper uten spørreord har en subjunksjon i forbinderfeltet (Faarlund, Lie, & Vannebo 1997, 865), som i eksemplene (4)–(6). Det er verdt å nevne at også leddsetninger kan ha leddstilling som i helsetninger, hvor verb havner før adverbial (se f.eks. Westergaard 2009, 22).

Setningsskjemaer som vist over representerer en taksonomisk beskrivelse av grammatikken, i tråd med tradisjonen innenfor tradisjonell grammatikk. Slike skjemaer har dermed ingen målsetning om å beskrive mental grammatisk kompetanse, og det illustrerte skjemaet er dessuten laget spesifikt for nordisk. I undersøkelsen av grammatikken til norske arvespråkstalere i Latin-Amerika, er jeg imidlertid interessert i å forstå informantenes underliggende grammatiske system i en tverrspråklig kontekst, noe som er vanskeligere å oppnå gjennom en modell som setningsskjemaet. Den generative grammatikken ser, som jeg var inne på i 3.1.2, på observerbare strukturer som en avspeiling av en mental eller kognitiv grammatisk kompetanse hos den enkelte språkbruker, og tilbyr eksplisitte modeller for sammenligning på tvers av språk (Åfarli & Eide 2003, 15–16)

3.2.2 Generativ grammatikk: frasestruktur og CP-TP-VP-systemet

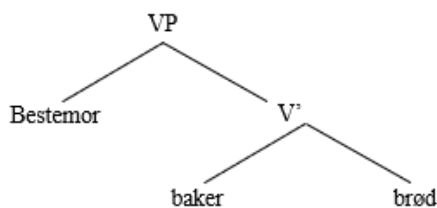
At det er visse begrensninger for hvordan man kan flytte på ordene i en setning (jf. flytteprøven), tyder på at ord grupperes sammen til fraser, og at visse ord og fraser dermed er overordnet andre hierarkisk. Chomsky lanserte i 1970 X'-teorien ('X-bar') (Chomsky 1970), som format på språklig organisering av fraser og setninger.⁷ Utgangspunktet for X' er at hver frase har en kjerne, som projiserer opp til et frasenivå. Kjernen X er sentral i frasen, og bestemmer frasens kategori. De andre elementene kalles modifikatorer, og kan ofte utelates fra frasen, til forskjell fra kjernen. Disse modifikatorene kan ha en tett tilknytning til kjernen (spesifikator eller komplement), eller er mer perifert tilknyttet kjernen (som adjunkt til projeksjonen til kjernen). X'-teorien går altså ut på at alle fraser bygges i henhold til X'-skjemaet (Figur 1). Der brukes frasenivået XP med ordnivået X, som er kjernen i frasen (Åfarli & Eide 2003, 25–29).

⁷ X'-teorien er siden blitt videreutviklet i flere versjoner, men i denne oppgaven anses det som mest hensiktsmessig å forholde seg til den opprinnelige versjonen, som presentert i Åfarli og Eides (2003) *Norsk generativ syntaks*.

Figur 1

Kjernen i en frase kan altså utfylles med et komplement, som alltid består av en frase. Kjernen og komplementet utgjør konstituenten X' , som kan utvides med en frase til en større konstituent XP . Frasen som legges til X' i den utvidete XP kalles spesifikator. Kjernens kategori, eksempelvis i en verbfrase (VP), er representert på tre nivåer i diagrammet: V som kjerne, V' på mellomnivå og VP som frase. Det er vanlig å si at frasen er en projeksjon av kjernen. Det høyeste nivået, her VP, er maksimalprojeksjonen (Platzack 1998, 42–44).

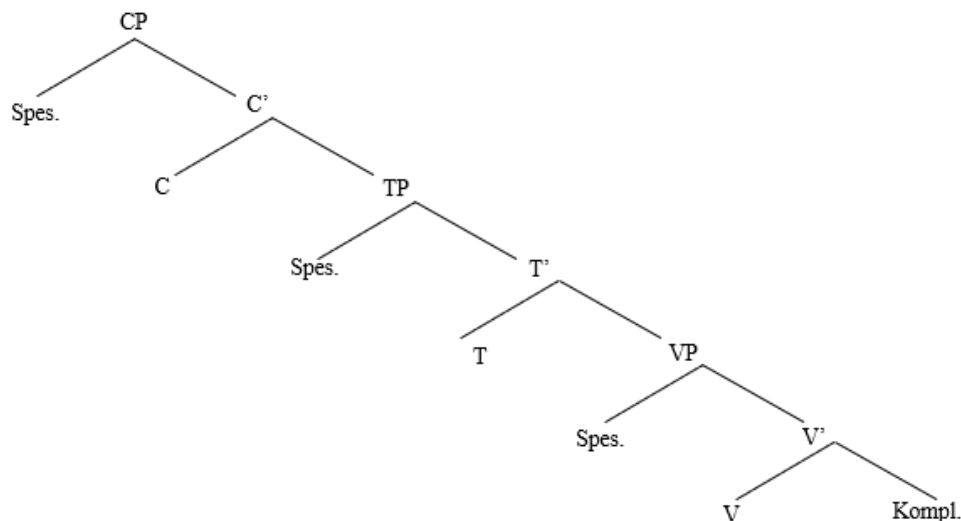
Figur 2

Et ledd som settes inn som spesifikator eller komplement i en verbfrase, kalles argument, hvor argumentet på spesifikatorplassen er eksternt (*Bestemor* i eksemplet i Figur 2), og argumentet på komplementplassen er internt (*brød* i eksempelsetningen). Det eksterne argumentet i en verbfrase er det som i tradisjonell grammatikk kalles subjektet, mens det interne argumentet typisk er et objekt. Chomskys tanke er at alle mennesker er født med denne mentale X' -strukturen, som er en del av universalgrammatikken og gjelder for alle språk. Forskjellene som finnes mellom språk skyldes språkspesifikke regler og vilkår for hvordan ulike transformasjoner fungerer (Faarlund 2005, 71–72).

Eksemplet over er altså en verbfrase. Et verb kan ha ingen, ett, to eller tre argumenter. Verb som har ett argument er intransitive. For verb med to argumenter er det ene argumentet alltid en NP (nomenfrase). Dersom det andre argumentet er en NP har vi å gjøre med et transitivt verb, som tar objekt. Det andre argumentet kan alternativt være en PP (preposisjonsfrase) eller AP (adjektivfrase). Argumentene refererer til semantiske roller i forhold til verbet, som kalles

theta-roller, og som verbet deler ut til alle argumentene. Agens-rollen er rollen til den som aktivt utfører en handling, og tildeles alltid det eksterne argumentet (subjektet) når verbet tar to nominale argumenter, som i eksempelsetningen *min Bestemor baker brød* (Faarlund 2005, 72–75).⁸

CP-TP-VP-systemet er en modell for setningers struktur innenfor generativ grammatikk, som bygger på frasestrukturene fra X'. Systemet består av en VP (*verb phrase*), TP (*tempus phrase*) og en CP (*complementizer phrase*). Det frasestrukturelle CP-TP-VP-systemet er motivert av tre elementer fra det mentale leksikonet: en språkhandlingsoperator (CP), et tempuselement (TP, også kalt IP for *inflection* 'bøyning') og grunnformen av hoved verbet (VP) (Åfarli & Eide 2003, 83). De tre domene (C-domenet, T-domenet og V-domenet) inneholder altså ulike typer informasjon. Se Figur 3 for en illustrasjon av CP-TP-VP-systemet:

Figur 3

Verbet som starter i V, tildeles bøyning i T, og flytter oppover i strukturen. TP har ikke et ord som kjerne, men et grammatisk element, og er en funksjonell projeksjon. Denne kalles også IP/INFLP (for *inflection*), ettersom andre språk enn norsk har flere aktuelle bøyninger (modus, person og tall). Når verbet flyttes, må også det som står foran verbet flyttes oppover. Ofte er dette subjektet (SVO), som er sterkt avhengig av innholdet i T, og derfor flyttes til spesifikatorposisjonen i TP (Faarlund 2005, 85–87). Sammenlignet med det presenterte setningsskjemaet jf. 3.2.1, er ikke de tre domene helt sammenfallende med forfelt, midtfelt

⁸ Verb som tar tre argumenter er ditransitive, og tar både indirekte og direkte objekt. Slike setninger kan også analyseres med X'-strukturer, med bruk av larsonske skall, se kapittel 8 i Åfarli & Eide (2003).

og slutfelt. Det er likevel mulig å «oversette» mellom de to modellene: Spesifikatorposisjonen <spes, CP> tilsvarer forfeltet, mens kjernen C innleder midtfeltet og tilsvarer v-posisjonen.

Mens den tradisjonelle grammatikkens setningsskjemaer i utgangspunktet har ulike skjemaer for helsetninger og leddsetninger, skal CP-TP-VP i den generative grammatikken kunne beskrive alle typer setninger. Basert på Åfarli og Eides (2003, 73) framstilling flytter det finite verbet altså til T for å få tempus, og dette gjelder både i helsetninger og i leddsetninger. I norske helsetninger flytter verbet videre til C. I leddsetninger flytter ikke verbet like langt opp i hierarkiet. C-domenet knyttes til subjunksjon og finitt verb. Innenfor den generative grammatikken er det en vanlig antakelse at subjunksjonen og det finite verbet konkurrerer om å stå i C. I leddsetninger blir verbet stående igjen i T, med verbet i en lavere posisjon, nedenfor (eller lineært sett etter) setningsadverbialer i leddsetninger, fordi C-posisjonen blokkeres av subjunksjonen; dette er grunnen til at de to setningstypene har ulik leddstilling. C-domenet inneholder informasjon om blant annet språkhandlingstyper, og denne informasjonen kodes formelt sett av en språkhandlingsoperator som tas inn i syntaksen fra det mentale leksikonet, og spesifiserer språkhandlingstypen som setningen tilhører (deklarativsetninger, interrogativsetninger og imperativsetninger) (Åfarli & Eide 2003, 73–74).

Mens C-posisjonen i leddsetninger er fylt av en subjunksjon som viser at setningen er en leddsetning, er det det finite verbet som fyller C-posisjonen i helsetninger. I fortellende helsetninger kan man ikke lese talehandlingstypen direkte av verbet, mens imperativsetninger har en bestemt form (imperativ) på verbet i C (Åfarli & Eide 2003, 74–75). I tillegg til at C-domenet koder informasjon om typer språkhandling, koder det også informasjonsstruktur. Leddet som flytter til <spes, CP> har ofte en informasjonsstrukturell funksjon som for eksempel tema (*topic*) (Rizzi 1997).

Norsk har som nevnt den obligatoriske V2-regelen, som forklares nærmere i 3.3. Ettersom det finite verbet etter denne regelen står på andre plass i fortellende helsetninger, er det i <spes, CP> setningens innledende element havner, hvor det i utgangspunktet bare er plass til ett ledd (Faarlund 2005, 88–90). Det innledende leddet kan flytte frem både fra subjekt plassen, objekt plassen, og fra en adjungert adverbial plassen. Det kan være mange adverbialer i samme setning, på tross av at det bare kan være ett subjekt, ett direkte objekt og ett indirekte objekt per setning. Ulike typer adverbialer vil kunne adjungeres i ulik rekkefølge (Åfarli & Eide 2003, 87–89). Gjennom det som kalles *adjungering* er det mulig å sette inn en frase i strukturen som ikke har argumentstatus, og som altså ikke er spesifikator eller utfylling (Faarlund 2005, 84).

3.3 Verbplassering i norsk

I norsk leddstilling gjelder altså den obligatoriske V2-regelen. V2-regelen innebærer at det finitte verbalet kommer som ledd nummer to i fortellende helsetninger, og at det normalt bare kan stå ett ledd foran dette. V2-regelen gjelder også i de øvrige nordiske språkene, samt de fleste andre germanske språk unntatt engelsk. I germanske språk er V2-regelen et signaturrekk, og noe som tilegnes tidlig hos ettspråklige barn (Westergaard & Kupisch 2021, 505). Hvilken funksjon setningens første ledd har, kan som sett i 1.1 variere på norsk. Det innledende leddet kan blant annet være subjekt, direkte eller indirekte objekt, predikativ, adverbial, verbfrase eller deler av ledd (Faarlund, Lie, & Vannebo 1997, 859–872). Jeg illustrerer noen av dem med følgende konstruerte eksempler:

(7) *Jeg fryser i leiligheten min om vinteren.*

(8) *Denne leiligheten liker jeg ikke.*

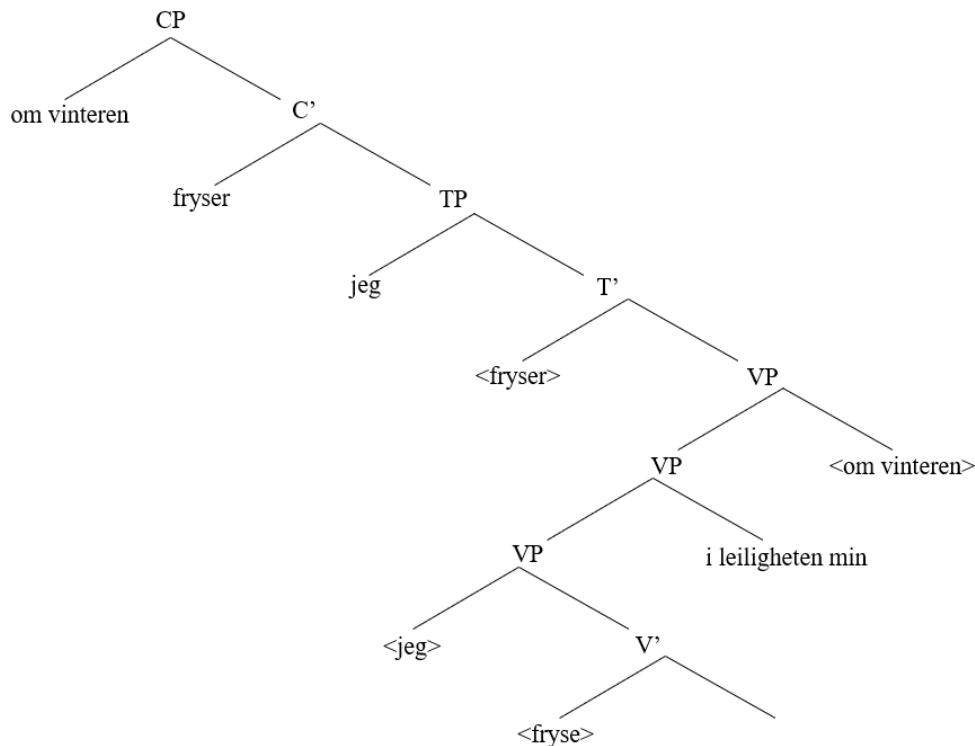
(9) *Om vinteren fryser jeg i leiligheten min*

(10) *I leiligheten min fryser jeg om vinteren.*

Eksempelsetningene (7)–(10) er generert av en V2-grammatikk. Eksempelsetning (7) har subjektet *Jeg* som innledende ledd. Eksempelsetning (8) innledes av objektet *Denne leiligheten*. Eksempelsetningene (9) og (10) innledes henholdsvis av tidsadverbialet *om vinteren* og stedsadverbialet *i leiligheten min*. Når setninger innledes av noe annet enn subjekt som i (8)–(10), kalles det gjerne *topikalisering*.⁹ Det innebærer at de ikke-subjektinitiale helsetningene (8), (9) og (10) får inversjon, der subjektet og finitt verbal bytter plass. Plassert inn i CP-TP-VP-strukturen ser vi nemlig at spesifikatorposisjonen <spes, CP> er opptatt, slik at subjektet blir stående rett etter det finitte verbet.¹⁰ Under illustreres (9) i et tre:

⁹ Når jeg i denne oppgaven bruker begrepet topikalisering, refereres det til ikke-subjektinitiale setninger.

¹⁰ Subjektet flytter alltid fra <spes, VP> og opp til <spes, TP> i norsk (Åfarli & Eide 2003, 77).

Figur 4

Treet i Figur 4 er inspirert av Åfarli og Eide (2003), men med noen modifikasjoner. Klammene markerer posisjoner som et ledd har flyttet fra. Eksempelsetningen har to adjungerte modifikatorer (*om vinteren* og *i leiligheten min*), som kommer med tilleggsopplysninger til den opphavelige frasen (*jeg fryser*), og som er ikke nødvendige for at setningen skal bli fullstendig. I dette eksemplet blir modifikatorene høyreadjungert. Ettersom det i litteraturen ellers er vanlig å adjungere til frasenivå (XP) (se f.eks. Faarlund 2005, 84), har jeg gjort det i treet, på tross av at Åfarli og Eide (2003, 50) adjungerer til X'-nivå.

På tross av at V2 er obligatorisk finnes det systematiske unntak. Iblant havner et ekstra ledd mellom innledende setningsledd og finitt verbal, slik at strukturen lineært sett blir V3. Noen eksempler på dette er vist i de konstruerte eksemplene (11)–(13):

- (11) *I begynnelsen så var det mange som reiste til Amerika.*
- (12) *Etter at han hadde kommet til Midtvesten da hørte han om en norsk kirke der.*
- (13) *Bestefaren min han emigrerte med hele familien sin.*

Spesielt i talespråk forekommer ofte konstruksjoner som i eksempel (11)–(13) (Eide 2011, 180). Innenfor tradisjonell grammatikk omtales slike ekstra ledd som ledd i ekstraposisjon. Ledd i ekstraposisjoner står i et løst forhold til setningen, som ofte markeres med en pause i talespråk, eller komma i skrift. Ekstraposisjoner regnes med først, sist eller inne i setningen (Faarlund,

Lie, & Vannebo 1997, 904). Ekstraposisjonen fremst i setningen er mest relevant i forbindelse med V2, og da kalles den gjerne løst forfelt. Løst forfelt tilsvarer det jeg i det videre omtaler som venstredislokering, som er en vanlig term i internasjonal sammenheng. Venstredislokering innebærer at temaet (det som kommer først i setningen) blir gjenopptatt med et pro-ord, som plasseres til venstre for det finite verbalet (Faarlund, Lie, & Vannebo 1997, 904).

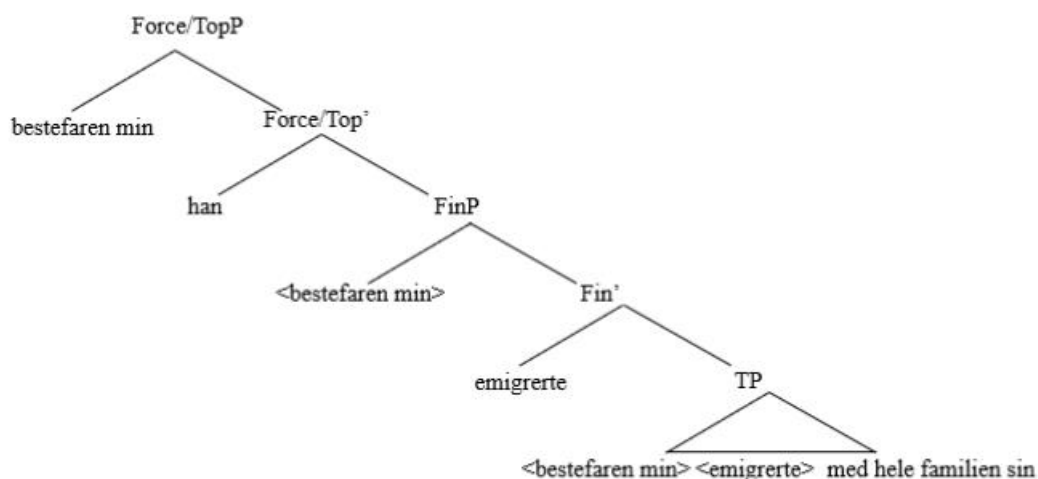
Eksempelsetningene (11), (12), og (13) er eksempler på ulike former for venstredislokering, som innebærer at resumptive elementer, det vil si elementer som har gjentakende funksjon, som *så*, *da* eller et svakt (trykklett) pronomen, havner mellom setningens første ledd og det finite verbet. Det svake pronomenet *han* i eksempel (13) samsvarer med *Bestefaren min* som står i forfeltet, og *han* får altså en gjentakende funksjon.

Innenfor den tradisjonelle grammatikkteorien vil venstredislokeringer bli seende slik ut i setningsskjemaet, med et løst forfelt som i Tabell 3:

Tabell 3: setningsskjema med løst forfelt

Løst forfelt	Forfelt	Midtfelt			Slutfelt		
		v	n	a	V	N	A
Bestefaren min	han	emigrerte					med hele familien sin

Den generative grammatikken håndterer venstredislokering med et mer finmasket C-domene (se f.eks. Eide 2011) enn det som ble skissert i den grunnleggende CP-VP-TP-strukturen over, hvor ekstraposisjoner kan plasseres slik:

Figur 5: trestruktur med venstredislokering

I Figur 5 vises et utsnitt av C-domenet (resten av CP-TP-VP-strukturen er ikke tatt med i denne figuren). Denne strukturen er inspirert av Rizzi (1997), som foreslo å splitte C-domenet i flere

funksjonelle projeksjoner, som representerer ulik informasjon som finnes i C-domenet i en bestemt rekkefølge på tvers av språk. *Top* står for *topic* 'tema', og dette er *bestefaren min* i eksemplet over. *Fin* er en funksjonell posisjon som markerer finitthet, hvor det finite verbet står. *Force* (*Illocutionary Force*) gir informasjon om talehandlingstyper, og skiller eksempelvis spørsmål fra deklarativsetninger.

Venstredislokering gir altså V3, lineært sett. Andre eksempler på V3 forekommer når visse elementer med forsterkende funksjon havner mellom subjekt og finitt verbal, som i eksemplene under:

(14) *Han **bare** stod der og måpte.*

(15) *Hun **nærmest** vasset i regnvann.*

Ordet *bare* er et fokuserende adverb som kan plasseres ganske fritt i en setning, eksempelvis som i (14), hvor *bare* står til verbfrasen (Faarlund, Lie, & Vannebo 1997, 915). Eksempel (15) har *nærmest* stående mellom innledende ledd og det finite verbet, og er et eksempel på et preverbalt adverbial, som ofte observeres i skandinaviske språk (Lundquist 2018).

Selv om fremstillingene av CP-TP-VP som er nevnt her er de vanligste innenfor nordisk generativ grammatikk, er det på sin plass å nevne at analysen bak V2 har blitt debattert i den syntaktiske litteraturen. Et hovedspørsmål har vært hvorvidt subjektsinitiale subjekter og andre initiale elementer (objekter og adverbialer) står i den samme strukturelle posisjonen (Westergaard, Lohndal, & Alexiadou 2019). Med hensyn til det finite verbets plassering har to ulike tilnærminger blitt diskutert: den symmetriske analysen og den asymmetriske analysen. Den symmetriske analysen er utgangspunktet for modellene som er fremstilt så langt, og tilsier at det finite verbet alltid står i C, både i tilfeller hvor det er et subjekt som innledende ledd, og i tilfeller hvor det er et annet ledd som innleder helsetningen. Det innebærer at <spes, CP> alltid fylles av en konstituent (subjekt eller ikke-subjekt) (Platzack 1998, 95).

Den konkurrerende asymmetriske analysen regner subjektlassen som den konstante faktoren (subjektet står i <spes, TP>), og det finite verbet som omflyttende, avhengig av det innledende leddet. Verbet står etter denne analysen bare i C når et annet ledd enn subjektet står i første posisjon. Det innledende leddet (objekt eller adverbial) står i <spes, CP>. Når subjektet derimot er det innledende leddet, flytter ikke verbet opp til C, men blir stående i en lavere posisjon, nedenfor <spes, TP> (Platzack 1998, 95). Den asymmetriske analysen innebærer altså at det er en strukturell forskjell på subjektinitial V2 og ikke-subjektinitial V2, som handler om at verbet

flytter høyere opp i den hierarkiske strukturen i ikke-subjektinitiale helsetninger (V-T-C) enn det gjør i subjektinitiale helsetninger (V-T).

3.4 Verbplassering i spansk

Siden spansk er majoritetsspråket til de norske arvespråkstalerne i Latin-Amerika, er det hensiktsmessig med en kort introduksjon til verbplasseringen i spansk. Spansk blir deskriptivt referert til som et SVO-språk (Kulbrandstad & Kinn 2016, 353). Likevel kan ikke leddrekkefølgen sies å følge grammatisk funksjon på spansk, i samme grad som i norsk. Leddrekkefølgen er i større grad bestemt av informasjonsinnholdet konstituentene har i diskursen. Det er frihet i subjektets posisjon (Zagona 2002, 48–49). I fortellende helsetninger er både SVO, VOS og VSO fullt mulige strukturer, som illustrert med følgende eksempler fra Zagona (Zagona 2002, 27, min norske oversettelse):

(16) *Mi hermana escribió la carta.*

Min søster skrev brevet.

‘Søsteren min skrev brevet’

(17) *Escribió la carta mi hermana.*

(18) *?Escribió mi hermana la carta.*

Mens eksempel (16) har SVO, har (17) VOS og (18) VSO. Sammenlignet med engelsk ser det ut til at setninger innledet av noe annet enn subjekt er mye mer vanlige i spansk, eksempelvis gjennom topikalisering av objekt eller adverbial (Arús 2010). Lavids (2010) korpusstudie av originaler og oversettelser av engelske og spanske fiksjonstekster tilsier at mens det i engelsk er klare preferanser for subjektinitial setningsstruktur, er det i spansk en større variasjon, med tydelig preferanse for ikke-subjektinitial struktur.

Sammenlignet med norsk har ikke spansk noen obligatorisk V2-regel, og det er mulig å ha flere ledd foran det finite verbet, som i (19), hvor objekt, subjekt og klitikon (her refererer den reduserte formen *la* til *la respuesta* ‘svaret’) står foran verbet:

(19) *La respuesta, Susana la sabe.*

Svaret, S. vet

‘Susana vet svaret’ (eksempel fra Zagona 2002, 138, min oversettelse)

I spansk er det dessuten vanlig at subjektet ikke er uttalt, slik at det identifiseres utfra verbets personbøying. Dette gjør at verbet lineært sett ofte står først i setningen (V1). I tilfeller hvor

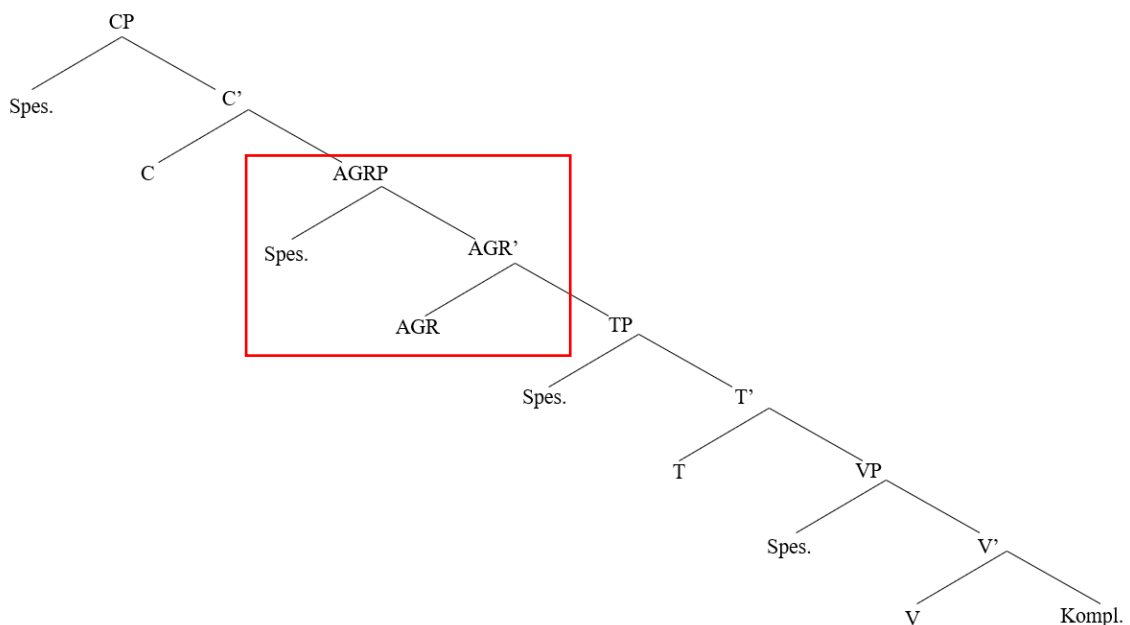
pronomener korresponderer til det ikke-refererende *det* utelates de for eksempel alltid, som i følgende eksempel fra Zagona (2002, 25):

(20) (**Allí*) hay un unicornio en el jardín.

'(Det) er en enhjørning i hagen'

Til sammenligning er det i norsk også mulig å utelate innledende ledd som står foran verbalet, spesielt i talemål (se videre med referanser i 4.5.2). Spansk tillater imidlertid nullsubjekt også andre steder i setningen enn i den innledende posisjonen, både i talemål og skriftspråk, og nullsubjekt er generelt utbredt (Zagona 2002, 24–25).

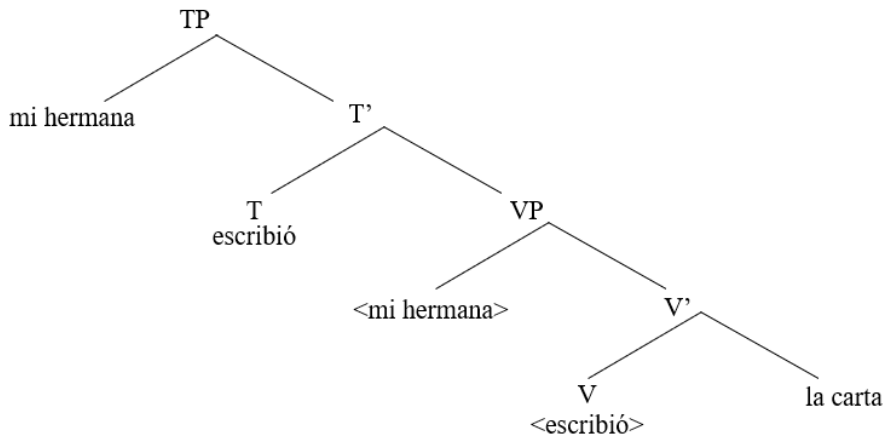
Ettersom spansk er et språk hvor verb bøyes i samsvar med subjektet (norsk har ikke denne typen samsvarsbøyning), regner man en egen funksjonell kategori AGR (samsvar, kongruens) inn i CP-TP-VP, mellom CP og TP. I AGR tildeles verbet person og tall (Faarlund 2005, 94), se Figur 6:

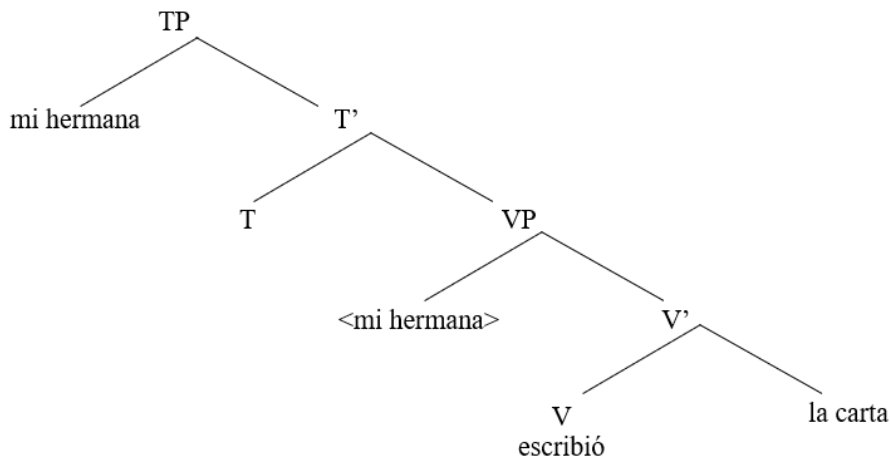
Figur 6

Et parametrisk skille kan gjøres mellom språk der verbet flytter til en høyere posisjon, og språk der det ikke gjør det (Pollock 1989). Spansk har vært problematisk å plassere, selv om det vanligvis har blitt ansett som et språk med verbflytting. I helsetninger har en V-T-flytting vært antatt, men gjennom tester av adverbplassering har ikke dette mønsteret vært like åpenbart, ettersom det ser ut til å være en fleksibilitet i leddrekkefølgen v-a (verbal og adverbial), noe som kan tilsi en valgfri verbflytting opp til T (Camacho & Sánchez 2017). Selv om det har blitt

diskutert hvorvidt verbet flytter til T eller ikke i spansk, skiller strukturen seg uansett fra norsk. Siden verb i norsk flytter til C, står spanske verb i en lavere posisjon, om det så er V eller T. De to alternativene er vist i Figur 7 og Figur 8:

Figur 7: spansk med verbflytting til T

Figur 8: spansk med verbet stående i V

Trærne i Figur 7 og Figur 8 har noe forenklede strukturer, ettersom jeg eksempelvis ikke har inkludert AGR-prosjeksjonen presentert i Figur 6. Hodeposisjonene T og V er satt inn for å tydeliggjøre hvor verbet står i de to alternativene.

3.5 Verbplassering i helsetninger i nordiske arvespråk

3.5.1 Engelsk som kontaktspråk

Forskningen på islandsk, dansk, svensk og norsk arvespråk i Nord-Amerika har generelt sett avdekket en stabil V2-grammatikk, med få eksempler på V2-brudd. Dette på tross av at det dominante språket for alle disse arvespråkstalerne er engelsk. I engelsk er V2-regelen avgrenset til et fåtall konstruksjoner, ofte kalt *residual V2*, i setninger med hjelpeverbet *do* ‘gjøre’, og f.eks. setningsnegasjon:

(21) *She **didn't/did not** complain about her life.* (Eide & Hjelde 2018, 30)

Residual V2 kan ses på som en slags «rest-V2». Det er en bred enighet om at V2 har forsvunnet ut av det engelske språket (Eide & Hjelde 2018). At moderne engelsk normalt ikke har V2 tydeliggjøres med følgende eksempelsetninger, hvorav én er subjektinitial med et adverbial mellom subjekt og verbal (22), og den andre innledes med adverbial, direkte etterfulgt av subjektet og deretter det finitte verbalet (23):

(22) *She often **complained** about her life.*

(23) *Yesterday Mary and Bill **went** to church.*

Arnbjörnsdóttir, Thráinsson, og Nowenstein (2018) har funnet ut at islandske arvespråkstalere i Nord-Amerika ofte aksepterer både V2 og ikke-V2 i ikke-subjektinitiale deklarativer helsetninger, mens de tydelig foretrekker V2 i subjektinitiale helsetninger. Eksempel (24) og (25) er ikke-subjektinitiale helsetninger med V3:

(24) *stundum ég **er** að hugsa í ensku
 iblant jeg **er** á tenke i engelsk*

‘Iblant tenker jeg på engelsk’

(Arnbjörnsdóttir, Thráinsson, & Nowenstein 2018, 400, min norske oversettelse)

(25) *líka ég **hefur** gert mikið vinnu
 i tillegg jeg **har** gjort mye arbeid*

‘jeg har i tillegg arbeidet mye’

(Arnbjörnsdóttir, Thráinsson, & Nowenstein 2018, 400, min norske oversettelse)

Arnbjörnsdóttir, Thráinsson, og Nowenstein (2018) argumenterer på bakgrunn av sine observasjoner for at V2 i islandsk arvespråk i Nord-Amerika er mer sårbart i topikaliseringskontekster.

I amerikadansk har Kühn (2015) undersøkt syntaksen i ikke-subjektinitiale helsetninger hos danske arvespråkstalere i Nord-Amerika. Studien konkluderer med stabil V2 også i nordamerikadansk, på tross av noe variasjon. Det observeres en systematisk endring når det kommer til leddrekkefølge i fortellende helsetninger, mer spesifikt i setninger innledet med venstreplasserte elementer som for eksempel topikalisererte adverbialer, foranstilte leddsetninger, eller innledende elementer som *så*, *men så* eller *og så*. Kühn og Petersen (2018) har også undersøkt V2 i ikke-subjektinitiale helsetninger i amerikadansk, og funnet stabilitet, selv om XSV-rekkefølge (som i engelsk) observeres hos arvespråkstalerne. Både hos Kühn (2015), Kühn og Petersen (2016) og Kühn og Petersen (2018) bemerkes engelsk påvirkning på leddstillingen når engelske ord opptrer i eller før det topikalisererte leddet. Hos Kühn og Petersen (2016) undersøkes forekomsten av venstredislokering med eksempelvis *så* og *da*, som antydes å kunne ha en stabiliserende effekt på V2 i ikke-subjektinitiale helsetninger.

Også når det gjelder svensk arvespråk i Nord-Amerika og NoAmNo, er hovedfunnene først og fremst at V2 er stabilt, men også her er det observert noe variasjon, der V2-bruddene i stor grad tilskrives attrisjon. Larsson og Johannessen (2015a) finner i fortellende helsetninger V2-brudd hos skandinaviske (norske og svenske) arvespråkstalere som er mindre flytende i arvespråket, og hevder at denne variasjonen skyldes attrisjon. De har også undersøkt leddsetninger hos norske og svenske arvespråkstalere (Larsson & Johannessen 2015b), og funnet verbflytting forbi negasjon, som ikke ser ut til å korrelere med graden av hvor flytende talerne er i arvespråket. De argumenterer derfor for at variasjonen i leddsetninger skyldes en mer generell endring enn i helsetninger, gjennom avvikende tilegnelse. Larsson og Kinn (2022) har undersøkt amerikavensk med et tagget datasett, og finner også stabilitet som hovedmønster for V2, med noen få V2-brudd som gjennom tverrspråklig påvirkning knyttes til lav aktivering av den svenske grammatikken.

Eide og Hjelde (2018) har undersøkt verbplassering i amerikanorsk i Nord-Amerika. Etter å ha undersøkt V2-brudd i sine datasett, antyder de at subjektinitiale og ikke-subjektinitiale V2-strukturer ser ut til å respondere ulikt på tverrspråklig påvirkning fra engelsk. Westergaard og Lohndal (2019) og Westergaard, Lohndal, og Lundquist (2021) har også gjort interessante funn når det kommer til V2 i NoAmNo. I sin studie av syntaks og pragmatikk (Westergaard & Lohndal 2019) studerte de 16 amerikanorske arvespråkstalere i talemålskorpuset CANS (*Corpus of American Nordic Speech*), samt to talere av hjemlandsnorsk i *Nordisk dialektkorpus*. De retter fokuset mot topikaliseringskontekstene, og viser at det er en sammenheng mellom V2-brudd og lav andel ikke-subjektinitiale setninger.

Basert på sammenhengen mellom forekomsten av V2-brudd i ikke-subjektinitiale setninger og lav produksjon av kontekster for ikke-subjektinitial V2, argumenterer Westergaard og Lohndal (2019) videre for en indirekte form for tverrspråklig påvirkning fra engelsk. Engelsk, som er arvespråkstalernes dominante språk, har mindre topikalisering enn norsk, ettersom de fleste engelske helsetninger er subjektinitiale. Westergaard og Lohndal hevder at reduksjonen av produserte kontekster for ikke-subjektinitial V2 påvirker V2-syntaksen til arvespråkstalerne, slik at den blir sårbar for tverrspråklig påvirkning fra engelsk.

Også hos Westergaard, Lohndal og Lundquist (2021) observeres det en signifikant forskjell mellom subjektinitiale og ikke-subjektinitiale setninger ved forekomst av negasjonsadverbet *ikke*. Forskjellen er for øvrig ikke signifikant når negasjonsadverb utelukkes. De peker også her på at V2-bruddene som observeres henger sammen med en indirekte tverrspråklig påvirkning fra engelsk, og en manglende aktivering av den norske grammatikken. I engelsk er det altså oftest subjektet som okkuperer den innledende posisjonen, og mindre enn 10 % er ikke-subjektinitiale setninger (Yang 2001, 242), mens det oftere er ikke-subjektinitial struktur i norsk. I norsk talespråk er det normalt 30–40 % ikke-subjektinitiale setninger i fri tale (Lightfoot 1999, 153; Westergaard 2009). Westergaard og Kupisch (2021, 507) hevder at siden arvespråkstalerne produserer færre kontekster for V2 i ikke-subjektinitiale helsetninger, kan det se ut til at ikke bare V2-syntaksen, men også deklorative helsetningers pragmatiske struktur kan bli påvirket i en arvespråkskontekst.

Westergaard, Lohndal og Alexiadou (2019) argumenterer for at subjektinitiale og ikke-subjektinitiale strukturer har ulike regler for verbflytting. Med utgangspunkt i en asymmetrisk analyse hevder de at verbet flytter fra V til C via T i ikke-subjektinitiale setninger, mens det bare flytter fra V til T i subjektinitiale setninger. Ikke-subjektinitiale setninger gir på denne måten trening i V2-syntaks med verbflytting til C. De trekker frem tilegnelsesmønstre fra førstespråktilegnelse hos barn, der det observeres målnær V2 allerede før toårsalderen. Dersom verbet bare flytter til T i subjektinitiale helsetninger, kan produksjonen være styrt av økonomiske hensyn i tilfeller der de gjør «feil» i ikke-subjektinitiale setninger. Dette er et operativt prinsipp i tilegnelsesprosessen, der verbet flyttes så høyt som i strukturen de observerer i innputten (Westergaard, Lohndal, & Alexiadou 2019).

3.5.2 Spansk som kontaktspråk

Sammenlignet med situasjonen i Nord-Amerika er det foreløpig forsket lite på verbplassering i skandinaviske arvespråk i Latin-Amerika. Argentinadansk har imidlertid blitt nærmere

undersøkt gjennom forskningsprosjektet *Danske stemmer i USA og Argentina* (2014–2018). Når det kommer til verbplassering, har Petersen og Kühl (2017) observert en manglende tvang til realisering av subjektargumentet, som de hevder skyldes tverrspråklig påvirkning fra spansk. Hartling (2016) har undersøkt syntaksen i argentinadanske leddsetninger.

3.6 Oppsummering og presisering av forskningsspørsmål

Som nevnt i 1.2 skal jeg i denne oppgaven undersøke i hvilken grad V2-grammatikken er opprettholdt hos norske arvespråkstalere i Latin-Amerika, og undersøke om tendensene jeg observerer skiller seg fra, eller trekker i samme retning, som funnene i NoAmNo. Etter å ha presentert teorigrunnlag og tidligere forskning på nordiske arvespråk i Nord-Amerika mer inngående, er det på sin plass med en presisering av forskningsspørsmålene.

Oppsummert peker tidligere forskning på ikke-subjektinitiale setninger som spesielt interessante (Arnbjörnsdóttir, Thráinsson, & Nowenstein 2018; Eide & Hjelde 2018; Kühl & Petersen 2018; Westergaard & Lohndal 2019; Westergaard, Lohndal, & Lundquist 2021). Derfor vil jeg fokusere på ikke-subjektinitiale fortellende helsetninger. Dette velges av hensyn til oppgavens omfang. Ettersom helsetninger og leddsetninger er ulike på flere måter, som jeg var inne på i 3.2, anser jeg det dessuten som mest hensiktsmessig å ha hovedfokus på én av setningstypene.

Blant andre Eide og Hjelde (2018), Westergaard og Lohndal (2019) og Westergaard, Lohndal, og Lundquist (2021) argumenterer for at det er en sammenheng på individnivå mellom produksjon av en lav andel ikke-subjektinitiale setninger (sammenlignet med subjektinitiale) og mange V2-brudd i de ikke-subjektinitiale setningene. Derfor er det interessant å undersøke hvor stor andel ikke-subjektinitiale helsetninger de latinamerikanorske arvespråkstalerne produserer opp mot andelen V2-brudd, og om det er mulig å se tilsvarende sammenhenger som i NoAmNo.

Både hos Westergaard og Lohndal (2019) og Westergaard, Lohndal, og Lundquist (2021) foreslås tverrspråklig påvirkning fra engelsk som en forklaring på den lave andelen ikke-subjektinitiale helsetninger. Derfor er det interessant å undersøke om jeg finner lave andeler ikke-subjektinitiale helsetninger også blant de latinamerikanorske arvespråkstalerne. Dersom jeg finner tilsvarende tendenser i mitt materiale, virker det mindre sannsynlig at tverrspråklig påvirkning fra majoritetsspråket er forklaringen, ettersom spansk, som nevnt, har større variasjon enn engelsk når det gjelder subjektsplassen. Et annet spørsmål som også er interessant og relevant er knyttet til forekomsten av V1. Ettersom nullsubjekter er utbredte i spansk, som

nevnt i 3.4, er det interessant å undersøke forekomsten av V1 blant de latinamerikanorske arvespråkstalerne, sammenlignet med en norsk kontrollgruppe.

De underordnede forskningsspørsmålene mine blir dermed:

- a) Hvordan er fordelingen av subjektinitial og ikke-subjektinitial leddstilling blant de fortellende helsetningene produsert av de latinamerikanorske arvespråkstalerne?
- b) Forekommer V2-brudd oftest i subjektinitiale eller ikke-subjektinitiale helsetninger, og er det grunn til å anta en sammenheng mellom kontekstene for V2 og V2-brudd?
- c) Er det grunnlag for å si at spansk som majoritetsspråk spiller noen rolle når det kommer til stabilitet og variasjon i V2 i LaAmNo, og gir dette opphav til forskjeller mellom LaAmNo og NoAmNo?
- d) Er det observerbare forskjeller mellom arvespråkstalerne og kontrollgruppen når det kommer til V1?

I det påfølgende kapitlet vil jeg gjennomgå de metodiske valgene som er blitt tatt for å tilnærme meg de overordnede og underordnede forskningsspørsmålene.

4. Metode

I dette kapitlet skal jeg gjøre rede for metodevalgene i denne oppgaven. Innledningsvis vil jeg starte med å legge frem valg av forskningsdesign i 4.1, før jeg gjennomgår hvordan jeg har planlagt og gjennomført datainnsamlingen i 4.2. Informantene vil deretter presenteres nærmere, først arvespråkstalerne i 4.3, dernest kontrollgruppen i 4.4. Videre følger en mer detaljert beskrivelse av datahåndtering og kategorisering i 4.5, før kapitlet avslutter med noen refleksjoner rundt potensielle feilkilder, egen rolle i forskningen og tolkningen av resultater i 4.6.

4.1 Valg av forskningsdesign

Metodevalg handler om de konkrete og praktiske fremgangsmåtene og prosedyrene som skal tas i bruk for å gi svar på forskningsspørsmålene (Hårstad, Lohndal, & Mæhlum 2017, 128). Jeg har først og fremst valgt å benytte meg av en kombinasjon av kvalitative og kvantitative data, med utgangspunkt i at dette blir brukt i den tidligere forskningen på nordiske arvespråk, og at bruk av talernes E-språk kan være et godt utgangspunkt for å undersøke de enkelte talernes I-språk, som nevnt i 3.1.2.

Det er mange faktorer å ta hensyn til i metodevalget. Korpusstudier ville kanskje vært optimale, ettersom dette er mye brukt i arvespråkforskningen internasjonalt, og spesielt i Nord-Amerika. Utarbeidelsen av et latinamerikanorsk korpus er imidlertid bare så vidt i gang, ettersom norsk arvespråk i Latin-Amerika foreløpig er en lite utforsket kontaktsituasjon. Derfor har jeg samlet inn datamateriale selv, i samarbeid med andre i prosjektet *Norwegian across the Americas*. På lik linje med korpusstudier består dataene mine av autentiske ytringer fra informantene. En fordel med å bruke levende informanter fremfor korpusstudier, er at tilgangen på informasjon om f.eks. bakgrunn og andre faktorer som kan påvirke språket er en helt annen, og det er mulig å avgjøre hvorvidt tekstene (i betydning det transkriberte materialet) reflekterer informantens talespråk, ettersom man har mulighet til å prate med dem (Johannessen mfl. 2003, 3).

Enkelte syntaktiske konstruksjoner forekommer svært sjelden i fri tale (Hårstad, Lohndal, & Mæhlum 2017, 136). Derfor kan mer målrettede oppgaver være en fordel. Akseptabilitetsvurderinger brukes ofte i språkforskningen, og kunne muligens vært en måte å teste V2 i ulike kontekster på en målrettet og kontrollert måte. Det viser seg imidlertid at arvespråkstalere, på lik linje med andrespråksinnlærere, er mindre tilbøyelige til å avvise ugrammatiske strukturer i slike vurderinger, fordi de er usikre på språket, en tendens Polinsky (2018, 96) omtaler til som *yes-bias*. For mitt formål er en narrativ språkoppgave med

gjenfortelling valgt. Med hensyn til forskningsspørsmålene i denne oppgaven (se 3.6), skaper narrativ gjenfortelling topikalisering i større grad enn det fri samtale gjør, fordi man eksempelvis kan forvente topikalisering av tid og sted for hendelser som skjer etter hverandre. Det gjør oppgaven egnet til å trigge produksjon av ikke-subjektinitiale kontekster for V2, som jeg er interessert i å undersøke. Dessuten legger en målrettet gjenfortellingsoppgave til rette for at informanten beholder tråden og snakker sammenhengende, noe som kan oppleves utfordrende for en del av informantene som bruker språket sjeldent.

Ulike typer narrative oppgaver er tidligere blitt brukt i lingvistiske studier. Slike oppgaver får frem relativt fri tale fra informantene,¹¹ samtidig som talen styres av definerte rammer for oppgaven. Rammene genererer sammenlignbare data (Aalberse, Backus, & Muysken 2019, 102), selv om gjenfortellingens lengde og karakter trolig vil variere på individnivå blant de ulike informantene. *Frog story* er et eksempel på en narrativ oppgave med gjenfortelling. Den er basert på en bildebok, og gjenfortellingen av handlingen utfordrer informantene til å bruke relativt komplekse tempusmarkeringer og narrative strukturer (se f.eks. Kang 2003). En annen narrativ oppgave som har blitt brukt, er gjenfortelling av en kjent historie, eksempelvis eventyret om Rødhette (se f.eks. Toribio 2004). Eventyr kan imidlertid være assosiert med en spesiell form og eventyrstil, som vil prege datamaterialet.

Filmvisninger med gjenfortellinger er en annen type narrativ oppgave som tidligere har blitt brukt i lingvistiske studier. Charlie Chaplin-filmer er et eksempel som er blitt brukt til dette formålet (se f.eks. Perdue & Klein 1992; Klein & Perdue 1997; Bardovi-Harlig 2000). Med bakgrunn i at Chaplin-filmer er blitt brukt med suksess i en rekke andre studier, og fordi filmen *Modern Times* kan tenkes å passe for flere ulike aldersgrupper, ble denne tatt i bruk i *Norwegian across the Americas* før jeg startet arbeidet med min masteroppgave. Den narrative oppgaven som ble brukt gikk altså ut på å vise informantene et filmklipp av Charlie Chaplin-filmen *Modern Times*, mer spesifikt et segment på rundt syv minutter fra en del med temaoverskriften *Alone and Hungry*. Filmsegmentet handler i korte trekk om en fattig ung kvinne som stjeler brød fra et bakeri, og Charlie Chaplin som prøver å redde henne ut av situasjonen, stadig med politiet i hælene.

¹¹ Fri tale er et omstridt konsept, ettersom språkbrukere til enhver tid bruker det språket som oppleves som passende i en samtalsituasjon. Det kan være en fordel at individet retter oppmerksomheten mot innholdet snarere enn formen når man skal undersøke et språklig fenomen (Hårstad, Lohndal, & Mæhlum 2017, 161-162). Narrative oppgaver legger til rette for dette.

Ettersom talerne er bosatt på ulike steder i Latin-Amerika, har videotjenesten Zoom blitt brukt til gjennomføring av en rekke intervjuer og språkoppgaver, utover prosjektets planlagte feltarbeider. Filmvisning av *Modern Times* på Zoom gjorde det mulig å dele skjerm og vise videoen, samtidig som det ble tatt opptak av møtene. En intervjuer og en prosjektmedarbeider har vært deltakende på videomøtene. Siden bruken av Chaplin-filmen med gjenfortelling var planlagt som en del av prosjektets datainnsamling før jeg startet på mitt prosjekt, ble møter med åtte av informantene gjennomført før jeg startet arbeidet mitt med masteroppgaven. Etter at jeg var i gang med forarbeidet i masterprosjektet, tok jeg over ansvaret for gjennomføringen av den narrative oppgaven i de elleve informantmøtene som gjenstod, i samarbeid med doktorgradsstipendiat i prosjektet, Marie Lund Stokka. Alle kontrollgruppeintervjuene har jeg gjennomført selv, som jeg kommenterer ytterligere i 4.2. Ettersom lyd- og videoopptak av de gjennomførte møtene var tilgjengelige i prosjektet, så jeg i forkant på opptakene av møtene jeg selv ikke hadde vært delaktige i, og etterstrebet å gjøre situasjonen så lik og sammenlignbar som mulig.

4.2 Planlegging og gjennomføring av Zoom-møter

Møtene med informantene ble gjennomført på ettermiddagstid mellom mars og november 2022. Det ble viktig å ta hensyn til tidsforskjellen mellom Norge og de aktuelle landene i Latin-Amerika i planleggingen. Det ble organisert og avholdt møter der både Chaplin-oppgaven og en annen språkoppgave som omhandlet genus ble gjennomført. Den andre språkoppgaven skulle brukes av doktorgradsstipendiat Marie Lund Stokka, i tilknytning til hennes doktorgradsprosjekt. Ettersom informantene brukte fritiden sin på å møte oss, var det praktisk både for dem og for prosjektet å koordinere de to oppgavene i et felles møte. Som det fremkommer i 4.1, var det dessuten praktisk for datainnsamlingen å kunne være to prosjektmedarbeidere med hver sine roller. En annen fordel med å være to, var at man kunne ta doble opptak og sikre at datamaterialet ikke gikk tapt. Lyd- og videoopptakene ble lagret i et internt skrivebord tilhørende *Norwegian across the Americas*, hvor personopplysninger ble håndtert og lagret i samråd med personvernombudet ved Universitetet i Bergen.

Informantene fikk tilsendt infoskriv og samtykkeskjemaer (se Vedlegg B) til signering i forkant av møtet, samt en møtelink. I starten av hvert møte fikk informantene informasjon om oppgavene de skulle gjøre, og beskjed om at vår hensikt med oppgavene var å samle inn litt andre språkdata med andre ord og uttrykksformer enn hva som ville forekommet naturlig i en vanlig samtale. Informantene ble videre spurt om de ga samtykke til at vi kunne ta videoopptak av samtalen, og ble oppfordret til å komme med spørsmål om noe var uklart. I forkant av

Chaplin-oppgaven ble det forklart at vi skulle vise en filmsnutt fra en Chaplin-film på litt i overkant av fem minutter. Det ble også forklart at de skulle gjenfortelle det de kunne huske av handlingen etterpå til prosjektmedarbeideren, som underveis skulle tegne en tegneserie basert på informantens gjenfortelling.

Ideen med tegneserien er ikke blitt brukt i den tidligere forskningen som benytter Chaplin-filmer i narrative gjenfortellingsoppgaver.¹² Gjennom bruk av tegneserien var det ønskelig å oppmuntre til å tenke på og gjenfortelle handlingen som en serie av hendelser, heller enn å komme med korte referat eller beskrivelser av individuelle scener eller karakterer. For ordens skyld hadde ikke prosjektmedarbeideren som tegnet, sett filmen selv, og skulle heller ikke være til stede under filmvisningen. Kamera og mikrofon ble skrudd av, og prosjektmedarbeideren forlot datamaskinen. Etter at intervjueren og informanten hadde sett filmen sammen, kom prosjektmedarbeideren tilbake i Zoom-møtet, og var klar med penn og papir til å tegne informantens gjenfortelling av handlingen.

Det oppstod noen kommunikasjonsproblemer underveis, selv om gjennomføringen stort sett gikk greit med alle arvespråkstalerne. Én informant trodde hun selv skulle tegne, og fikk et familiemedlem til å lete frem papir og penn. En annen informant trodde hensikten var å foreta en mer analytisk tilnærming av filmens tema og budskap. Vi fikk likevel oppklart begge disse misforståelsene, og fikk etter hvert informantene til å gjenfortelle. Erfaringene med misforståelsene brukte vi i planleggingen av nye møter.

Kontrollgruppemøtene gjennomførte jeg på egenhånd med samme fremgangsmåte som for arvespråkstalerne, mellom oktober 2022 og januar 2023. Det var ressurskrevende å få med seg en prosjektmedarbeider eller å finne en vitenskapelig assistent til gjennomføringen av kontrollgruppeintervjuene, som ble gjennomført i etterkant av informantintervjuene. For å gjøre situasjonen mest mulig lik møtene med arvespråkstalerne, valgte jeg å tegne gjenfortellingen selv. Jeg informerte deltakerne om at jeg hadde sett filmen før, men oppfordret dem til å gjenfortelle handlingen til meg som om jeg ikke skulle ha sett den tidligere.

Gjennomførelsen gikk stort sett problemfritt, bortsett fra at det oppstod en misforståelse i ett av intervjuene, hvor en informant i kontrollgruppen trodde jeg ikke hadde sett filmen før, og reagerte på et segment i min tegning som han ikke mente at samsvarte med hans gjenfortelling. Dette var mitt andre kontrollgruppeintervju, og jeg var ekstra oppmerksom på denne potensielle

¹² Tegneserien var en idé fra et av medlemmene i *Norwegian across the Americas*, Verónica Adriana Pájaró.

utfordringen i de øvrige intervjuene, hvor jeg passet på å være enda mer tydelig på at jeg hadde sett filmen før.

4.3 Informanter

Et viktig mål med bruken av Chaplin-oppgaven er å få et datamateriale som gjør det mulig å sammenligne informantene. Informantene har gjennomført den samme oppgaven, men det må forventes individuell variasjon, som observert i forskningen på nordiske arvespråk i Nord-Amerika. Denne variasjonen kan potensielt være tilknyttet variasjonen i informantgruppen, som jeg i det følgende skal gå nærmere inn på, ved å presentere informantene mer omgående.

Ettersom mitt masterprosjekt er blitt utarbeidet i tilknytning til *Norwegian across the Americas* som hadde oppstart i 2020, var det omfattende arbeidet med å finne og kontakte norske arvespråkstalere som kunne være informanter i prosjektet, allerede blitt gjort før jeg startet arbeidet med mitt masterprosjekt. Dette ble gjort ved hjelp av en rekrutteringsvideo som ble delt i ulike grupper på sosiale medier for nordmenn i Latin-Amerika. Videoen fikk god respons og førte til etablering av kontakt med flere informanter, og til videre spredning gjennom at informanter introduserte prosjektet til andre arvespråkstalere i sine nettverk.

Alle informantene tilknyttet prosjektet er oppvokst i Latin-Amerika med norsk som ett av sine førstespråk, eller som sitt primære førstespråk. Noen av informantene har vi bare møtt fysisk i Argentina, og noen er bare kommunisert med digitalt. 19 av informantene som er tilknyttet *Norwegian across the Americas* har deltatt i den narrative språkopp-gaven som dette masterprosjektet bygger på. Fysisk gjennomførelse av oppgaven ble prøvd ut på én av informantene, men ettersom dette viste seg å fungere dårlig i praksis, og prosjektet dessuten hadde ulike prioriteringsområder på feltarbeidene, konkluderte jeg med at 19 var et tilstrekkelig antall (det totale antallet informanter i prosjektet er per dags dato 23 informanter). Nøkkelinformasjon om informantene presenteres i Tabell 4 under.¹³ Som det fremkommer her, utgjør informantene på flere måter en sammensatt gruppe.

¹³ Tabellen er basert på metadata samlet inn i prosjektet. Jeg har brukt en oversikt laget av doktorgradsstipendiat Marie Lund Stokka som forelegg.

Tabell 4: Norske arvespråkstalere i Latin-Amerika

Informant	Alder ¹⁴	Aldersgruppe	Kjønn	Fødselsår	Generasjon	Foreldre	Migrasjonsår	Land
adroque_AR_01gm	70–74	g	m	1950-tallet	2	2	1950-tallet	Argentina
bariloche_AR_01um	25–29	u	m	1990-tallet	2	1	1990-tallet	Argentina
buenos_aires_AR_01gk	70–74	g	k	1940-tallet	3	2	1910-tallet	Argentina
buenos_aires_AR_02gm	75–79	g	m	1940-tallet	2	1	1940-tallet	Argentina
cafayate_AR_01gm	65–69	g	m	1950-tallet	2	2	1950-tallet	Argentina
cuenca_EC_01uk	25–29*	u	k	1990-tallet	2	1	1980-tallet	Ecuador
cuenca_EC_02uk	25–29	u	k	1990-tallet	2	1	1980-tallet	Ecuador
cuenca_EC_03uk	20–24	u	k	1990-tallet	2	1	1980-tallet	Ecuador
cuenca_EC_04um	20–24*	u	m	1990-tallet	2	1	1980-tallet	Ecuador
del_viso_AR_01gk	75–79	g	k	1940-tallet	3**	2	1880-tallet	Argentina
la_plata_AR_01gk	80–84	g	k	1930-tallet	2	2	1920-tallet	Argentina
manso_AR_01um	30–34	u	m	1990-tallet	2	1	1990-tallet	Argentina
martinez_AR_01gk	85–89	g	k	1930-tallet	2	2	1920-tallet	Argentina
martinez_AR_02gk	75–80	g	k	1940-tallet	2	2	1920-tallet	Argentina
quito_EC_01um	30–34	u	m	1980-tallet	2	1	1960-tallet	Ecuador
santiago_CH_01uk	45–49	u	k	1970-tallet	2	1	1970-tallet	Chile
tigre_AR_01uk	35–39	u	k	1980-tallet	3	1–2***	1920-tallet	Argentina
vicente_lopez_AR_02gk	55–59	g	k	1960-tallet	3	2	1920-tallet	Argentina
vicente_lopez_AR_03gk	80–84	g	k	1940-tallet	2	2	1920-tallet	Argentina

Informantene i gruppen er både kvinner og menn, med en overvekt kvinner (63,16 %), og med et aldersspenn fra 20-årene til 90-årene. Aldersgruppen i tabellen har verdiene *g* (gammel) og *u* (ung), hvor skillet er over og under fylte 50 år. Dette skillet brukes også eksempelvis i CANS. 52,63 % er kategorisert som *g* og 47,37 % er kategorisert som *u*. Informantene er, som illustrert i tabellen, andre- eller tredjegerasjons innvandrere med én eller to norsktalende foreldre. Majoriteten er bosatt i Argentina, men et lite språksamfunn finnes i Equador, og én øvrig informant er fra Chile. Samtlige har lært norsk i hjemmet, og lever i et språksamfunn hvor spansk er majoritetsspråk og norsk er et minoritetsspråk. Alle har gått på skoler hvor opplæringspråket har vært spansk og/eller engelsk (flere av arvespråkstalerne i Argentina har gått på tospråklige skoler), og ingen har fått sin første norskopplæring gjennom skolegang. Noen talere har bodd i Norge en kort periode av livet, men har bodd andre steder enn i Norge størsteparten av livet.

¹⁴ Alder ved opptakstidspunkt.

* Informantene er på grensen mellom to aldersgrupper på opptakstidspunktet.

** Kan sies å være tredjegerasjon fordi besteforeldrene emigrerte til Argentina, men ettersom foreldrene har bodd noen år i Norge og hun selv er født der, er det litt vanskelig å plassere henne.

*** Svensk-, tysk- og spansktalende far. Snakket tysk med far og norsk med mor.

Arvespråkstalernes påvirkning fra det Haugen omtaler som «det nye miljøet» kan variere både utfra de grunnleggende strukturene i dialekten som utgjorde innputt, og på individnivå (Haugen 1953, 320). Det er ikke uproblematisk å uttale seg om arvespråkstalernes dialektale variasjon i lys av norske dialekter. Først og fremst er norske dialekter i seg selv ikke klart atskilte fra hverandre, og dessuten er arvespråkstalerne andre- og tredjegerasjons immigranter. Det er likevel interessant å vite noe om dialektal variasjon innad i informantgruppen, fordi norske dialekter varierer mye, også når det kommer til enkelte områder av syntaksen. Eksempelvis tillater Tromsø-dialekten både V2 og V3 i spørresetninger med monosyllabiske *hv*-ord som *hva*, *hvem*, og *hvor* (Hårstad, Lohndal, & Mæhlum 2017, 148).

Som andre- eller tredjegerasjons immigranter i Latin-Amerika, har informantene én eller to norske foreldre eller besteforeldre som emigrerte til Latin-Amerika. Ofte har informantenes foreldre eller besteforeldre som kom hatt ulik norsk dialektbakgrunn, og dessuten er det enkelte av informantene som ikke kjenner til eller ikke husker/var bevisste på foreldre eller besteforeldres dialekter. På tross av dette, kan man med en grov inndeling anslå at et flertall av informantene har en østnorsk dialektbakgrunn. Tre har en nordnorsk dialektbakgrunn, tre har vestnorsk og én har sørnorsk. Noen av informantene har også en svensk eller dansk forelder i tillegg til en norsk, noe som viser seg i informantenes talespråk. Som eksempel observeres danske innslag hos *vicente_lopez_AR_02gk*, og svenske hos *santiago_CH_01gk*.

Hvorvidt latinamerikanorsk kan betegnes som varietet kan diskuteres. I motsetning til forskningen på argentinadansk, der det blir argumentert i retning av en varietet ettersom argentinadansk lar seg avgrense geografisk og sosiodemografisk til substansielle danske språksamfunn (Petersen & Kühl 2017), er latinamerikanorsk ikke like tydelig avgrenset, utover at talerne befinner seg i Latin-Amerika. Selv om det har eksistert mindre språksamfunn der det har blitt snakket norsk, eksempelvis i det som ble omtalt som den norske kolonien i Buenos Aires, eller i alle fall skandinavisk, eksempelvis i Misiones, er de latinamerikanorske arvespråkstalerne ganske spredte. Til sammenligning etablerte de fleste nordmenn i Nord-Amerika seg i mer eller mindre samme område i Midtvesten, og det ble opprettet norske institusjoner.

Som nevnt i 2.1 har få av de latinamerikanorske arvespråkstalerne lært bort norsk til sine barn, og norsk arvespråk i Latin-Amerika kan derfor betegnes som det som i arvespråkforskningen kalles et døende arvespråk (*moribund heritage language*). Det at man har med et døende arvespråk å gjøre, medfører gjerne et fåtall talere med stor variasjon. Dette begrenser det

tilgjengelige materialet man får, og gjør at det kan stilles spørsmål til talernes representativitet for en større gruppe (D'Alessandro, Natvig, & Putnam 2021). Det betyr imidlertid ikke at denne typen forskning ikke har verdi; forskning på utdøende arvespråk innebærer dokumentasjon av variasjon i menneskelige språk, og i dette tilfellet norsk spesifikt.

Det er grunn til å se på NoAmNo som en varietet, ettersom det er funnet tegn til koineisering til en felles østnorsk dialekt i Midtvesten (Johannessen & Laake 2012; Hjelde 2015), eller eventuelt en *leksikolekt*, en leksikalsk definert dialekt (Johannessen & Laake 2017). LaAmNo er, som nevnt, foreløpig en lite utforsket kontaktsituasjon sammenlignet med NoAmNo. Det at alle de latinamerikanorske arvespråkstalerne har samme kontaktspråk, gjør dem likevel interessante å studere på gruppenivå, på tross av at det kan være mye variasjon i faktorene som potensielt kan påvirke deres språk. På lik linje med situasjonen i Nord-Amerika, er norsk arvespråk i Latin-Amerika med hensyn til språklig domene et «hjemmespråk», som talerne hovedsakelig bruker i hjemmet og med familien.

4.4 Kontrollgruppe

I denne masteroppgaven er den språklige basislinjen talere av hjemlandsnorsk. Som nevnt i 2.2 er spørsmålet om basislinje omdiskutert. Talere av hjemlandsnorsk er brukt som basislinje her, både fordi det muliggjorde bruk av samme oppgave for begge gruppene, og fordi data fra førstegenerasjonsinnvandrere ikke var tilgjengelige. For å undersøke endring over tid mellom to språklige varieteter er det sentrale spørsmålet hvordan språket ville ha vært om det ikke utviklet seg i arvespråksscenarioet. Ved å gjennomføre en datainnsamling i opphavslandet hadde jeg mulighet til å teste arvespråkstalere og hjemlandstalere på samme måte, slik at dataene var mest mulig sammenlignbare. På denne måten kunne det dessuten fanges opp variasjon også blant hjemlandstalerne (Aalberse, Backus, & Muysken 2019, 112-113). Det finnes eksempelvis studier som viser uventet V2-variasjon i hjemlandstysk (Breibarh 2022), noe som understreker viktigheten av en kontrollgruppe, for å kunne være sikre på at observerte mønstre i arvespråket skyldes arvespråksituasjonen.

Når jeg kommenterer trekk i arvespråkstalernes grammatikk videre i oppgaven, vil jeg bruke begrepene «målnær» og «ikke-målnær», som refererer til mønstrene i hjemlandsnorsk som språklig basislinje. I denne sammenheng er det imidlertid relevant å gjenta at «målnær» ikke innebærer at hjemlandsnorsk anses som en objektiv, normativ standard for hva som er riktig eller feil i arvespråket. Som nevnt i 2.2 er arvespråk ansett som individuelle, fullstendige grammatikker.

Av hensyn til sammenligning med den språklige basislinjen, og til forskningens validitet og reliabilitet, samlet jeg altså inn data fra en hjemlandsnorsk kontrollgruppe, på samme måte som hos arvespråkstalerne. Med kontrollgruppen var det mulig å sammenligne produksjon av V2-kontekster hos arvespråkstalere i Nord-Amerika med norsktalende personer med to norske foreldre, som er oppvokst og bosatt i Norge. Kontrollgruppen bestod av ti personer, se Tabell 5 under:

Tabell 5: Kontrollgruppe

Informant	Alder	Aldersgruppe	Kjønn	Fødselsår
askim_01gk	65-69	g	k	1950-tallet
baerum_01uk	25-29	u	k	1980-tallet
bergen_01um	30-34	u	m	1990-tallet
bergen_02gk	60-64	g	k	1950-tallet
floroe_01gk	65-69	g	k	1950-tallet
floroe_02gk	80-84	g	k	1940-tallet
oslo_01uk	25-29	u	k	1990-tallet
oslo_02um	25-29	u	m	1990-tallet
oslo_03um	30-34	u	m	1990-tallet
veggli_01gm	75-79	g	m	1940-tallet

I kontrollgruppen har alle informantene Norge som hjemland, og landskoder er derfor ikke spesifisert slik det er gjort i informantkodene til arvespråkstalerne. Tabell 5 viser en jevn fordeling av aldersgruppene ung og gammel (50/50), og en overvekt av kvinnelige informanter (60 %). Ideelt sett kunne kontrollgruppen vært like stor som den opprinnelige informantgruppen, men av hensyn til prosjektets tidsrammer har jeg begrenset størrelsen på kontrollgruppen noe. Ettersom et tydelig flertall av arvespråkstalerne i datamaterialet mitt har dialekter som samsvarer mest med østnorsk, har jeg etterstrebet å hente inn en majoritet som snakker en østnorsk varietet også i kontrollgruppen. Seks av informantene har en østnorsk dialekt, tre informanter har en vestnorsk dialekt, og én har en nordnorsk dialekt. Stedsnavnene i informantkodene representerer ikke nødvendigvis hvilken dialekt informanten har.

Alle informantene i kontrollgruppen er ettspråklige, noe som kan få betydning for sammenligningen med tospråklige talere. For å unngå tversspråklig innflytelse fra andre kontaktspråk har jeg valgt å innhente data fra ettspråklige talere. Det er verdt å nevne at selv om informantene i kontrollgruppen er ettspråklige i den forstand at de bare lærte norsk i tidlig barndom, har de stort sett engelskkunnskaper som tilsvarer et vanlig nivå i Norge, og eventuelt språkkunnskap innenfor andre fremmedspråk.

4.5 Datahåndtering og kategorisering

Både informantintervjuene og kontrollgruppeintervjuene ble tatt opp, lagret, segmentert, transkribert og kategorisert på samme måte (se eksempel i Vedlegg A). For å kunne bruke datamaterialet mitt til setningsanalyse etter gjennomføringen av eksperimentet, har jeg segmentert og transkribert lyd- og videopptakene i annoteringsverktøyet *ELAN*. Opptakene har jeg segmentert på setningsnivå. Ettersom det er strukturen i setninger som er temaet for oppgaven, har jeg vurdert at det ikke er hensiktsmessig å benytte meg av fonetisk transkripsjon. Jeg har derfor primært brukt ord som står i Bokmålsordboka¹⁵, og der Bokmålsordboka har valgfrie former har jeg valgt formen som samsvarer mest med talespråket til informanten.

Transkripsjonen har videre blitt lagt på et nivå som fanger opp visse leksikalske og morfologiske særtrekk ved informantenes talespråk. Eksempelvis hos informanter som har en realisert -g i preteritumsformen av verbet *se*, velges skrivemåten *såg*, selv om *så* er den normerte skrivemåten i Bokmålsordboka. Dette gjør det dessuten enklere å skille verbet fra adverbialet *så* og konjunksjonen *så*, som er hyppig brukt i materialet og diskuteres videre i 4.5.2. Leksikalske innslag som ikke står i Bokmålsordboka, lar jeg stå som de realiseres i talespråket. Dette er illustrert med to eksempler:

(26) *em # når han som jobber på bakeriet ser til andre veien hun tar en lofe med brød*
(quito_EC_01um)

(27) *ee # og hun ser på vinduet frontruta der først* (manso_AR_01um)

Lofe ser ikke ut til å bety *loff*, men ligner i konteksten mer på engelske *loaf* 'brødstykke'. *Frontruta* brukes i denne konteksten til å beskrive utstillingsvinduet i bakeriet, ikke vinduet på en bil, som er den vanlige betydningen i hjemlandsnorsk (Bokmålsordboka, mars 2023), og dette blir stående som et leksikalsk særtrekk. Ettersom informantene er flerspråklige, er det ikke overraskende å finne forekomster av leksikon fra andre språk i materialet. Dette gjelder for kontrollgruppen, som har enkelte engelske innslag, så vel som informantene, men hos informantene finner jeg både spanske og engelske innslag i datamaterialet. Som observert i argentinadansk (Petersen & Kühl 2017) observerer jeg særlig mange spanske substantiver i materialet. Jeg har inkludert sporadiske, leksikalske innslag av andre språk, mens helsetninger som har lengre segmenter med spansk eller engelsk, utelukkes fra materialet mitt. Følgende

¹⁵ <https://ordbokene.no/bm>

segmenter har jeg eksempelvis valgt å ta med selv om henholdsvis enkeltstående elementer som spanske *eventualidades* ‘hendelser’ og engelske *that* ‘at’ brukes:

(28) *til slutt kom e # ble # mange mange # eventualidades* (la_plata_AR_01gk)

(29) *og det kommer en dame that har en aspekt veldig fattig* (buenos_aires_AR_02gm)

Én informant, santiago_CH_01gk, har en svensk forelder og mange svenske innslag i språket sitt. Jeg har valgt å representere disse særtrekkene i transkripsjonene, som i (30):

(30) *og da hon sprang så møtte hon em # ee # så ramla hon* (santiago_CH_01gk)

Likeens med informanten vicente_lopez_AR_02gk, som har én dansk forelder og noen danske innslag i sitt talespråk, illustrert med (31):

(31) *så efter det # går han inn i en kafeteria # og ber om to runde fader med en hel masse med mad # spiser alt* (vicente_lopez_02gk)

Også morfologi som ikke samsvarer med rettskrivingen i norsk bokmål er representert i materialet, og blir uttrykk for talernes særtrekk, som i (32)–(33):

(32) *så han sa at det var da # sitt skyld at han hadde stjalt brøden* (cuenca_EC_03um)

(33) *og han # ee # spørrer for mer # sigar og godteri tror jeg # som # han # gir til to små gutter og ikke betaler en gang til* (cuenca_EC_02uk)

Den uventede hankjønnsformen av bestemthetssuffikset i *brøden* og formen *stjalt* (her brukt som perfektum partisipp av *stjele*) lar jeg stå på denne måten selv om det ikke samsvarer med rettskrivingen i norsk bokmål. Det samme gjelder formen *spørrer* (her brukt som presens av *spørre*).

4.5.1 Inndeling i fortellende helsetninger

Som Laake og Øvrelid (2021) påpeker, er det i talemål mer utfordrende å definere hvor en setning starter og slutter enn det er i skriftspråk. Tale og skrift er to ulike kommunikasjonsformer, som er grunnleggende forskjellige på flere ulike måter. Kommunikasjonssituasjonen er ulik, og der talestrømmen er preget av at ord og lyder glir over i hverandre med avbrudd, gjentakelser og korrigeringer, har skriftspråket tydelige skiller som markerer ord og setninger. Talemål kan ikke planlegges og redigeres underveis i like stor grad som skriftspråk. Med bakgrunn i disse forskjellene vil jeg i det følgende gjøre rede for valgene jeg har tatt i sorteringen av mitt datamateriale.

Noen setninger såpass uklare at analysearbeidet blir vanskelig og tidkrevende, samt at resultatet av analysen vil bli mer usikkert. Jeg har derfor valgt å utelate eksempelvis følgende setninger:

(34) *mens de satt og fantaserte # om så fint det skulle være å ha et liv sånn som de så en # en mann og sin frue som var så kjærlige med hverandre at det skulle være fint å ha et fint hus og ha det livet* (martinez_AR_01gk)

(35) *men jeg- noen ting som mistet jeg* (cafayate_AR_01gm)

For å kunne analysere materialet mitt har jeg vært nødt til å sette noen seleksjonskriterier. Først og fremst har jeg avgrenset materialet til fortellende helsetninger (se disse i Vedlegg C).¹⁶ Fortellende helsetninger må i utgangspunktet inneholde et finitt verbal og et subjekt. I tillegg knyttes de til talehandlingen *å fortelle*. Spørresetninger er ekskludert fra materialet. I tillegg til at de ikke skaper kontekster for topikalisering, er de knyttet til talehandlingen *å spørre*, og utelukkes selv om spørresetninger oppfyller kriteriene om finitt verbal og subjekt, og selv om spørreordsspørsmål i utgangspunktet også følger V2-regelen (Faarlund, Lie, & Vannebo 1997, 926–927).

Å avgjøre hva som kan regnes som helsetninger i materialet mitt er ikke helt ukomplisert. Noen ganger kan det eksempelvis være utfordrende å avgjøre om en setning er en leddsetning eller en helsetning. Som kommentert i 3.2.1, kan leddsetninger ha struktur som helsetninger, og verbalet havne før adverbial. Da holder det ikke å se på leddstillingen for å avgjøre om man har med en leddsetning eller en helsetning å gjøre, og jeg har i slike tilfeller gått tilbake til opptaket og hørt på intonasjon og kontekst. I en del av tvilstilfellene dreier det seg om segmenter som inneholder sitater fra filmen, som i (36)–(37):

(36) *og så sier Chaplin "nå er det din sjanse til å komme deg vekk og rømme"* (bergen_02gk)

(37) *men Chaplin sier at han har stjålet dette brød* (buenos_aires_AR_02gm)

I eksempel (36) regner jeg sitatet «*nå er det din sjanse til å komme deg vekk og rømme*» som objekt i setningen, og derfor blir det en del av den fortellende helsetningen, og ikke en selvstendig helsetning. Eksempel (37) har en leddsetning som innledes av *at*, hvor det forekommer parafrasering og ikke et sitat, og jeg tolker det som en leddsetning i helsetningen. Noen videre eksempler er gitt i (38)–(40):

(38) *men # så kommer han og sier nei*

¹⁶ Fortellende helsetninger kalles også *deklarative helsetninger*. Jeg bruker *fortellende helsetninger*.

det er jo # ikke henne som har stjålet brødet (vicente_lopez_AR_02gk)

(39) *e og bakern går tilbake igjen med brødet sitt hvorpå da e # em hun dama som så dette i utgangspunktet kommer tilbake igjen og sier at nei nei det var ikke han* (oslo_01uk)

(40) *og hun viser at ja hun husker* (bariloche_AR_01um)

Eksempel (38)–(40) deles opp i to helsetninger hver i materialet, selv om (39) og (40) har *at*. I talespråk kan setningsfragmenter med pragmatisk funksjon ofte brukes til å innlede, avslutte eller opprettholde og regulere samtaler (Faarlund, Lie, & Vannebo 1997, 958–972). Ordene *hei* og *ok* er eksempler på setningsfragmenter som normalt ikke inngår i en syntaktisk sammenheng. Det samme er interjeksjonene *ja* og *nei* (Faarlund, Lie, & Vannebo 1997, 25), samt spanske *si* ‘ja’ og *no* ‘nei’. Jeg anser slike setningsfragmenter for å være utenfor setningen om de forekommer innledende eller avsluttende. Dette innebærer at det som kommer etterpå regnes som en ny helsetning, til tross for et forutgående *at*. Forekomst av *no* ‘nei’ på slutten av setningen kan oppfattes som et spørsmål på norsk, men ettersom jeg regner interjeksjonen utenfor setningen, har jeg ikke behandlet slike ytringer som spørsmål.

En annen utfordring ved å avgjøre hva som skal regnes som fortellende helsetninger, er knyttet til avbrytelser. Noen informanter avbryter seg selv ganske ofte, og en utelatelse av alle helsetninger eller setningsfragmenter som inneholder avbrytelser ville medføre tap av potensielt interessante data. I disse tilfellene har jeg vært nødt til å ta en vurdering på hva som er mest riktig å inkludere i hvert enkelttilfelle. Setningsfragmenter og ufullstendige setninger er i hovedsak utelatt fra materialet. Jeg har imidlertid valgt å inkludere setninger som oppfyller kravene om subjekt og finitt verbal, selv om de stopper brått, avbrytes eller kommer rett etter en avbrytelse. I eksempel (41) regner jeg helsetningen fra etter avbrytelsen:

(41) *plutselig det- # jeg tror han Chaplin bare tok henne i handa* (bariloche_EC_01um)

I dette tilfellet analyserer jeg setningen fra avbrytelsen (*jeg tror han Chaplin bare tok henne i handa*). Pausen, markert med #, indikerer også at informanten har startet på en ny setning, noe som støtter beslutningen.

Et annet eksempel på et tilfelle jeg har valgt å ta med som en fullstendig fortellende helsetning til tross for avbrytelse er eksempel (42):

(42) *hun ee # ee hva jeg skal si kolliderte med he- med han og sprang # rett mot han*

(bariloche_EC_01um)

Her analyseres «hva jeg skal si» som en parentetisk innskutt spørresetning, mens resten kan analyseres som en V2-setning med subjektet som innledende ledd («*hun kolliderte med han og sprang rett mot han*»).

Setninger der informanten retter deler av setningen slik at rettelsen har en naturlig sammenheng med setningens innledning har jeg også inkludert, og vurderer det som at rettelsen erstatter det første som ble sagt, for eksempel som i (43):

(43) *alle filmene til Chaplin de har en # snakker om rettferdighet og godhet*

(la_plata_AR_01gk)

Her er det alle filmene til Chaplin som snakker om rettferdighet og godhet, og det er tydelig at siste del av setningen henger sammen med den innledende delen av setningen. Pausen støtter dessuten analysen av dette som en rettelse.

For enkelthets skyld har jeg i tilfeller der informanter gjentar samme ord flere ganger uten at det er en pause eller avbrytelse latt være å skrive ordet på nytt, ettersom jeg har vurdert at det ikke spiller noen rolle for den syntaktiske strukturen. Disse tilfellene kan være uttrykk for stamming eller en individuell talemåte, men kan også oppfattes som nøling og leting etter ord, som jeg har notert meg om taleren som generelle kommentarer.

En øvrig problemstilling er analysen av spanske diskursmarkører. Diskursmarkører endrer ikke ytringers meningsinnhold, men markerer sammenheng mellom ytringer, og hvordan ytringene skal tolkes i forhold til hverandre (Eidsmo 2018, 284). Av spanske diskursmarkører er det *bueno* 'vel' som utmerker seg. Når en setning tilsynelatende innledes med *bueno* 'vel' regner jeg dette ordet som utenfor setningen. I argentinadansk har det også blitt observert en høy frekvens av spanske diskursmarkører som *bueno* 'vel' (Petersen & Kühl 2017), og det er ikke overraskende at de dukker opp også i mitt materiale. Generelt er forekomsten av diskursmarkører fra majoritetsspråket i arvespråket ikke uventet. Søfteland og Hjelde (2021) har i amerikanorsk i Nord-Amerika funnet at arvespråkstalerne bruker engelskspråklige pragmatiske partikler i tillegg til tilpasset og utvidet bruk av norskspråklige varianter, slik at de totalt sett har et større repertoar å spille på.

4.5.2 Kategorisering

Etter å ha sortert ut de fortellende helsetningene i datamaterialet, har jeg analysert dem og delt inn i to kategorier: subjektinitialer og ikke-subjektinitialer. Se 3.3 for en ytterligere forklaring av forskjellen mellom de to kontekstene. Jeg har underkategorisert helsetningene i hver av disse overordnede kategoriene i tre grupper: V2, V2-unntak og V2-brudd. Selv om det er topikaliseringskontekstene (dvs. de ikke-subjektinitialer setningene) som skal være i fokus i presentasjon og analyse i de videre kapitlene, har jeg funnet det nødvendig å kategorisere alt for å få en mer helhetlig forståelse av datamaterialet, og for å kunne kvantifisere andelen av ikke-subjektinitialer setninger opp mot totalen.

Noen ganger er det litt utfordrende å avgjøre om setningen er subjektinitial eller ikke, som i følgende eksempel:

(44) *Selv forelsker han seg alltid i en ung pen dame.* (del_viso_AR_01gk)

I dette tilfellet har jeg regnet *selv* som en del av subjektet *han selv*. Flyttet frem til forfeltet på denne måten framhever *selv* personen det viser til som motsetning til andre personer (Faarlund, Lie, & Vannebo 1997, 232–233). Dermed er det bare en del av subjektet som har flyttet frem til forfeltet, og jeg har derfor ikke regnet det som en subjektinitial V2-setning.

I koordinasjon benyttes krav om subjekt og finitt verbal for å avgjøre om jeg har med selvstendige fortellende helsetninger å gjøre. Tilfeller som er koordinerte med eget subjekt og finitt verbal er derfor skilt ut som fortellende helsetninger, mens de øvrige koordinasjonene blir stående som deler av samme helsetning. Eksempel (45) og (46) nedenfor illustrerer denne forskjellen:

(45) *hon såg ee fattig ut og hon såg # sulten # også* (santiago_CH_01gk)

(46) *men så kommer damen- den elegante damen og sier til mannen at det er piken som har gjort det* (martinez_AR_02gk)

Eksempel (45) deler jeg opp i to fortellende helsetninger i datamaterialet (*hon såg ee fattig ut* blir en selvstendig helsetning og *og hon såg # sulten # også* blir en ny helsetning). Eksempel (46) regner jeg som én fortellende helsetning, fordi koordinasjonen deler subjekt (*damen- den elegante damen*).

Selv om en fortellende helsetning på norsk i hovedsak må ha et subjekt og et finitt verbal, finnes det unntak fra denne regelen. Et unntak fra subjektkravet er det Nygård (2018, 2) omtaler som diskursellipser, som man gjerne finner i norsk talemål. Diskursellipser gir som regel en

leddstilling hvor det finitte verbet står først (V1). Under følger to av Nygårds eksempler, hentet fra NoTa-Oslos talespråkskorpus:

(47) «*Jeg husker litt fra jeg var åtte.*» (Nygård 2018, 2).

(48) «*Det var én som hadde kjørt forb ... over en rev.*» (Nygård 2018, 2)

I begge eksemplene har talerne utelatt subjektet, henholdsvis referensielt (47) og formelt (48) subjekt. Utelatelse av subjekt er mer typisk for talemål enn for skriftspråk (Laake & Øvrelid 2021). I mitt datamateriale har jeg tatt en grundig vurdering av hvert enkelttilfelle av V1 og tatt dem med i tilfeller der det er rimelige å regne dem som fortellende helsetninger.¹⁷ To eksempler med V1 er gitt i (49)–(50), henholdsvis hvor subjekt er utelatt, og et ikke-subjunkt er utelatt:

(49) *virker som han sier at «jeg kommer ikke til å betale denne regningen»* (oslo_01uk)

(50) *gikk de vel bortover gata* (veggli_01gm)

På lik linje med Larsson og Kinn (2022) har jeg valgt å sortere setninger med diskursellipse som V2, selv om de lineært sett har V1. Diskursellipsene med V1 er kategorisert etter hvilket innledende ledd som sløyfes, og plassert innunder V2 i sin respektive kategori (subjektinitial og ikke-subjektinitial). V1 forekommer i tillegg i helsetninger med imperativ. Imperativsetninger har imidlertid universelt og språkspesifikt egenskaper som ikke gjør dem kompatible med beskrivelsene av fortellende helsetninger, blant annet at de vanligvis er morfologisk enkle, og at de ikke har obligatorisk subjekt som uttrykker adressaten. De kan ikke knyttes til talehandlingen *å fortelle*, og skiller seg dessuten fra fortellende helsetninger ved å mangle funksjonelle projeksjoner for tempus, modus og finitthet (Platzack & Rosengren 1997). Derfor har jeg valgt å utelate helsetningene som har V1 med imperativ, som særlig forekommer i direkte sitater fra filmen i mitt materiale.

Underkategorien V2-unntak omfatter setninger som lineært sett har mer enn ett ledd foran det finitte verbet, men som likevel er akseptable i hjemlandsnorsk. Tilfeller av venstredislokering som beskrevet i 3.3 er kategorisert som V2-unntak. Selv om de representerer systematiske unntak fra V2-regelen, representerer de altså ikke avvik fra hjemlandsnorsk. Det er flere fordeler med å kategorisere dem som V2-unntak heller enn V2-brudd. Som Larsson og Kinn (2022) påpeker, er mange av arvespråkstalerne eldre og snakker sakte, med pauser og nøling, og derfor kan det i en del tilfeller være vanskelig å definere setningsgrenser, eller hvorvidt man

¹⁷ Ettersom det potensielt kan forekomme tverrspråklig påvirkning fra spansk i mitt datamateriale, kan det tenkes at nullsubjekter forekommer oftere hos arvespråkstalerne. Spansk har færre restriksjoner enn norsk når det kommer til nullsubjekter, som nevnt i 3.4.

har med avbrytelser eller falske begynnelser å gjøre. De metodologiske utfordringene knyttet til dette kan håndteres ved å bruke V2-unntak som en egen kategori. Unntakene dekker trolig noen av tvilstilfellene som kan være vanskelige å analysere, i stedet for at de feilaktig havner under V2 eller V2-brudd.

Andre helsetninger som lineært sett har V3 havner også i kategorien V2-unntak der de er akseptable i hjemlandsnorsk. Et eksempel er med fokuserende adverb, som i (51):

(51) *og hun **bare** vinker at om- han skal # han Chaplin han må komme han også*

(bariloche_AR_01um)

Et annet eksempel på unntak som lineært sett kan ha V3 er setninger med parentetiske innskudd som *hva skal jeg si, hva heter det*, samt spanske *como es* 'hvordan er'. Setninger med slike innskudd har jeg kategorisert som V2-unntak i de tilfellene der innskuddet har havnet mellom innledende ledd og V2, som i eksemplet under:

(52) *em ee hun em ## **como es** # stotter # med # med en mann # Charles Chaplin*

(tigre_AR_01uk)

En relevant velkjent problemstilling er analysen av *så*. *Så* kan ha ulike betydninger og funksjoner i setningen, og kategoriseringen av *så* får derfor konsekvenser for den videre setningsanalysen. *Så* kan forekomme i venstredislokering som sett i 3.3. Ellers er det *så* som konjunksjon og *så* som adverb (Bokmålsordboka, mars 2023) som er mest relevante for mitt materiale. Disse typene kan illustreres med eksemplene:

(53) *men det var jo stumfilm, **så** det var ikke så farlig* (bergen_01um)

(54) ***så** snakket de litt* (santiago_CH_01gk)

I praksis er det ikke alltid så enkelt å avgjøre hvilken betydning som stemmer best. Eksempel (53) er ifølge mine kriterier to helsetninger, ettersom de har både subjekt og finitt verbal, med *så* som konjunksjon imellom. Når jeg har analysert *så* som konjunksjon som i eksempel (53) har jeg kategorisert som V2. Slike setninger plasseres under subjektinitial eller ikke-subjektinitial V2, avhengig av helsetningens innledende ledd etter konjunksjonen. I tilfellene hvor *så* brukes som et adverb som i eksempel (54), har jeg analysert det som adverbial og kategorisert helsetningen som ikke-subjektinitial V2. I tilfeller hvor det har vært uklart om *så* har funksjon som adverbial eller som konjunksjonal, har jeg sett på konteksten og hørt på intonasjon i opptaket. Der det er tydelig at *så*-setningen skaper en sideordningsstruktur med setningen som kommer før, har det blitt vurdert som konjunksjon, mens det har vært mer

nærliggende å analysere *så* som adverbial om konteksten tilsier det, eller der informanten bruker *og så*:

(55) *og så sa de at # noen hadde stjålt # ee det brødet* (cuenca_EC_03uk)

Det er ikke plass til mer enn én konjunksjon i setningen, og derfor analyseres *og* som konjunksjon og *så* som adverbial i (55).

Den tredje underkategorien i kategoriseringen er V2-brudd. V2-brudd forekommer når noe annet enn verbalet havner på andre plass i setningen på en måte som gjør setningen blir ugrammatisk i hjemlandsnorsk. V2-brudd kan illustreres med følgende eksempler:

(56) *etterpå Chaplin går til en restaurant og # har veldig mye mat* (cuenca_EC_02uk)

(57) *Charlie Chaplin da tenker at nå må # at han må gjøre noe* (quito_EC_01um)

(58) *og # det jeg leser i bøker også* (la_plata_AR_01gk)

Selv om man ser at slike konstruksjoner er på vei inn i enkelte miljøer eller etnolekter i Norge (se f.eks. Opsahl & Nistov 2018, 54, med videre referanser), er eksemplene over er generelt ansett som ugrammatikalske på norsk. I (56) er dette fordi et adverbial flyttes høyere enn det er plass til i det norske C-domenet (se 3.2 for en utfyllende beskrivelse). Leddstillingen XSV bryter dermed med V2-regelen. I (57) flyttes adverbialet høyere enn det som er mulig når subjektet allerede står i preverbal posisjon, og strukturen SXV bryter dermed med V2-regelen. I (58) er det objektet som flyttes høyere enn det er plass til når subjektet står i preverbal posisjon. Det er særlig V2-brudd i ikke-subjektinitiale setninger (XSV) jeg har vært interessert i å analysere videre etter å ha kategorisert datamaterialet mitt.

Det må til slutt presiseres at hver helsetning bare plasseres i én av underkategoriene, for at de ikke skal telles flere ganger og potensielt skape feil i resultatene. Dette til tross for at noen av setningene inneholder både V2-unntak og V2-brudd, som i eksempel (59):

(59) *og # etterpå da # hun # fra litt # over gata # hun skriker til han at hun- han skal også komme* (cuenca_EC_02uk)

I (59) er det venstredislokering med *da* og med svakt pronomen *hun*, men V2-brudd (XSV). Av hensyn til oppgavens forskningsspørsmål, kategoriseres slike setninger som V2-brudd, dessuten fordi underkategorien V2-unntak blant annet brukes for å unngå at noe feilaktig havner under V2 eller V2-brudd.

4.5.3 Særtilfeller

Én informant (martinez_AR_01gk) innleder mange av sine setninger med *sånn at* ... To eksempler er illustrert i (60)–(61):

(60) *Sånn at de gikk ut og # tenkte kanskje at de kunne gjøre det no?*

(61) *Sånn at de ligger der ute i ga- i jardin i gaten og # ser at en mann peker vekk.*

(martinez_AR_01gk)

Når jeg ser på ytringene samlet, ser jeg at denne uttrykksmåten i materialet brukes tilsvarende det hjemlandsnorske *så*. Disse eksemplene tolkes imidlertid litt forskjellig. Setning (60) følger av foregående setninger: «*og sånn begge to begynte å være sammen mere, for begge to forstod hva han andre hadde i sin visdom*». Her følger (60) av foregående kontekst, og *sånn at* ('så') regnes som konjunksjon. Setning (61) henter gjenfortellingen ut igjen av fantaseringen til Chaplin og jenta, og tilbake til handlingen, der de sitter på gresset utenfor et hus. Derfor regnes *sånn at* ('så') som tidsadverbial i (61), og setningen kategoriseres som V2-brudd. Dersom jeg skulle tolket *sånn at* som innledning til en leddsetning i alle eksemplene, hvilket det kanskje ville være naturlig å tenke på hjemlandsnorsk, kunne jeg ikke ha brukt dette materialet, og det mener jeg hadde blitt feil når man ser på konteksten for ytringene.

4.5.4 Statistisk testing

For å kunne si noe om hvorvidt variasjonene i funnene mine er tilfeldige, eller om jeg kan påvise noen sammenhenger i materialet mitt, har jeg brukt signifikanstesting. For å finne ut om det er en signifikant forskjell mellom de to gruppene i produksjonen av ulike setningsstrukturer, har jeg sammenlignet arvespråkstalernes og kontrollgruppens disposisjon av setningsstrukturer, ved bruk av en enkel Fishertest for kategoriske variabler, der den ene variabelen er antallet subjektinitiale helsetninger og den andre variabelen er antallet ikke-subjektinitiale helsetninger på gruppenivå.

4.6 Refleksjoner rundt potensielle feilkilder, egen rolle og tolkning av resultater

Gjennom valg av metode og forskningsdesign har jeg prøvd å ta høyde for feilkilder i datainnsamlingen. Jeg har etterstrebet å gjøre møtesituasjonen på Zoom så lik som mulig for alle informantene, både blant arvespråkstalerne og i kontrollgruppen. Likevel kan jeg ikke kontrollere for individuell variasjon mellom informantene i situasjonen. Flere eksterne forhold kan tenkes å påvirke testsituasjonen og vurderingene, der jeg vil trekke frem noen eksempler nevnt hos Hårstad, Lohndal, & Mæhlum (2017, 136–137). Det kan tenkes at informantene ikke

forstod oppgaven, eller at de gjennomskuet hensikten med oppgaven og dermed under- eller overproduserte relevante strukturer. Konteksten kan også virke inn: om de var trøtte den dagen, til stede, og lignende. To av informantene var på jobb da Zoom-møtene ble avholdt, som kan ha medvirket til at disse gjenfortellingene ble kortere enn andres. Videre kan informantenes metalingvistiske kunnskaper også ha noe å si, og testsituasjonen i seg selv kan medføre at informantene endrer atferd.

Når det kommer til egen rolle, vil min medvirkning i datainnsamlingen potensielt kunne påvirke dataene mine til en viss grad. Forhold som dagsform, og kjemi med den enkelte informant kan ha påvirket min evne til å stille gode oppfølgingsspørsmål som kan ha påvirket gjenfortellingen. Videre kan relasjonen til informanten være av betydning. Jeg fikk gleden av å møte 13 av informantene på feltarbeid i Argentina i etterkant av datainnsamlingen, men ettersom flere av møtene ble holdt kort tid før reisen til Argentina, kan planleggingen av fremtidige fysiske møter ha påvirket relasjonsbyggingen. Når det kommer til kontrollgruppen, var jeg i stor grad avhengig av eget nettverk for å finne informanter. Selv om jeg prøvde å unngå å velge informanter fra min aller nærmeste omgangskrets, kan etablerte relasjoner ha påvirket datainnsamlingen.

For å kunne sammenligne mine funn med funnene som er gjort i forskningen på NoAmNo er noen metodologiske betraktninger på sin plass. De fleste som har forsket på norsk arvespråk i Nord-Amerika har benyttet datamateriale fra korpuset CANS, og det er nødvendig å ta noen forbehold i sammenligningen. Først og fremst består CANS av intervjuer med fri tale, mens jeg i min datainnsamling har brukt en annen metode, og har derav et materiale som ikke tilsvarer fri tale. Metoden min er designet for å stimulere bruken av ikke-subjektinitial setningsstruktur, og det må forventes at det er mer av dette i mitt materiale enn i fri tale. Sammenlignet med funnene i korpusstudier av NoAmNo som har brukt materiale fra CANS, er datamaterialet mitt dessuten relativt lite, ettersom jeg har arbeidet med råmateriale og har vært nødt til å transkribere intervjuene selv.

Det er også på sin plass med noen refleksjoner rundt tolkningen av resultater, som kan tenkes å ha blitt påvirket av ulike forhold. I kategoriseringen min kan det tenkes at jeg har vært mer tilbøyelig til å analysere noe som et V2-brudd hos en av arvespråkstalerne, enn jeg har vært hos informantene i kontrollgruppen, fordi det er lett å tenke seg at hjemlandstalerne snakker målnært. Jeg har imidlertid forsøkt å være bevisst på dette, og åpen for at brudd kan forekomme også blant informantene i kontrollgruppen. Når det kommer til tolkningen av funn sett opp mot majoritetsspråket spansk, må jeg ta forbehold om at jeg kan ha oversett interessante

observasjoner. Jeg startet å lære meg spansk i forarbeidet med masterprosjektet fra januar 2022, og må sies å ha begrensede spanskkunnskaper.

5. Resultater

I dette kapitlet presenteres de empiriske resultatene fra gjenfortellingsoppgaven. De 19 arvespråkstalerne produserte til sammen 1199 fortellende helsetninger, mens de ti informantene i kontrollgruppen produserte 649. Summene indikerer at informantene i kontrollgruppen ikke produserte nevneverdig flere ytringer enn arvespråkstalerne, noe man kanskje kunne forventet, ettersom flere av arvespråkstalerne uttrykte usikkerhet rundt det å snakke norsk. Både blant arvespråkstalerne og blant informantene i kontrollgruppen var det stor spredning når det kom til antall produserte helsetninger per informant. Arvespråkstalerne produserte på individnivå mellom 15 og 153 fortellende helsetninger (gjennomsnitt 63,11 per informant), og kontrollgruppen hadde en noe mindre spredning, fra 41 til 92 fortellende helsetninger (gjennomsnitt 64,9 per informant). Det var ganske ulik lengde på intervjuene jeg gjennomførte, og det varierte hvorvidt jeg oppfattet informantene som trygge på situasjonen og språket, hvor pratsomme de var, og hvor mye tid til oppgaven de tok seg. Slike forhold vil bli diskutert videre i oppgavens diskusjonsdel. I 5.1 presenteres andelen subjektinitiale og ikke-subjektinitiale setninger. I 5.2 følger en oversikt over V2, V2-unntak og V2-brudd fordelt på de ulike informantene.

5.1 Andelen subjektinitiale og ikke-subjektinitiale setninger

I det følgende vil jeg først presentere andelen subjektinitiale versus ikke-subjektinitiale helsetninger, for å få frem variasjonen jeg har å forholde meg til når det kommer til produksjon av ulike V2-kontekster for de ulike setningsstrukturene. Tallene i Tabell 6 for subjektinitiale og ikke-subjektinitiale helsetninger dekker V2, V2-unntak og V2-brudd for hver kategori, og representerer derfor subjektinitiale og ikke-subjektinitiale helsetninger for hver taler. Helsetninger med subjektinitial struktur innebærer helsetninger som har V2, V2-unntak eller V2-brudd i tilfeller der subjektet er innledende ledd. Ikke-subjektinitiale helsetninger er V2, V2-unntak eller V2-brudd som oftest har et adverb som innledende ledd, eller noen ganger et objekt. Individprosentene tilsier hvor stor andel av hver informants helsetninger som er subjektinitiale og ikke-subjektinitiale, og gjør det lettere å sammenligne informantene på tross av stor individuell variasjon. De absolutte tallene for observasjonene (n) er i kolonnen til venstre. Summene nederst (N) er det totale antallet subjektinitiale og ikke-subjektinitiale helsetninger med tilhørende prosentandeler av totalen, og snittene representerer gjennomsnitt av individprosentene.

Tabell 6: Fordeling arvespråkstalere

	Subjektinitiale		Ikke-subjektinitiale	
adrogue_AR_01gm	13	86,67 %	2	13,33 %
bariloche_AR_01um	108	70,59 %	45	29,41 %
buenos_aires_AR_01gk	23	33,33 %	46	66,67 %
buenos_aires_AR_02gm	32	71,11 %	13	28,89 %
cafayate_AR_01gm	20	50,00 %	20	50,00 %
cuenca_EC_01uk	21	36,21 %	37	63,79 %
cuenca_EC_02uk	29	42,03 %	40	57,97 %
cuenca_EC_03uk	36	42,35 %	49	57,65 %
cuenca_EC_04um	26	76,47 %	8	23,53 %
del_viso_AR_01gk	61	54,95 %	50	45,05 %
la_plata_AR_01gk	54	70,13 %	23	29,87 %
manso_AR_01um	30	54,55 %	25	45,45 %
martinez_AR_01gk	33	70,21 %	14	29,79 %
martinez_AR_02gk	19	45,24 %	23	54,76 %
quito_EC_01um	46	57,50 %	34	42,50 %
santiago_CH_01uk	41	59,42 %	28	40,58 %
tigre_AR_01uk	36	92,31 %	3	7,69 %
vicente_lopez_AR_02gk	33	37,50 %	55	62,50 %
vicente_lopez_AR_03gk	8	34,78 %	15	65,22 %
Snitt		57,12 %		42,88 %
Totalt	669	55,80 %	530	44,20 %

På gruppenivå er det blant arvespråkstalerne en høyere andel subjektinitiale helsetninger (55,80 %) enn ikke-subjektinitiale (44,20 %). Tallene i tabellen tilsier at en overvekt av talerne produserer flere helsetninger som har subjekt som innledende ledd (elleve av informantene), enn helsetninger som har et annet innledende ledd (sju informanter produserer flere ikke-subjektinitiale setninger). Én informant produserer like mange av hver. Det er relativt stor spredning i gruppen, ettersom eksempelvis et par informanter produserer rundt 90 % subjektinitiale setninger (adrogue_AR_01gm og tigre_AR_01uk). Snittene er hensiktsmessige å ha med til sammenligning, ettersom noen informanter har korte gjenfortellinger, mens andre har lange. Gjennomsnittene regulerer skjevhetene på gruppenivå, gjennom at hver arvespråkstaler får like stor innvirkning på snittet. Da kan man unngå at de som produserer mange setninger, får stor påvirkning på totalen. Snittene viser at hver arvespråkstaler i gjennomsnitt produserer 57,12 % subjektinitiale setninger og 42,88 % ikke-subjektinitiale.

Dette må sammenlignes med observert fordeling i kontrollgruppen, vist i Tabell 7:

Tabell 7: Fordeling kontrollgruppe

	Subjektinitiale		Ikke-subjektinitiale	
askim_01gk	22	50,00 %	22	50,00 %
baerum_01uk	14	34,15 %	27	65,85 %
bergen_01um	35	49,30 %	36	50,70 %
bergen_02gk	33	45,21 %	40	54,79 %
floroe_01gk	55	59,78 %	37	40,22 %
floroe_02gk	44	56,41 %	34	43,59 %
oslo_01uk	27	45,76 %	32	54,24 %
oslo_02um	21	45,65 %	25	54,35 %
oslo_03um	29	35,80 %	52	64,20 %
veggli_01gm	26	40,63 %	38	59,38 %
Snitt		46,27 %		53,73 %
Totalt	306	47,15 %	343	52,85 %

Det er interessant å merke seg en høyere andel ikke-subjektinitiale helsetninger (52,85 %) enn subjektinitiale (47,15 %) på gruppenivå. På individnivå produserer en overvekt av informantene i kontrollgruppen (sju informanter) flere ikke-subjektinitiale helsetninger enn subjektinitiale helsetninger. To informanter produserer flest helsetninger med subjekt som innledende ledd. Én informant produserer like mange av hver. Videre gjenspeiler tallene i kontrollgruppen en mindre spredning enn den som observeres hos arvespråkstalerne, ettersom de ulike setningsstrukturene er jevnere fordelt.

Jeg har gjennomført en enkel Fishertest for å teste signifikansen på gruppenivå. Med et signifikansnivå på 5 % fant jeg en signifikant forskjell mellom de to gruppene ($p = 0,0004$). Tallet tilsier at det er lav sannsynlighet for at de observerte forskjellene skyldes tilfeldig variasjon, og belegg for å si at det er forskjell mellom de to gruppene når det kommer til produksjon av subjektinitiale og ikke-subjektinitiale setninger, uten at det forteller mer om hvor ulike gruppene er, eller hva denne ulikheten skyldes. Slike forhold vil diskuteres i kapittel 6.

5.2 V2, V2-unntak og V2-brudd

I dette avsnittet skal jeg se nærmere på V2, V2-unntak og V2-brudd. En nærmere undersøkelse av underkategoriene kan gi mer informasjon om fellestrekk og variasjon mellom arvespråkstalerne og kontrollgruppen. Først presenteres de overordnede observasjonene når det kommer til stabilitet og variasjon. Deretter følger en nærmere presentasjon av V2, V2-unntak og V2-brudd i henholdsvis subjektinitiale og ikke-subjektinitiale helsetninger, før V1 i de to gruppene presenteres.

5.2.1 Stabilitet og variasjon

I Tabell 8 og 9 under følger en representasjon av hvordan de ulike informantenes helsetninger er fordelt i underkategoriene. Individprosentene representerer henholdsvis andel produsert målnær V2, produserte V2-unntak og V2-brudd av hver informants totale antall produserte helsetninger. Ettersom det er stor spredning i materialet, med stor individuell variasjon mellom informantene, gjør individprosentene det lettere å sammenligne informantene og de ulike kategoriene. Gjennomsnittet av individprosentene viser i dette tilfellet hvor mange tilfeller av henholdsvis V2, V2-unntak og V2-brudd som i snitt produseres per informant i hver kontekst.

Tabell 8: V2, V2-unntak og V2-brudd blant arvespråkstalerne.¹⁸

	Subjektinitiale helsetninger						Ikke-subjektinitiale helsetninger						(100%) Totalt
	V2		V2-unntak		V2-brudd		V2		V2-unntak		V2-brudd		
adroque_AR_01gm	11	73,33 %	2	13,33 %	0	0,00 %	2	13,33 %	0	0,00 %	0	0,00 %	15
bariloche_AR_01um	102	66,67 %	6	3,92 %	0	0,00 %	36	23,53 %	9	5,88 %	0	0,00 %	153
buenos_aires_AR_01gk	22	31,88 %	1	1,45 %	0	0,00 %	36	52,17 %	8	11,59 %	2	2,90 %	69
buenos_aires_AR_02gm	31	68,89 %	0	0,00 %	1	2,22 %	2	4,44 %	0	0,00 %	11	24,44 %	45
cafayate_AR_01gm	20	50,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	20	50,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	40
cuenca_EC_01uk	21	36,21 %	0	0,00 %	0	0,00 %	32	55,17 %	4	6,90 %	1	1,72 %	58
cuenca_EC_02uk	27	39,13 %	2	2,90 %	0	0,00 %	22	31,88 %	2	2,90 %	16	23,19 %	69
cuenca_EC_03uk	34	40,00 %	2	2,35 %	0	0,00 %	36	42,35 %	12	14,12 %	1	1,18 %	85
cuenca_EC_04um	23	67,65 %	3	8,82 %	0	0,00 %	5	14,71 %	2	5,88 %	1	2,94 %	34
del_viso_AR_01gk	61	54,95 %	0	0,00 %	0	0,00 %	46	41,44 %	3	2,70 %	1	0,90 %	111
la_plata_AR_01gk	49	63,64 %	5	6,49 %	0	0,00 %	15	19,48 %	3	3,90 %	5	6,49 %	77
manso_AR_01um	26	47,27 %	3	5,45 %	1	1,82 %	18	32,73 %	0	0,00 %	7	12,73 %	55
martinez_AR_01gk	32	68,09 %	1	2,13 %	0	0,00 %	10	21,28 %	0	0,00 %	4	8,51 %	47
martinez_AR_02gk	19	45,24 %	0	0,00 %	0	0,00 %	22	52,38 %	1	2,38 %	0	0,00 %	42
quito_EC_01um	37	46,25 %	1	1,25 %	8	10,00 %	15	18,75 %	13	16,25 %	6	7,50 %	80
santiago_CH_01uk	41	59,42 %	0	0,00 %	0	0,00 %	20	28,99 %	5	7,25 %	3	4,35 %	69
tigre_AR_01uk	35	89,74 %	1	2,56 %	0	0,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	3	7,69 %	39
vicente_lopez_AR_02gk	33	37,50 %	0	0,00 %	0	0,00 %	49	55,68 %	5	5,68 %	1	1,14 %	88
vicente_lopez_AR_03gk	8	34,78 %	0	0,00 %	0	0,00 %	14	60,87 %	1	4,35 %	0	0,00 %	23
Snitt		53,72 %		2,67 %		0,74 %		32,59 %		4,73 %		5,56 %	
Totalt	632	52,71 %	27	2,25 %	10	0,83 %	400	33,36 %	68	5,67 %	62	5,17 %	1199

Tabell 8 viser både absolutt frekvens og prosenttall for hver underkategori. Individprosentene er angitt som andeler av hver informants totale antall helsetninger. I tabellen fremkommer det at V2 ser ut til å være stabilt blant arvespråkstalerne. Det er klart flest eksempler på målnær V2 i materialet, med 86,07 % V2 av alle de produserte helsetningene på gruppenivå (sammenlagt:

¹⁸ Her tar jeg utgangspunkt i oppsettet hos Westergaard og Lohndal (2019), men merk at jeg skiller mellom V2-unntak og V2-brudd på samme måte som hos Larsson og Kinn (2022). Når Westergaard og Lohndal snakker om ikke-V2 mener de utelukkende V2-brudd, og de har ikke V2-unntak som en egen kategori.

52,71 % subjektinitial V2 og 33,36 % ikke-subjektinitial V2). Merk at V2 i Tabell 8 også inkluderer V1, etter diskusjonen i 4.5.2.

I Tabell 9 presenteres tilsvarende observasjoner av V2, V2-unntak og V2-brudd i kontrollgruppen av hjemlandsnorske talere:

Tabell 9: V2, V2-unntak og V2-brudd i kontrollgruppen

	Subjektinitiale helsetninger			Ikke-subjektinitiale helsetninger			(100%) Totalt
	V2	V2-unntak	V2-brudd	V2	V2-unntak	V2-brudd	
askim_01gk	21 47,73 %	1 2,27 %	0	16 36,36 %	6 13,64 %	0 0,00 %	44
baerum_01uk	13 31,71 %	1 2,44 %	0	25 60,98 %	2 4,88 %	0 0,00 %	41
bergen_01um	34 47,89 %	1 1,41 %	0	30 42,25 %	6 8,45 %	0 0,00 %	71
bergen_02gk	29 39,73 %	4 5,48 %	0	30 41,10 %	9 12,33 %	1 1,37 %	73
floroe_01gk	54 58,70 %	1 1,09 %	0	34 36,96 %	3 3,26 %	0 0,00 %	92
floroe_02gk	40 51,28 %	4 5,13 %	0	29 37,18 %	5 6,41 %	0 0,00 %	78
oslo_01uk	26 44,07 %	1 1,69 %	0	27 45,76 %	5 8,47 %	0 0,00 %	59
oslo_02um	20 43,48 %	1 2,17 %	0	22 47,83 %	3 6,52 %	0 0,00 %	46
oslo_03um	27 33,33 %	2 2,47 %	0	48 59,26 %	4 4,94 %	0 0,00 %	81
veggli_01gm	26 40,63 %	0 0,00 %	0	35 54,69 %	3 4,69 %	0 0,00 %	64
Snitt	43,85 %	2,42 %		46,24 %	7,36 %	0,14 %	
Totalt	290 44,68 %	16 2,47 %	0	296 45,61 %	46 7,09 %	1 0,15 %	649

Som forventet er V2 stabilt i den språklige basislinjen, ettersom V2 utgjør 90,29 % av helsetningene på gruppenivå (sammenlagt 44,68 % subjektinitiale og 45,61 % ikke-subjektinitiale helsetninger). Når det kommer til V2-unntakene er det på gruppenivå litt flere i kontrollgruppen i ikke-subjektinitial kontekst enn hos arvespråkstalerne. I subjektinitiale helsetninger er det relativt likt. Den tydeligste forskjellen mellom arvespråkstalerne og kontrollgruppen observeres i V2-bruddene. I subjektinitiale helsetninger observeres ingen V2-brudd i kontrollgruppen. I ikke-subjektinitiale helsetninger er det ett observert brudd i materialet:

(62) *og der e # tydeligvis Chaplin han vet ikke helt sånn- hvordan han skal te seg i et sånt fint hus da* (bergen_02gk)

Helsetningen i (62) har et ikke-subjektinitialt V2-brudd, hvor adverbialet *tydeligvis* har flyttet frem foran subjektet. Jeg regner ikke «*og der e*» som en del av setningen, men som en falsk begynnelse.

I forskningen på skandinaviske arvespråk i Nord-Amerika har Westergaard og Lohndal (2019) samt Kühl og Petersen (2018) presentert V2-brudd¹⁹ som en andel av de ikke-subjektinitiale helsetningene. For å kunne sammenligne funnene mine med denne forskningen, anser jeg det som hensiktsmessig å presentere de to kontekstene hver for seg. I Tabell 10 og Tabell 11 presenteres V2, V2-unntak og V2-brudd, som andeler av henholdsvis produserte subjektinitiale og ikke-subjektinitiale setninger.

Tabell 10: arvespråkstalernes subjektinitiale helsetninger

	Subjektinitiale helsetninger						(100%)
	V2	V2-unntak	V2-brudd	Sum			
adrogue_AR_01gm	11	84,62 %	2	15,38 %	0	0,00 %	13
bariloche_AR_01um	102	94,44 %	6	5,56 %	0	0,00 %	108
buenos_aires_AR_01gk	22	95,65 %	1	4,35 %	0	0,00 %	23
buenos_aires_AR_02gm	31	96,88 %	0	0,00 %	1	3,13 %	32
cafayate_AR_01gm	20	100,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	20
cuenca_EC_01uk	21	100,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	21
cuenca_EC_02uk	27	93,10 %	2	6,90 %	0	0,00 %	29
cuenca_EC_03uk	34	94,44 %	2	5,56 %	0	0,00 %	36
cuenca_EC_04um	23	88,46 %	3	11,54 %	0	0,00 %	26
del_viso_AR_01gk	61	100,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	61
la_plata_AR_01gk	49	90,74 %	5	9,26 %	0	0,00 %	54
manso_AR_01um	26	86,67 %	3	10,00 %	1	3,33 %	30
martinez_AR_01gk	32	96,97 %	1	3,03 %	0	0,00 %	33
martinez_AR_02gk	19	100,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	19
quito_EC_01um	37	80,43 %	1	2,17 %	8	17,39 %	46
santiago_CH_01uk	41	100,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	41
tigre_AR_01uk	35	97,22 %	1	2,78 %	0	0,00 %	36
vicente_lopez_AR_02gk	33	100,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	33
vicente_lopez_AR_03gk	8	100,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	8
Snitt		94,72 %		4,03 %		1,26 %	
Sum	632	94,47 %	27	4,04 %	10	1,49 %	669

I Tabell 10 blir det enda tydeligere enn i Tabell 8 at det i arvespråkstalernes subjektinitiale setninger observeres klart flest tilfeller av målnær V2. På gruppenivå kategoriseres 94,47 % av arvespråkstalernes produserte subjektinitiale setninger som V2. I gjennomsnitt inneholder de subjektinitiale setningene til hver arvespråkstaler 4,03 % V2-unntak og 1,26 % V2-brudd. At det også i ikke-subjektinitiale setninger er flest tilfeller av målnær V2, fremkommer i Tabell 11:

¹⁹ Det jeg omtaler som ikke-subjektinitiale V2-brudd er kategorisert som XSV hos Kühl og Petersen (2018), og ikke-V2 hos Westergaard og Lohndal (2019).

Tabell 11

	Ikke-subjektinitiale helsetninger						(100%)
	V2	V2-unntak		V2-brudd		Sum	
adroque_AR_01gm	2	100,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	2
bariloche_AR_01um	36	80,00 %	9	20,00 %	0	0,00 %	45
buenos_aires_AR_01gk	36	78,26 %	8	17,39 %	2	4,35 %	46
buenos_aires_AR_02gm	2	15,38 %	0	0,00 %	11	84,62 %	13
cafayate_AR_01gm	20	100,00 %	0	0,00 %	0	0,00 %	20
cuenca_EC_01uk	32	86,49 %	4	10,81 %	1	2,70 %	37
cuenca_EC_02uk	22	55,00 %	2	5,00 %	16	40,00 %	40
cuenca_EC_03uk	36	73,47 %	12	24,49 %	1	2,04 %	49
cuenca_EC_04um	5	62,50 %	2	25,00 %	1	12,50 %	8
del_viso_AR_01gk	46	92,00 %	3	6,00 %	1	2,00 %	50
la_plata_AR_01gk	15	65,22 %	3	13,04 %	5	21,74 %	23
manso_AR_01um	18	72,00 %	0	0,00 %	7	28,00 %	25
martinez_AR_01gk	10	71,43 %	0	0,00 %	4	28,57 %	14
martinez_AR_02gk	22	95,65 %	1	4,35 %	0	0,00 %	23
quito_EC_01um	15	44,12 %	13	38,24 %	6	17,65 %	34
santiago_CH_01uk	20	71,43 %	5	17,86 %	3	10,71 %	28
tigre_AR_01uk	0	0,00 %	0	0,00 %	3	100,00 %	3
vicente_lopez_AR_02gk	49	89,09 %	5	9,09 %	1	1,82 %	55
vicente_lopez_AR_03gk	14	93,33 %	1	6,67 %	0	0,00 %	15
Snitt		70,81 %		10,42 %		18,77 %	
Sum	400	75,47 %	68	12,83 %	62	11,70 %	530

Inndeling i to kontekster er altså tatt med for å kunne sammenligne materialet mitt med tidligere forskning, men ettersom datasettet mitt er relativt lite, må det tas forbehold i sammenligningen. Tabell 11 ser ut til å ha ganske mange ekstreme verdier når man ser på individprosentene. Det er et relativt stort sprik mellom gjennomsnittlige individprosent og summer på gruppenivå, som relateres til spredningen i materialet. Noen produserer mange setninger relativt til de andre, og de som produserer mange påvirker derfor summen mer. Man kan se at to V2-brudd hos buenos_aires_AR_01gk utgjør 4,35 % av hennes setninger i ikke-subjektinitial kontekst, ettersom hun produserer ganske mange av dem, og de fleste av disse er målnær V2. Samtidig utgjør de tre bruddene hos tigre_AR_01uk 100 % av hennes ikke-subjektinitiale setninger, ettersom hun produserer få av disse. Antallet produserte setninger spiller altså en rolle. Av Tabell 11 ser man at tre av de latinamerikanorske arvespråkstalerne produserer mindre enn ti ikke-subjektinitiale setninger hver: adroque_AR_01gm, cuenca_EC_04um og tigre_AR_01uk. Dersom disse tre ekskluderes fra Tabell 11, er det fremdeles 11,22 % V2-brudd på gruppenivå. Gjennomsnittet blir da lavere: 15,26 % V2-brudd per informant.

Selv om det i begge kontekster er mest målnær V2, er andelen V2-brudd høyere i de ikke-subjektinitiale helsetningene enn i de subjektinitiale. Denne variasjonen vil diskuteres i kapittel 6 med noen forbehold. Det er noen forskjeller mellom de to kontekstene, som må antas å ha påvirkning på hvor mange brudd jeg finner. Først og fremst kan subjektinitiale helsetninger i utgangspunktet potensielt inneholde færre ledd enn de ikke-subjektinitiale. Kravet til de fortellende helsetningene er som utbrodert i 4.5.1 et subjekt og et finitt verbal. Det gjør at det er mulig å produsere relativt enkle helsetninger som eksempel (63). Ikke-subjektinitiale helsetninger må også oppfylle disse kravene, men har i tillegg et element X, som i eksempel (64), hvor dette tilleggselementet er et adverbial.

(63) *Chaplin går.*

(64) *I dag går Chaplin.*

Når de subjektinitiale setningene er bygd opp to ledd som i (63), er disse enklere å produsere, i den forstand at de ikke skaper kontekster hvor det er mulig å produsere V2-brudd. For at det skal være mulig å produsere V2-brudd i subjektinital kontekst må helsetningen ha et tilleggselement som et adverbial eller objekt, som i eksempel (65):

(65) *Chaplin går i dag.*

Med hensyn til disse grunnleggende forskjellene er det i utgangspunktet ikke så overraskende at det er flere V2-brudd i ikke-subjektinital kontekst. De subjektinitiale setningene skaper altså nødvendigvis ikke kontekster hvor det er mulig å få brudd, og dersom man hadde vært interessert i å sammenligne V2-bruddene i de to kontekstene ytterligere, måtte man derfor ha luket ut setninger som eksempel (63), som ikke gir mulig kontekst for V2-brudd. Av hensyn til denne oppgavens hovedformål og begrensninger blir det ikke gjort her, men det kan imidlertid være en interessant oppgave for videre forskning. Ettersom de subjektinitiale setningene i materialet ikke nødvendigvis skaper kontekster for V2-brudd, er ikke disse så relevante å sammenligne med tidligere arvespråksforskning i mitt diskusjonskapittel.

Tabell 12 og 13 viser fordelingen av V2, V2-unntak og V2-brudd i de to kontekstene i kontrollgruppen, tilsvarende tabell 10 og 11 for arvespråkstalerne:

Tabell 12

		Subjektinitiale helsetninger				(100%)
		V2	V2-unntak		V2-brudd	Sum
askim_01gk	21	95,45 %	1	4,55 %	0	22
baerum_01uk	13	92,86 %	1	7,14 %	0	14
bergen_01um	34	97,14 %	1	2,86 %	0	35
bergen_02gk	29	87,88 %	4	12,12 %	0	33
floroe_01gk	54	98,18 %	1	1,82 %	0	55
floroe_02gk	40	90,91 %	4	9,09 %	0	44
oslo_01uk	26	96,30 %	1	3,70 %	0	27
oslo_02um	20	95,24 %	1	4,76 %	0	21
oslo_03um	27	93,10 %	2	6,90 %	0	29
veggli_01gm	26	100,00 %	0	0,00 %	0	26
Snitt		94,71 %		5,29 %	0	
Totalt	290	94,77 %	16	5,23 %	0	306

Tabell 13

		Ikke-subjektinitiale helsetninger				(100%)	
		V2	V2-unntak		V2-brudd	Totalt	
askim_01gk	16	72,73 %	6	27,27 %	0	0,00 %	22
baerum_01uk	25	92,59 %	2	7,41 %	0	0,00 %	27
bergen_01um	30	83,33 %	6	16,67 %	0	0,00 %	36
bergen_02gk	30	75,00 %	9	22,50 %	1	2,50 %	40
floroe_01gk	34	91,89 %	3	8,11 %	0	0,00 %	37
floroe_02gk	29	85,29 %	5	14,71 %	0	0,00 %	34
oslo_01uk	27	84,38 %	5	15,63 %	0	0,00 %	32
oslo_02um	22	88,00 %	3	12,00 %	0	0,00 %	25
oslo_03um	48	92,31 %	4	7,69 %	0	0,00 %	52
veggli_01gm	35	92,11 %	3	7,89 %	0	0,00 %	38
Snitt		85,76 %		13,99 %		0,25 %	
Totalt	296	86,30 %	46	13,41 %	1	0,29 %	343

Også i kontrollgruppen ser man at det for subjektinitiale setninger er en enda tydeligere overvekt målnær V2 enn det er i de ikke-subjektinitiale setningene (flere V2-unntak i denne konteksten i begge grupper). Man ser videre at det er en jevnere fordeling i kontrollgruppen, med mindre ekstreme verdier enn blant arvespråkstalerne, som ikke er overraskende siden kontrollgruppen er en mer homogen gruppe, eksempelvis når det kommer til språklig innputt, bakgrunn og språkbruk.

Når det kommer til V2-unntakene observerer jeg flest i ikke-subjektinitial kontekst i begge gruppene, med tilfeller hvor innledende adverbial kopieres. Det blir også produsert V2-unntak i subjektinitial kontekst, med svake pronomener som har gjentakende funksjon. Etersom de subjektinitiale helsetningene ikke nødvendigvis kan skape V2-brudd, er det ikke mulig å trekke

noen klare konklusjoner. Utover overordnet stabil V2, bemerkes variasjon på individnivå, som jeg skal presentere nærmere i det følgende.

5.2.2 V2 og V2-brudd i subjektinitiale setninger

Når det kommer til observerte V2-brudd, er det betydelig flere brudd i topikaliseringskontekster enn det som er observert i subjektinitiale kontekster. De fleste bruddene ser altså ut til å forekomme i fortellende helsetninger som innledes av noe annet enn subjekt. Det er bare tre av informantene som produserer V2-brudd i subjektinitial kontekst. Samtlige talere produserer i tillegg brudd i ikke-subjektinitiale helsetninger. Det er til sammen ti V2-brudd i subjektinitial kontekst. Tabell 8 viser at én taler, *quito_EC_01um*, står for 80 % av alle bruddene i subjektinitial kontekst. Samtlige av disse bruddene har adverbialet *da* etter subjektet, som i eksempel (66) og (67), med unntak av helsetningen i (68), som har adverbialet *flere ganger* mellom subjekt og finitt verbal.

(66) *Charlie Chaplin da tenker at nå må # at han må gjøre noe* (*quito_EC_01um*)

(67) *og de da dro og leita etter henne* (*quito_EC_01um*)

(68) *eller Charlie Chaplin flere ganger sitter på en dame når bilen ee em # når bilen ee # tar eller kjører* (*quito_EC_01um*)

I de to resterende subjektinitiale V2-bruddene i materialet har det på samme måte som i (66)–(68) havnet et kort adverbial mellom S og V. Disse ser ut til å være sporadiske, ettersom to arvespråkstalere bare produserer ett slikt V2-brudd hver. Hos *buenos_aires_AR_02gm* er det adverbialet *fra hjørnet*, se (69). Hos *manso_AR_01um* er det adverbialet *da*, se (70), brukt tilsvarende som hos *quito_EC_01um*.

(69) *og hun fra hjørnet ee sier til han at han også må # ee # renne og gå*
(*buenos_aires_AR_02gm*)

(70) *politiet da tar henne til politibilen* (*manso_AR_01um*)

5.2.3 V2/V2-brudd i ikke-subjektinitiale setninger

Når jeg gjennomgår V2-brudd i ikke-subjektinitiale helsetninger, ser jeg at noen av informantene har mer systematiske brudd enn andre. Fra et I-språksperspektiv er det interessant å kartlegge variasjon på individnivå for å forstå grammatikken som system. Informanten *buenos_aires_02gm* har ganske systematiske V2-brudd i topikaliseringskontekster. De aller fleste bruddene skjer i helsetninger som innledes av et kort element, oftest engelske *then* ‘deretter’ (*then* er innledende element i 63,63 % av de ikke-subjektinitiale setningene), eksempelvis:

(71) *ee then hun begynner å gå ut med dette brød* (buenos_aires_02gm)

I eksempel (71) brukes engelske *then* ‘deretter’ på en måte som tilsvarer den norske bruken av *deretter* eller *så*. Resten av setningen er norsk. I Tabell 14 følger en oversikt over informantens V2-brudd. De øvrige bruddene til denne informanten forekommer i ikke-subjektinitial kontekst (72)–(82), og ett brudd forekommer i subjektinitial kontekst (83), med strukturen SXV.

Tabell 14: V2-brudd hos buenos_aires_AR_02gm

(72)	<i>ee then hun begynner å gå ut med dette brød</i>
(73)	<i>og i dette øyeblikk e en andre dame teller til dette mann that hadde lastbil at hun har stjålet et e brød</i>
(74)	<i>og # then det politi tar hun- han og # og tar han til fengselset</i>
(75)	<i>then han går til en restaurant og bestiller masse diverse ta- # ee # tallerkener med mat</i>
(76)	<i>og # then han går ut #</i>
(77)	<i>og i # det tid at dette politi # prøver å ringe til kanskje for politistasjonen hal- han # kjøper en sigarett og diverse gorociner # til to og tre unger der er der og # ee # går og ikke betaler dette og sier at politiet må betale</i>
(78)	<i>then # der er alle sammen i en # ee # kan du si en lastbil med andre mennesker der går også til fengselset</i>
(79)	<i>og i en øyeblikk # e begge to går til nær døren og presser til politi</i>
(80)	<i>og # then de begynner å # ee ha en imagination hehe der # de kan leve sammen</i>
(81)	<i>then de er i på hus</i>
(82)	<i>og etter det de # de er en gang-</i>
(83)	<i>og hun fra hjørnet ee sier til han at han også må # ee # renne og gå</i>

I setning (77) innledes setningen av et relativt langt ledd (*i # det tid at dette politi # prøver å ringe kanskje for politistasjonen*). Det innledende leddes lengde kan basert på tidligere forskning på norsk arvespråk i Nord-Amerika ha noe å si for tilbøyeligheten til å produsere V2-brudd (Westergaard, Lohndal, & Lundquist 2021), noe jeg kommer tilbake til i kapittel 6. Det er også relevant å nevne at denne informanten bare produserer to helsetninger med ikke-subjektinitial målnær V2.

Informanten cuenca_EC_02uk ser også ut til å ha relativt systematiske V2-brudd, se Tabell 15:

Tabell 15: V2-brudd hos cuenca_EC_02uk

(84)	<i>og da en andre dame # ser det og # sier ifra til bakeren</i>
(85)	<i>og # da # hun blir tatt med # av bakermannen</i>
(86)	<i>og da Chaplin # ee # ee # han sier "nei det var meg som stjalte det" og viser brød</i>
(87)	<i>og en gang til de tar # hun</i>
(88)	<i>etterpå Chaplin går til en restaurant og # har veldig mye mat</i>

(89)	og # når # han er ferdig # han går ee # liksom til ee det # hva he- framme # hvor du skal betale
(90)	og da Chaplin spurte # hvor mye # han skulle betale eller noe sånt
(91)	ee # imens # da Chaplin ee tar og- ved en butikk # ved siden av den her ee # telefonen
(92)	og # da # Chaplin gå- går inn i bilen
(93)	og # etterpå da # hun # fra litt # over gata # hun skriker til han at hun- han skal også komme
(94)	og akkurat ee # det var en hus # ee hvor ee # en giftepar
(95)	ee da # de går ut av husen
(96)	da # Chaplin # han # mocker eller gjør sånn som de litt han over % jeg vet ikke litt som å # mockerer de nei- eller # mocker de
(97)	og # da # Chaplin tar en frukt # fra en tre som er nettopp liksom # i vinduet
(98)	ee # (L) etterpå de tar alt på em # kjøkkenbordet og sitter der og spiser litt
(99)	ee # og # akkurat det kommer en politi som er # ee bak Charles Chaplin

Også hos henne ser de fleste av helsetningene med V2-brudd ut, med noen unntak, til å innledes med et kort element som *da*, *etterpå*, *imens*, *akkurat*. Likevel genereres også målnær V2 i helsetninger med *da*, som i (100):

(100) *og da tar de # ee # Chaplin* (cuenca_EC_02uk)

(101) *og # de tar Chaplin* (cuenca_EC_02uk)

Det er verdt å nevne at i (101) gjentar informanten innholdet i (100), med subjektinitial struktur. Informanten viser andre tegn til usikkerhet, med en del pauser og nøling underveis. Ettersom tidsadverbialer er ventet å være høyfrekvente i gjenfortellingsoppgaven, bør man være forsiktig med å dra noen videre konklusjoner når det kommer til systematikken i de ikke-subjektinitiale bruddene; at det er mange brudd med tidsadverbialer kan handle om forskningsdesignet snarere enn at talerne behandler disse adverbialene på noen spesiell måte i grammatikken.

Informanten manso_AR_01um har også noen brudd som ser ut til å være noe systematiske, med korte elementer som innledende ledd, eksempelvis *så* som i (102), selv om informanten produserer målnær bruk av *så* andre steder.

(102) *og så det er eieren av bakeriet henter politiet og # og sier ja* (manso_AR_01um)

Som nevnt i 5.2.2 har informanten quito_EC_01um flere brudd i subjektinitial kontekst med adverbialet *da* plassert mellom innledende subjekt og finitt verbal. I materialet er det for øvrig flere eksempler på målnær plassering av *da* hos denne informanten, men også i topikaliseringskontekster produserer informanten V2-brudd, hvor *da* plasseres innledende i setningen, se (103):

(103) *så da ee politiet # eller politimann # ee tar Charlie Chaplin* (quito_EC_01um)

Denne informanten har også noen V2-brudd med andre korte adverbialer, og med lenger innledende elementer, som i (104). Informanten produserer ellers en del målnær V2 i ikke-subjektinitiale helsetninger.

(104) *em # når han som jobber på bakeriet ser til andre veien hun tar en lofe med brød*
(quito_EC_01um)

Informanten la_plata_AR_01gk ser ikke ut til å ha systematiske brudd, men i to av V2-bruddene innledes setningen med et langt topikalisert ledd, se eksempel (105) og (106):

(105) *da jeg gikk- kom hjem til min fars hus så jeg snakket norsk der*

(106) *der hvor de satt under et tre de så en # et par hvor mannen skulle antakelig gå på arbeide*

Begge disse bruddene forekommer i ikke-subjektinitiale helsetninger. Eksempel (105) har forøvrig både et V2-brudd og venstredislokering med *så*.

Informanten martinez_AR_01gk har som nevnt i 4.5.3 en uventet måte å formulere seg på, hvor *sånn at* brukes tilsvarende det norske *så*, og det ikke ser ut til at *at* innleder en leddsetning. Se eksempel (107) for det nevnte V2-bruddet med denne strukturen, og eksempel (108) for V2-brudd med et langt innledende element:

(107) *sånn at de ligger der ute i ga- i jardin i gaten og # ser at en mann peker vekk*

(108) *og hvis man er e riktig # por impiensamento det kan være sånn at kanskje # vi to kunne gjøre det alikevel*

Informanten tigre_AR_01uk produserer tre V2-brudd i ikke-subjektinitiale helsetninger med *så*, se eksempel (109):

(109) *og så hun- hun tar en brød med- med seg*

Hun produserer dessuten ingen målnær ikke-subjektinitial V2. Derfor kan det virke som denne informanten ikke mestrer målnær topikalisering, selv om tre brudd er et forholdsvis lite tall. Hun har dessuten en lav andel ikke-subjektinitiale setninger (7,69 %) jf. Tabell 6.

De øvrige informantene har tre eller færre brudd hver, som jeg regner som for få til å tolke dem som noe annet enn sporadiske brudd. Bruddene utgjør en lav andel av det totale antallet setninger, og det ikke er lett å se noen tydelige mønstre.

5.2.4 V1

Selv om V1 så langt har blitt inkludert under V2, kan det være interessant å undersøke i lys av forskjellene mellom norsk og spansk (se 3.4). Derfor har jeg her skilt ut tilfellene av V1, og sett på forekomsten i begge gruppene i subjektinitial og ikke-subjektinitial kontekst, fordelt på informantene:

Tabell 16: V1 hos arvespråkstalerne

	V1 subjektinitial	V1 ikke-subjektinitial
adrogue_AR_01gm	0	0
bariloche_AR_01um	2	0
buenos_aires_AR_01gk	2	0
buenos_aires_AR_02gm	0	0
cafayate_AR_01gm	0	0
cuenca_EC_01uk	1	1
cuenca_EC_02uk	0	0
cuenca_EC_03uk	0	0
cuenca_EC_034um	0	0
del_viso_AR_01gk	7	0
la_plata_AR_01gk	7	0
manso_AR_01um	0	0
martinez_AR_01gk	1	1
martinez_AR_02gk	2	0
quito_EC_01um	0	0
santiago_CH_01uk	0	0
tigre_AR_01uk	1	0
vicente_lopez_AR_02gk	1	1
vicente_lopez_AR_03gk	2	0
Totalt	26	3

I tabell 16 fremkommer det at de fleste av arvespråkstalerne ikke produserer V1 i materialet, men at særlig to av de som gjør det, *del_viso_AR_01gk* og *la_plata_AR_01gk*, produserer relativt mange tilfeller hver. Det trekker opp gjennomsnittet produsert V1 til 1,58 per informant (sammenlagt subjektinitial og ikke-subjektinitial kontekst). Av tabellen er det tydelig størst forekomst av V1 i subjektinitial kontekst, med noen enkelttilfeller av ikke-subjektinitial V1. I (110)–(111) følger to eksempler fra materialet:

(110) *har ikke plass til å sette seg ned* (*del_viso_AR_01gk*)

(111) *og # kom det en ku* (*cuenca_EC_01uk*)

Helsetning (110) er et eksempel på en diskursellipse hvor subjektet er sløyfet. Her fortelles det om Charlie Chaplin, og det er underforstått at det er han som ikke har plass til å sette seg. I

(111) er det noe annet enn subjektet som er underforstått, her kunne man kanskje forvente tidsadverbialet *så*.

Det er interessant å merke seg at V1 også observeres i kontrollgruppen, av Tabell 17:

Tabell 17: V1 hos kontrollgruppen

	V1 subjektinitial	V1 ikke-subjektinitial
askim_01gk	0	0
baerum_01uk	0	0
bergen_01um	0	0
bergen_02gk	1	0
floroe_01gk	0	0
floroe_02gk	4	1
oslo_01uk	4	0
oslo_02um	1	0
oslo_03um	3	0
veggli_01gm	3	1
Totalt	16	2

Også i kontrollgruppen er det et flertall av informantene som ikke produserer helsetninger med V1, og de som gjør det, produserer gjerne flere tilfeller hver. I gjennomsnitt produserer informantene i kontrollgruppen 1,8 helsetninger med V1 hver (sammenlagt subjektinitial og ikke-subjektinitial kontekst). I kontrollgruppen er det også klart flest forekomster i subjektinitial kontekst, med et par tilfeller av ikke-subjektinitial V1.

(112) *nådde igjen politimannen* (florø_02gk)

(113) *gikk de vel bortover gata* (veggli_01gm)

Eksempel (112) er subjektinitialt, med sløyfing av subjektet. Eksempel (113) er ikke-subjektinitialt, det ser ut til at det er et tidsadverbial som er sløyfet. Selv om datasettene er relativt små og man kan ha med noe tilfeldig variasjon å gjøre, er det likevel interessant at kontrollgruppen i snitt produserer mer V1 per informant enn det arvespråkstalerne gjør. Disse observasjonene skal jeg diskutere videre i kapittel 6.

6. Diskusjon

I denne delen av oppgaven skal jeg diskutere resultatene mine med utgangspunkt i teori og tidligere forskning. For å kunne forklare variasjonen som observeres i arvespråk, er det relevant å undersøke hvorvidt variasjonen er systematisk eller sporadisk, som omtalt i 2.2. Som omtalt her kan systematisk variasjon gjerne i større grad tilskrives avvikende tilegnelse enn attrisjon og tverrspråklig påvirkning kan. Avvikende tilegnelse og attrisjon kan iblant få samme resultat, og det kan være vanskelig å skille empirisk mellom de to hos den enkelte taler (Larsson & Johannessen 2015a, 8). Når V2-bruddene er sporadiske er det vanskelig å tilskrive dem noe annet enn tilfeldig variasjon, i den forstand at det ikke er snakk om en systematisk endring av grammatikken (I-språket), men at det heller handler om E-språket. Informanter som gjør sporadiske brudd produserer noen helsetninger i tråd med hva som er målnært i hjemlandsnorsk, og noen som avviker fra hjemlandsnorsk.

I dette kapitlet skal jeg se nærmere på stabilitet og variasjon i materialet, basert på de presenterte funnene i kapittel 5. Jeg skal diskutere stabilitet i 6.1, V1 i materialet i 6.2, V2-bruddene og hvilke helsetninger som utløser brudd i 6.3, hvorvidt majoritetsspråket spiller en rolle i 6.4, og hvilke andre mønstre jeg finner i 6.5. Til slutt diskuterer jeg hva V2-unntakene kan fortelle i 6.6. Gjennomgående skal jeg analysere og diskutere hvordan V2 ser ut hos norske arvespråkstalere i Latin-Amerika, og sammenligne med forskningen på V2 blant norske arvespråkstalere i Nord-Amerika, som har engelsk som dominant språk.

6.1 Stabilitet

For ordens skyld vil jeg innlede med å minne om at V2 som forventet er stabil og «målnær» i kontrollgruppen, bortsett fra ett observert brudd i E-språket hos bergen_02gk, og det kan tenkes at denne informanten rett og slett bare har sagt «feil», ettersom V2-bruddet utvilsomt er sporadisk. Det kan kanskje virke overflødig å påpeke at V2 er stabilt i kontrollgruppen, men det gjør at kontrollgruppen på dette området er representativ for basislinjen og hjemlandsnorsken, utfra mønstrene i hjemlandsnorsk som er skissert i kapittel 3.3. I tråd med hva man kan forvente basert på tidligere forskning på V2 i nordiske arvespråk i Nord-Amerika, ser V2 hos de latinamerikanorske arvespråkstalerne stort sett ut til å være stabilt i mitt datamateriale, ettersom arvespråkstalerne på gruppenivå produserer 86,07 % målnær V2. De aller fleste informantene har få V2-brudd relativt til produsert målnær V2. Det at V2 i stor grad er stabilt, støtter synet om at syntaks er et av de mest stabile domenene i norsk arvespråk (se f.eks. Johannessen 2018, 451).

Basert på oversikten i Tabell 8 i 5.2.1, har fem av informantene ingen brudd i det hele tatt, og det gjelder både informanter som har korte og lange gjenfortellinger, med hensyn til antall produserte helsetninger i materialet. Eksempelvis har *bariloche_AR_01um*, som er informanten som har flest produserte fortellende helsetninger (153), ingen V2-brudd i noen av kontekstene. Dette til tross for at det observeres andre ikke-målnære trekk i hans talespråk, for eksempel flere tilfeller av ikke-målnær genus i intetkjønn (f.eks. *en bakeri, en brød, en sete*). Informanten *del_viso_AR_01* har også mange produserte helsetninger (111), og bare ett V2-brudd, det samme har *vicente_lopez_AR_02gk*, med 88 helsetninger og ett brudd. Det at jeg også finner et sporadisk V2-brudd i kontrollgruppen, understreker at man kan forsnekke seg eller si «feil», selv om man ellers har stabilitet i V2.

Før jeg kommer tilbake til en nærmere og mer kvalitativ diskusjon av V2-bruddene i ikke-subjektinitiale setninger i 6.3, vil jeg gjøre en sammenligning av tallene i mitt materiale og funnene i amerikadansk og amerikanorsk i Nord-Amerika. I NoAmNo er det i Westergaard og Lohndal (2019) sitt materiale 62,5 % av informantene (10/16) som har V2-brudd, og de har V2-brudd i 1,3 %–42,1 % av deres produserte ikke-subjektinitiale setninger (stor variasjon på individnivå), der dette i absolutte tall stort sett er snakk om noen få brudd per informant. I Kühl og Petersen (2018) sin studie på amerikadansk i Nord-Amerika produserer 59 % av informantene (37/64) V2-brudd i ikke-subjektinitiale setninger, og de finner totalt 9 % V2-brudd i materialet. De påpeker at de fleste av de som produserer V2-brudd har ett eller to hver, mens noen få har mange, relativt til antallet produserte ikke-subjektinitiale setninger.

Funnene i NoAmNo og amerikadansk kan sammenlignes med mitt materiale i Tabell 10. I mitt materiale produserer 73,68 % av talerne (14/19) V2-brudd i ikke-subjektinitiale setninger, og jeg observerer på gruppenivå 11,70 % V2-brudd. Når de tre informantene som har under ti ikke-subjektinitiale setninger hver ekskluderes, er det 11,22 % V2-brudd i ikke-subjektinitial kontekst på gruppenivå (mer enn i amerikadansk). På individnivå er ser andelene V2-brudd per informant ut til å være sammenlignbare med observasjonene i NoAmNo: mellom 1,82% og 40 %, når ekstremverdier ikke inkluderes.²⁰ I de ikke-subjektinitiale setningene til de norske arvespråkstalerne i Latin-Amerika er det tilsynelatende ikke flere V2-brudd enn det som er observert i NoAmNo. Som nevnt i 5.2.1 har jeg imidlertid et lite datamateriale, og derfor er det

²⁰ To informanter, *buenos_aires_AR_02gm* og *tigre_AR_02uk*, har i Tabell 10 henholdsvis 84,62 % og 100 % V2-brudd i ikke-subjektinitiale setninger. Begge har et relativt lavt antall produserte ikke-subjektinitiale setninger. En såpass høy andel brudd blir misvisende når materialet er lite, og kan potensielt være en feilkilde. Kühl & Petersen (2018) har av samme grunn ekskludert ekstremverdier fra sitt materiale. Hos Westergaard og Lohndal (2019) ser det ut til at 19 er det laveste antallet ikke-subjektinitiale helsetninger produsert av én informant.

vanskelig å fastslå med sikkerhet om arvespråkstalerne i Latin-Amerika faktisk skiller seg fra de øvrige skandinaviske arvespråkstalerne i Nord-Amerika når det kommer til andelen V2-brudd i ikke-subjektinitiale setninger.

Selv om det i kontrollgruppen er gjennomgående lengre setninger og et noe mer nyansert vokabular med lavfrekvente ord som *svartemarje* og *landstryker*, er det mange av arvespråkstalerne som også produserer lange og relativt komplekse helsetninger, eksempelvis med flere eller lange leddsetninger, som i (114)–(115):

(114) *så # ee kommer både # politimannen og Chaplin inn i lastebilen som antakelig skal på vei til fengsel hvor det sitter mange andre mennesker* (buenos_aires_AR_01gk)

(115) *når de ser- når Chaplin og den unge damen ser på hvordan konen er så glad og vinker på # ektemannen sin og sånt # så gjør de litt narr # av henne* (bariloche_AR_01um)

De fleste av informantene produserer dessuten mange V2-unntak, som muligens kan henge sammen med V2-stabilitet, noe jeg skal diskutere nærmere i 6.6.

Selv om hovedtendensen som observeres i datamaterialet er at V2 er stabilt blant norske arvespråkstalere i Latin-Amerika, finner jeg likevel en del variasjon. I gjennomsnitt er det 0,53 V2-brudd per informant i subjektinitiale helsetninger (jeg minner om at åtte av ti produseres av én og samme informant), og 3,26 V2-brudd per informant i ikke-subjektinitiale helsetninger. For ordens skyld er medianene henholdsvis 0 og 1, som tilsier stor spredning mellom talerne i ikke-subjektinitial kontekst i lys av gjennomsnittet. Det er mye interindividuell variasjon. Fem informanter har som nevnt ingen brudd, verken i subjektinitiale eller ikke-subjektinitiale setninger. Åtte av informantene som produserer brudd, har tre eller færre V2-brudd. Informantene buenos_aires_AR_02gm og cuenca_EC_02uk har flest brudd, ettersom over 20 % av deres produserte fortellende helsetninger inneholder V2-brudd (se Tabell 8). I 6.3 skal den observerte variasjonen diskuteres videre.

6.2 V1

At jeg finner tilfeller av V1 hos arvespråkstalerne i materialet, ofte med utelatt subjekt, er kanskje ikke så overraskende i lys av at spansk er et språk med hyppig bruk av nullsubjekter. Kontakten mellom germanske og romanske språk kan tenke seg å føre til utelatelse av subjekt etter romanske mønstre. I argentinadansk observeres en manglende tvang til realisering av subjektsargumentet, uten at omfanget av dette er kjent (Petersen & Kühl 2017). På lik linje som i norsk tillater dansk under visse forutsetninger ellipser med utelatt subjekt eller objekt, men

ellers er subjektrealisering obligatorisk. Derfor konkluderer Petersen og Kühl (2017) med at argentinadansk og riksdansk skiller seg når det kommer til utelatelse av pronominalt subjekt.

I min undersøkelse observeres imidlertid V1 også hos kontrollgruppen. Det er heller ikke noe videre mindre enn blant arvespråkstalerne, snarere tvert imot. Arvespråkstalerne produserer i gjennomsnitt 1,58 helsetninger med V1 per informant, mens kontrollgruppen produserer 1,8. I begge grupper er det enkeltpersoner som drar opp gjennomsnittet. Det ser altså ikke ut til at de latinamerikanorske arvespråkstalerne utelater subjektet oftere enn norske hjemlandstalere. Interessant i den sammenheng er funnene til Laleko og Polinsky (2017), som muligens kan være med på å forklare observasjonene mine. Det ser ut til at tospråklige, undersøkt hos arvespråkstalere og voksne andrespråksinnlærere, har særskilte utfordringer med å tolke og produsere lingvistiske konstruksjoner som inneholder morfologiske nullelementer, og sliter med å rekonstruere elementer som «mangler» og ikke realiseres i E-språket (Laleko & Polinsky 2017).

Informantene i kontrollgruppen er alle ettspråklige. Når kontrollgruppen produserer flere tilfeller av V1 enn arvespråkstalerne, kan dette i lys av Laleko og Polinskys (2017) funn tolkes dithen at arvespråkstalerne grammatikk påvirkes av den tospråklige konteksten, og at de som et resultat prøver å unngå nullsubjekter. En annen mulig forklaring er at V1 rett og slett er stabilt hos de norske arvespråkstalerne på lik linje med funnene i kontrollgruppen, og at det ikke er noen grunn til å anta annen påvirkning.

6.3 V2-brudd og andelen ikke-subjektinitiale setninger

Først er det på sin plass å kommentere kontekstene for V2. Som nevnt i 3.5.1, er ikke-subjektinitiale deklorative helsetninger ganske vanlige i germanske V2-språk, og utgjør 30–40 % av alle helsetninger i fri tale (Westergaard 2009; Lightfoot 1999). Mitt materiale er imidlertid ikke helt representativt for sammenligning med fri tale, ettersom jeg bevisst har gjennomført en oppgave som trolig fremprovoserer mer topikalisering (altså ikke-subjektinitiale setninger) enn det som er vanlig i fri tale. Derfor er det ikke overraskende at andelen ikke-subjektinitiale helsetninger i materialet er høyere enn 30–40 % for begge gruppene, nærmere bestemt 44,20 % hos arvespråkstalerne og 52,85 % hos kontrollgruppen. Som nevnt i kapittel 5, observerer jeg imidlertid en signifikant forskjell mellom arvespråkstalerne og kontrollgruppen på gruppenivå. Arvespråkstalerne ser ut til å ha en preferanse for subjektinitial struktur (55,80 %), selv i en språkoppgave som er laget for å skape flere kontekster for topikalisering. Informantene i kontrollgruppen har på sin side en preferanse

for ikke-subjektinitiale helsetninger (52,85 %). Funnene mine tilsier at det er en forskjell på produserte kontekster for topikalisering mellom norske arvespråkstalere i Latin-Amerika og talere av hjemlandsnorsk.

En lavere andel ikke-subjektinitiale setninger hos arvespråkstalerne enn i kontrollgruppen er en interessant observasjon. Westergaard og Lohndal (2019; Westergaard, Lohndal, og Lundquist 2021) finner også i nordamerikanorsk færre ikke-subjektinitiale setninger blant arvespråkstalerne enn i hjemlandsnorsk. De tilskriver disse funnene en påvirkning fra engelsk, som det dominante språket til talerne av NoAmNo. Engelsk er et språk med mindre grad av topikalisering enn norsk, som nevnt i 3.5.1, ettersom norsk har 30–40 % i fri tale og engelsk har under 10 %. Westergaard og Lohndal (2019) foreslår derfor en indirekte tverrspråklig påvirkning fra engelsk, og at en lavere andel ikke-subjektinitiale setninger i neste omgang kan bidra til flere V2-brudd, ettersom de observerer flest V2-brudd hos talerne med lavest andel ikke-subjektinitiale setninger.

Westergaard, Lohndal, og Lundquist (2021, 21) tenker seg i en billedliggjøring at V2 kan sammenlignes med en muskel som er mulig å trene opp. Når informantene produserer få topikaliseringstekster (ikke-subjektinitiale helsetninger), får de ikke trent opp V2-muskelen tilstrekkelig, og får problemer med å få tilgang til V2-syntaksen. Ettersom en sammenligning på gruppenivå i mitt materiale viser at det er en preferanse for ikke-subjektinitial struktur i kontrollgruppen, og en preferanse for subjektinitial struktur blant arvespråkstalerne, er dette kompatibelt med bildet av V2 som en muskel som er sårbar uten tilstrekkelig trening. Den lave produksjonen av ikke-subjektinitiale helsetninger kan bidra til at V2-muskelen ikke blir trent opp tilstrekkelig sammenlignet med basislinjen, slik at tilgangen til V2-syntaks i ikke-subjektinitiale setninger svekkes.

Når jeg med hensyn til preferansene for subjektinitial eller ikke-subjektinitial finner den samme tendensen som i amerikanorsk, nemlig en preferanse for subjektinitial struktur, i en kontaktsituasjon hvor spansk er det dominante språket, er ikke tverrspråklig påvirkning fra det dominante språket en forklaring som er like plausibel som i NoAmNo. I spansk er det som nevnt i 3.4, færre av de subjektinitiale setningene enn engelsk, med større variasjon når det kommer til hvilket element som innleder helsetningene. Det ser ut til at spansk oftest har en preferanse for ikke-subjektinitial struktur med et annet ledd på førsteplass. Hos Westergaard og Lohndal (2019) settes den tverrspråklige påvirkningen i sammenheng med at det er subjektinitial struktur som er vanlig i engelsk, og det derfor er usannsynlig at denne påvirkningen kommer fra spansk.

Westergaard og Lohndal (2019) påviser videre en sammenheng mellom lav andel ikke-subjektinitiale kontekst for V2 og V2-brudd på individnivå. For å kunne sammenligne funnene i amerikanorsk med mitt materiale, er det først og fremst litt vanskelig å avgjøre hva som kan regnes som en lav andel ikke-subjektinitiale helsetninger. Selv om mitt materiale ganske sikkert har en høyere forventet andel topikalisering enn i fri tale, kan ikke 30 % av helsetningene nødvendigvis regnes som en lav andel. På individnivå er det dessuten stor variasjon mellom informantene. Hos de fleste informantene er de absolutte tallene for lave til å trekke noen klare konklusjoner. Informantene tigre_AR_01uk og buenos_aires_AR_02gm har imidlertid begge en relativt lav andel ikke-subjektinitiale helsetninger (henholdsvis 7,69 % og 28,89 % fra Tabell 6). De produserer samtidig en del V2-brudd i ikke-subjektinitial kontekst (hhv. 7,69 % og 24,44 % som andeler av totalt antall produserte helsetninger i Tabell 8), samt betydelig lite målnær V2 i denne konteksten (hhv. 0 og 4,44 % fra Tabell 8). Hypotesen om sammenhengen mellom lav andel ikke-subjektinitiale setninger og forekomst av V2-brudd er ikke tilbakevist, sett i lys av observasjonene for disse informantene. Det er samtidig interessant at nettopp de to informantene nevnt over har frekvent forekomst av engelsk i talespråket. Dette vil bli drøftet videre i 6.5, der jeg skal se nærmere på individuelle mønstre i V2-bruddene.

Observasjonene så langt tilsier at norsk arvespråk i Latin-Amerika ligner NoAmNo når det kommer til lav andel ikke-subjektinitiale setninger. Til tross for at tendensene hos de to ovennevnte informantene er kompatible med den foreslåtte sammenhengen mellom lav andel ikke-subjektinitiale setninger og forekomst av V2-brudd, betyr det ikke nødvendigvis at det er belegg for å tilskrive disse observasjonene en tverrspråklig påvirkning når det dominante språket er spansk. Derfor må andre mulige forklaringer enn påvirkning fra majoritetsspråket diskuteres. Det kan være noe annet som trigger den lave andelen ikke-subjekts-initiale setninger. Polinsky (2018, 36) skriver at arvespråksgrammatikker iblant kan se ut til å følge det som ser ut som en standard (*default*), eksempelvis når det kommer til en rigid leddrekkefølge. Det er i så fall mulig å tenke seg at SVO kan utgjøre en slik standard (se Laleko 2021, 696, og videre referanser), og at arvespråkstalerne derfor er tilbøyelige til å plassere subjektet inn foran verbalet, selv når setningen innledes med et annet ledd, slik at det blir et V2-brudd.

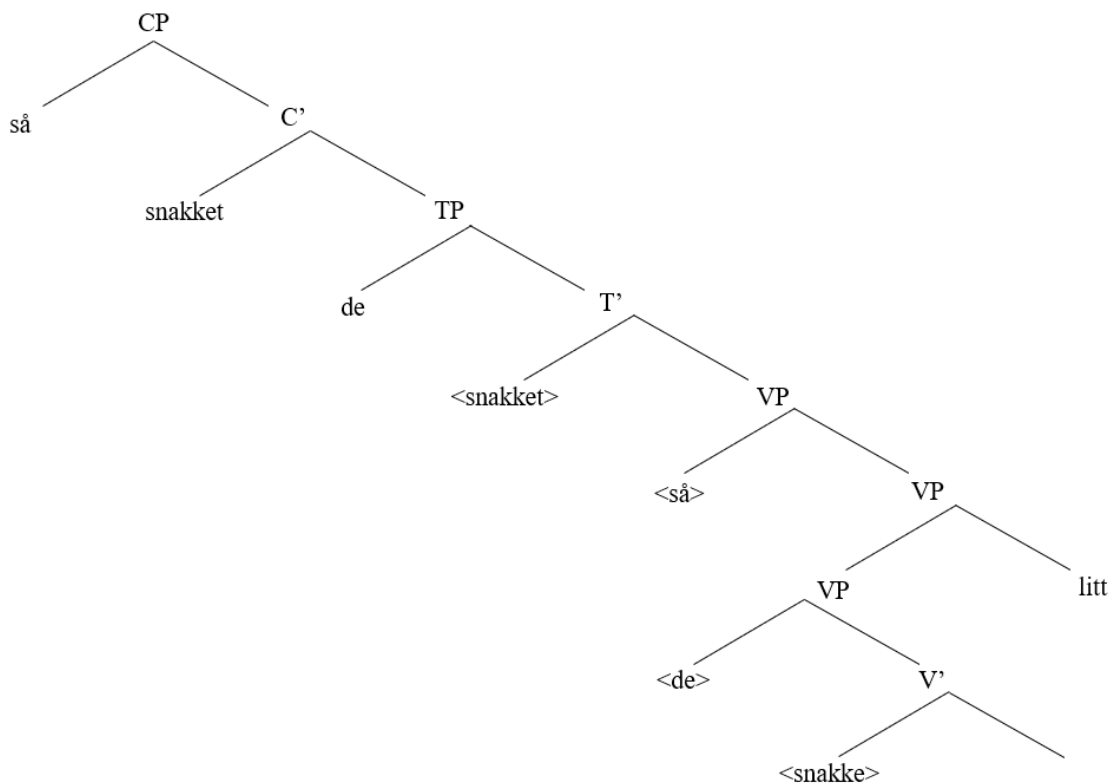
Det kan også tenkes at forklaringen på lave andeler ikke-subjektinitiale setninger er knyttet til økonomiske prinsipper. Endringer som observeres i forbindelse med språkkontakt, kan ofte vise seg i forenklinger av det grammatiske systemet (Riehl 2019, 316). Subjektinitiale setninger kan sies å være enklere å prosessere enn ikke-subjektinitiale setninger, og mindre syntaktisk komplekse. Denne forskjellen i kompleksitet kan illustreres med to helsetninger fra informanten

santiago_CH_01gk, én med subjektinitial struktur og én med ikke-subjektinitial struktur, henholdsvis (116) og (117):

(116) *de hadde druer*

(117) *så snakket de litt*

Når (114) tegnes inn i et setningstre, kan ikke det innledende adverbialet *så* stå noe annet sted enn i <spes, CP>, som nevnt i 3.3. Til forskjell fra predikatsadverbialer (PA) som i eksemplet i Figur 4 i 3.3, som er høyreadjungerte, regnes *så* i (117) i denne sammenhengen som et setningsadverbial (SA)²¹ som er venstreadjungert, som illustrert i setningstreeet i Figur 9:

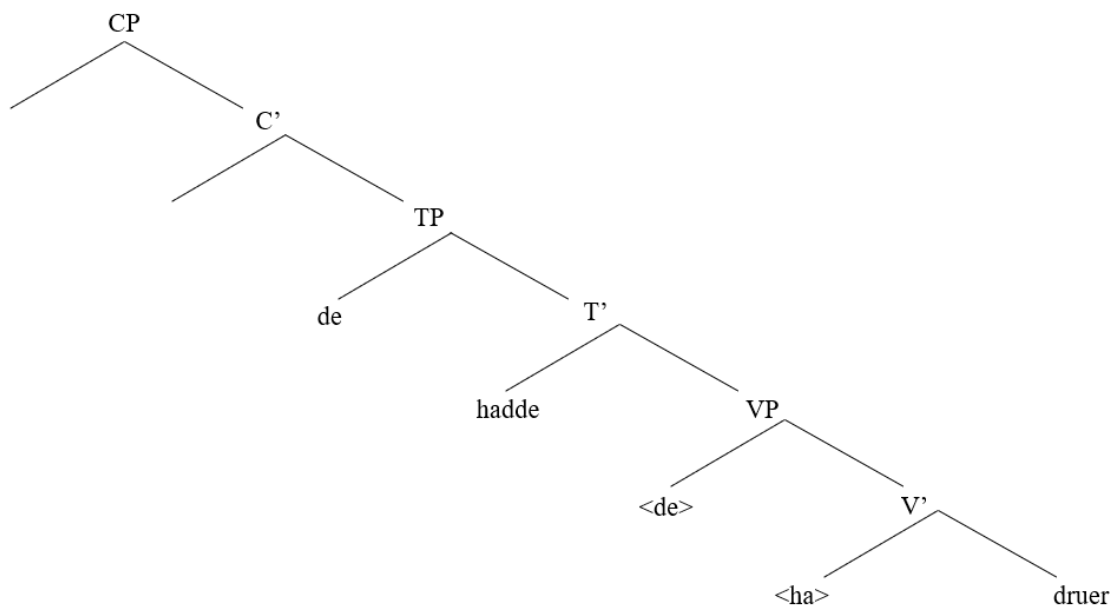
Figur 9: ikke-subjektinitial setning

Setning (116) kan til sammenligning også settes inn i et setningstre, som i Figur 9 eller Figur 10:

²¹ Hvis man skriver om setningen til en subjektinitial setning med sammensatt verbal (*så har de snakket litt*), kommer *så* helst før det infinitte verbalet:

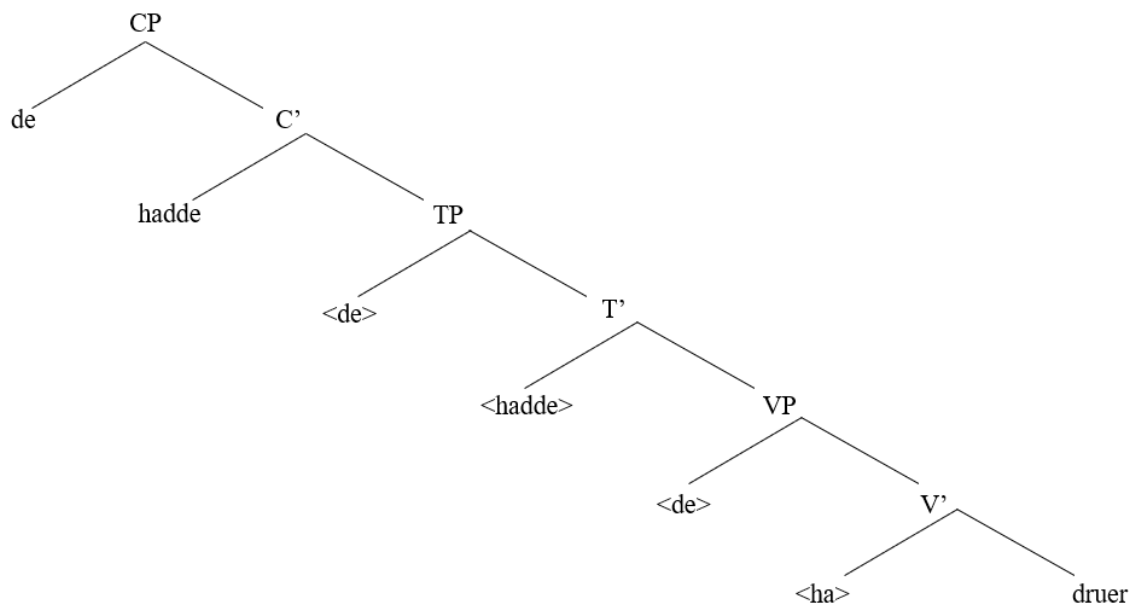
De har så snakket litt

**De har snakket litt så*

Figur 10: subjektinitial setning, asymmetrisk analyse

Som det fremkommer i Figur 10, er det mulig å se for seg at verbet ikke flytter opp til C i subjektinitiale helsetninger som eksempel (116). Siden subjektet flytter til <spes, TP> i norsk, krever subjektinitiale setninger i så fall bare én ekstra flytting, mens en initialt adverbial må flytte opp fra en lavere, adjungert posisjon nedenfor T-domenet. Dette er i tråd med den asymmetriske analysen av V2, se 3.3. Som vist i Figur 9, innebærer genereringen av den ikke-subjektinitiale helsetningen en flytting av verbet fra V til C, via T. Det er en lenger flytting enn den subjektinitiale, der verbet flytter fra V til T etter den asymmetriske analysen. Også om man legger en symmetrisk analyse til grunn, blir flyttingen fremdeles mindre i (116) enn i den ikke-subjektinitiale setningen (117), se Figur 11:

Figur 11: subjektinitial setning, symmetrisk analyse

Sett på denne måten kan den ikke-subjektinitiale setningen sies å være mer kompleks å generere enn den subjektinitiale. Uten å kunne si noe sikkert om den nøyaktige posisjonen til verbet, er det etablert at verb i spansk ikke flytter like høyt som i norsk. Dette er ikke nødvendigvis motstridende med funnene i NoAmNo. Kanskje man kan tenke seg at tendensene som finnes skyldes tverrspråklig påvirkning, men at den indirekte tverrspråklige påvirkningen ikke henger sammen med andelen subjektinitial struktur, men med det dominante språkets verbflytting, gjennom aktivering av det dominante språkets grammatikk. En aktivering av spansk grammatikk kan i så fall medføre V2-brudd i ikke-subjektinitiale setninger, ved at det finite verbet blir stående igjen i en lavere posisjon enn subjektet. Dette er i tråd med Westergaard og Lohndal (2019) som knytter den indirekte tverrspråklige påvirkningen fra engelsk i NoAmNo til at verbet står lavere i engelsk enn det gjør i norsk i det hierarkiske CP-TP-VP-systemet, og som hevder at tverrspråklig påvirkning påvirker ulike kontekster av V2 ulikt.

6.4 Spiller majoritetsspråket noen rolle?

Ut fra diskusjonen i 6.3, virker det usannsynlig at det er spansk som er den avgjørende faktoren for lavere andel ikke-subjektinitiale setninger. Det virker mer sannsynlig at en lavere andel ikke-subjektinitiale helsetninger hos arvespråkstalerne enn hos kontrollgruppen har med enkelthet å gjøre, eller at SVO-rekkefølgen kan betraktes som en slags umarkert *default*. Det kan imidlertid tenkes at majoritetsspråket spansk kan spille en rolle i andre tilfeller i språket til de latinamerikanorske arvespråkstalerne. I denne sammenhengen vil jeg se nærmere på et interessant mønster jeg har observert i forbindelse med V2-bruddene i materialet, både i subjektinitial og ikke-subjektinitial kontekst.

Jeg observerer i materialet at bruddene i subjektinitial kontekst forekommer når et adverbial havner mellom S og V. Bruddene som observeres i subjektinitial kontekst er som nevnt sporadiske bortsett fra hos quito_EC_01um. Når det gjelder denne informanten observerte jeg en tilbøyelighet til å plassere adverbialet *da* på ulike steder i setningen, uten mye tilknyttet nøling eller rettelse. Dette gjør han både i subjektinitial og ikke-subjektinitial leddstilling, både på en målnær måte, men også på en ikke-målnær måte, som skaper V2-brudd. Det ser ikke ut til at informanten skiller mellom disse strukturene når det kommer til plasseringen av *da*. Også informanten cuenca_EC_02uk ser ut til å ha en mindre restriktiv plassering av *da* enn i hjemlandsnorsk, og produserer både målnær og ikke-målnære strukturer med adverbialet *da*.

V2-brudd med *da* forekommer ellers sporadisk i materialet, så det er vanskelig å dra konklusjoner på gruppenivå, men det er likevel en interessant observasjon for disse to talerne. En mulig kobling her er at spansk har en mindre restriktiv struktur enn norsk når det kommer til plasseringen av adverbialer. Såkalte VP-adverb som angir tid, kan i spansk plasseres på alle plassene merket med «x» i setningsstrukturen SVO:

x – Subj. – x – V – x – Obj. – x (Zagona 2002, 163)

Det kan tenkes at informantens grammatikk gjennom avvikende tilegnelse i større grad tillater en friere plassering av adverbialene enn hjemlandsnorsk tillater, ettersom jeg finner såpass mange forekomster hos disse to talerne at man kan lure på om grammatikken er systematisk forandret. Spesielt hos quito_EC_01um, ettersom V2-brudd med *da* forekommer både i subjektinitial og ikke-subjektinitial kontekst, og han i tillegg produserer målnær V2 med *da*.

På lik linje med hva Eide og Hjelde (2018) finner i NoAmNo ser jeg ikke tegn til V2-brudd i strukturer som f.eks. subjekt + finitt verb + negasjon. I slike setninger er det mulig å se om verbet har flyttet forbi negasjon/adverbial. Hovedsetninger med negasjon eller adverbialer som *kanskje* ser ut til å brukes på en målnær måte i datamaterialet. Dette er interessant ettersom spansk negasjon kommer foran verbet, og det er bare klitikon som kan havne mellom negasjonen *no* 'ikke' og finitt verbal (Zagona 2002, 43–45). Det er dermed ingen grunn til å anta tverrspråklig påvirkning fra spansk på dette området, og strukturer med negasjon ser ut til å være stabile blant arvespråkstalerne.

6.5 Andre og individuelle mønstre i V2-bruddene

6.5.1 Potensiell påvirkning fra engelsk

Som kommentert i 5.2.3, har *buenos_aires_AR_02gm* og *cuenca_EC_02uk* ganske mange V2-brudd i ikke-subjektinitiale setninger, der noen ser ut til å være systematiske. For *buenos_aires_AR_02gm* observerer jeg også liten grad av målnær V2 i ikke-subjektinitial kontekst. Når jeg gjennomgår helsetningene bruddene forekommer i, observerer jeg at en majoritet av dem innledes med engelske *then* 'deretter'. Dette er interessant i lys av Kühl (2015) og Kühl og Petersen (2018) sine funn. I amerikadansk ser innledende engelske elementer som nettopp engelske *then* 'deretter' til å være en sterk utløser for engelsk ordstilling (Kühl 2015). I Kühl og Petersen (2018) sin forskning på argentinadansk er det observert at når det innledende elementet er engelsk eller inneholder et engelsk element, er det mye større sannsynlighet for at leddrekkefølgen vil bli ikke-V2, i betydningen V2-brudd. En tverrspråklig påvirkning fra engelsk kan tenkes å ha en mulig forklaringskraft på den høye forekomsten av brudd hos *buenos_aires_AR_02gm*, på tross av at informanten har spansk som sitt dominante språk. Man kan i så fall tenke seg at det innledende engelske adverbialt aktiverer en engelsk grammatikk heller enn en norsk grammatikk, noe Kühl også har antydnet i argentinadansk (Kühl 2015).

Selv om nesten samtlige av informantene snakker engelsk som et tredje språk, er det kun hos *buenos_aires_AR_02gm* jeg observerer denne bruken av engelske adverbial, og det er ikke grunn til å tro at dette er en generell tendens blant de latinamerikanorske arvespråkstalerne. Andre engelske innslag forekommer imidlertid i materialet. *tigre_AR_01uk* er en informant som er særlig tilbøyelig til å snakke engelsk. I samtaler med henne var tydelig at denne informanten var mer komfortabel med å bruke engelsk i kommunikasjon med oss, i lys av at hun unnskyldte seg flere ganger på grunn av norsken sin, og gjentok at hun måtte praktisere mer.

Som kommentert står verbet lavere enn norsk både i engelsk og i spansk. For *buenos_aires_AR_02gm* og *tigre_AR_01uk* er det derfor mulig at V2-bruddene hos disse informantene kan skyldes strukturell påvirkning fra engelsk. Man kan tenke seg at engelske elementer aktiverer en engelsk grammatikk for disse to talerne, mens den norske grammatikken har liten grad av aktivering. Blant de andre informantene er det ikke noen tilsvarende forekomst av engelsk, bortsett fra noen sporadiske leksikalske elementer i tilfeller der informanten er usikker på eller har glemt det norske ordet.

6.5.2 Det innledende setningsleddets påvirkning

Westergaard, Lohndal, og Lundquist (2021) har som nevnt observert i NoAmNo at det sjelden forekommer brudd i ikke-subjektinitiale setninger som innledes med korte adverb som *da*, *nå* og *så*. I NoAmNo er V2-brudd mest frekvente når det innledende leddet er en leddsetning eller preposisjonsfrase, sammenlignet med når det innledende elementet er kort og består av én stavelse. Dette kan ikke sies å være tilfellet i mitt datamateriale. Som det fremkommer av Tabell 18, er det som oftest et kort element som innleder de ikke-subjektinitiale helsetningene med observerte V2-brudd:

Tabell 18: Innledende element ved V2-brudd i ikke-subjektinitiale helsetninger

Innledende ved brudd	Informant
og så	Buenos Aires 1
then	Buenos Aires 2
og i dette øyeblikk	Buenos Aires 2
og then	Buenos Aires 2
then	Buenos Aires 2
og then	Buenos Aires 2
og i # det tid at dette politi # prøver å ringe til kanskje for politistasjonen	Buenos Aires 2
then	Buenos Aires 2
og i en øyeblikk	Buenos Aires 2
og then	Buenos Aires 2
then	Buenos Aires 2
og etter det	Buenos Aires 2
etter det så	Cuenca 1
og da	Cuenca 2
og da	Cuenca 2
og da	Cuenca 2
og en gang til	Cuenca 2
etterpå	Cuenca 2
og # når # han er ferdig	Cuenca 2
og da	Cuenca 2
i mens # da	Cuenca 2
og da	Cuenca 2
og etterpå da	Cuenca 2
og akkurat ee	Cuenca 2
da	Cuenca 2
da	Cuenca 2
og da	Cuenca 2
etterpå	Cuenca 2
og # akkurat	Cuenca 2
så # etter det	Cuenca 2
det [objekt]	Cuenca 3
så	Cuenca 4
og så	Del Viso

og det [objekt]	La Plata
da jeg gikk- kom hjem til min fars hus så	La Plata
og da	La Plata
der hvor de satt under et tre	La Plata
og så	La Plata
og så	Manso
og så	Manso
og så	Manso
og så	Manso
så	Manso
og så	Manso
så	Manso
sånn men alikevel	Martinez 1
og sånn	Martinez 1
sånn at	Martinez 1
em # når han som jobber på bakeriet ser til andre veien	Quito
så da	Quito
mens de venter på politibil da	Quito
og da	Quito
em når bilen svinger	Quito
og når de # vekker em så	Quito
og ee # plutselig	Santiagp
og så	Santiagp
og så	Tigre
så	Tigre
så	Tigre
og så	Vicente Lopez 1

Det er altså ikke så mange av helsetningene med brudd som innledes av et langt element, som man kanskje kunne forvente etter funnene i NoAmNo. Kühl og Petersen (2018) observerer heller ikke i amerikadansk en sammenheng mellom lange innledende elementer og brudd. Dette betyr imidlertid ikke at informantene nødvendigvis mestrer bedre de setningene som har lange innledende ledd enn de setningene som har korte. Jeg har ikke gjort en detaljert analyse av hva som det innledende leddet inneholder i tilfeller der informantene produserer målnær V2. Det kan heller tenkes at de latinamerikanorske arvespråkstalerne produserer få setninger med lange innledende ledd, noe som også kan ha med den brukte språkoppgaven å gjøre. Datamaterialet er innsamlet ved bruk av en narrativ oppgave, og derfor er det, som nevnt i 4.6, forventet en høy andel ikke-subjektinitiale helsetninger sammenlignet med den vanlige forekomsten i fri tale. Dette vil spesielt gjelde tidsadverbialer som for eksempel *da* og *etterpå*. Derfor skaper oppgaven kontekster for potensielle V2-brudd med nettopp slike innledende elementer.

Som det fremkommer av Tabell 18, skjer de fleste av de øvrige bruddene med adverbialene *da* eller *så*. Hos manso_AR_01um og tigre_AR_01uk kan brudd med *så* se ut til å være noe

gjengående som antydnet i 5.2.3. Mens informanten tigre_AR_01uk ikke produserer noe målnær V2 i ikke-subjektinitiale helsetninger, produserer manso_AR_01um både målnær og ikke-målnær V2 i topikalisererte helsetninger. Det er vanskelig å fastslå noe sikkert, men kanskje kan det tenkes at informantene som begår V2-bruddene med de korte innledende elementene som beskrevet over, har en mindre restriktiv plassering av adverbialer i sine grammatikker, som muligens kan skyldes avvikende tilegnelse, som antydnet også i forbindelse med informantene quito_EC_01um og cuenca_EC_02uk sine V2-brudd. Det er tilsynelatende ingen åpenbar forklaring på de øvrige, relativt sporadiske bruddene, som antas å skyldes attrisjon der deler av V2-grammatikken er forvitret. Det må også tas høyde for at noen av bruddene rett og slett skyldes at informantene forsnakker seg eller sier feil, som er vurdert som den mest sannsynlige forklaringen på det ene bruddet som observeres i kontrollgruppen.

6.5.3 Andre mulige påvirkningsfaktorer

Det er på sin plass å diskutere noen eksterne faktorer i tospråklige samfunn, som muligens kan ha påvirkning på informantenes aktivering av den norske grammatikken, dersom dette henger sammen med språkbruk og innputt. Riehl (2019, 327–328) trekker frem noen eksterne påvirkningsfaktorer relatert til språkkontakt i flerspråklige miljøer. I immigrantsamfunn er det mindre normativ kontroll enn i hjemlandet, og de kan derfor være mer åpne for innovasjoner eller ikke-målnære former. Andregenerasjonstilegnelse innebærer dessuten tilegnelse av en kontaktpåvirket varietet hos foreldregenerasjonen, som kan få konsekvenser for språket, kombinert med at den neste generasjonen bare kan uttrykke seg i begrensede domener, eksempelvis i familien. Kontakt med morsmålstalere i opphavslandet spiller også inn. Graden av åpenhet for tverrspråklige lån fra det dominante språket, avhenger dessuten av den enkeltes metaspråklige bevissthet.

Når det kommer til eksterne faktorer som nevnt over, observeres det stor variasjon blant arvespråkstalerne. Hvor mye informantene har brukt og bruker norsk, varierer veldig. Det generelle inntrykket er at det var flere samlingspunkter for møter med andre norsktalende før enn det er i dag, både blant arvespråkstalerne i Argentina og Ecuador. Informantene i Ecuador forteller om jevnlig møter med andre norske familier i oppveksten, og samlinger rundt merkedager som 17. mai. Flere av informantene fra Ecuador har i voksen alder gått ett år på norsk folkehøyskole. I Argentina virker det som mye av kommunikasjonen innad i det norske nettverket har foregått på spansk, selv om ambassaden og den norske kirken har vært naturlige samlingspunkter opp gjennom årene. Når informantene i Argentina ble samlet til et treff i den svenske kirken i Buenos Aires under feltarbeidet i 2022, ble det også tydelig at spansk var det

foretrukne kommunikasjonsspråket mellom dem. Det varierer også hvor mye kontakt informantene har med eventuell familie, venner og bekjente i Norge.

Et fåtall av de eldre informantene har brukt språket mye også i jobbsammenheng i voksen alder, og hadde tilsynelatende få utfordringer med aktivering av den norske grammatikken, som viste seg i liten usikkerhet og en mer «målnær» norsk enn en del av de øvrige informantene. Flere av informantene vi møtte, både på feltarbeid og på Zoom, uttalte at de var litt ute av trening på norsk. Når vi snakket med informantene i Argentina møtte vi flere som kommenterte at de følte at de «fant tilbake» til deler av språket etter å ha hatt lenger samtaler med oss, noe som kan tyde på attrisjon i språket til disse arvespråkstalerne, og at de ikke har hatt tilgang til strukturer de tidligere har mestret fullt i arvespråket. Én av informantene vi besøkte over flere dager fortalte at han etter et par dager hadde stor glede av å oppdage at han drømte på norsk. Disse utsagnene underbygger tanken om at språkbruk aktiverer den norske grammatikken, og at den altså ikke er tapt, selv om informantene kan ha problemer med å få tilgang til den.

Flere av informantene har fremstått usikre, og spesielt innledningsvis i samtalene. Et eksempel er informanten `cuenca_EC_02uk`, som nevnt i 5.2.3 produserer både målnær og ikke-målnær leddstilling. Denne informanten fremstår litt usikker i bruken av norsk. Informanten uttrykker at hun blir nervøs og usikker på norsken. For å kunne avgjøre om dette er et generelt individuelt særtrekk i informantens talespråk, har jeg hørt gjennom et spansk intervju av informanten i prosjektets datamateriale, samt deler av et intervju med fri tale på norsk. Det ser ikke ut til at informanten har den samme graden av nøling, pauser og rettelser i sitt spanske talespråk. Språket er også mer flytende i det norske intervjuet med fri tale, kanskje fordi informanten i større grad får styre samtalen selv, og slipper å lete etter bestemte ord eller uttrykksmåter som gjerne trengs for å beskrive handlingsforløpet i den narrative oppgaven. Usikkerheten og det at hun retter seg til både målnær og ikke-målnær leddstilling gjør at det kanskje kan se ut som attrisjon i større grad enn noe annet.

I NoAmNo har vi sett at talerne er stolte av de norske røttene sine, og at de først og fremst identifiserer seg som norske, selv om den siste gjenlevende generasjonen arvespråkstalere ikke har lært norsk videre til sine barn. Johannessen (2018) peker på at det at dette kan skyldes at de selv har hatt negative erfaringer med å ikke kunne engelsk da de begynte på skolen, og at de muligens ikke knytter språket til denne kulturelle identiteten. Slike holdninger kan påvirke språk på visse nivå (Johannessen 2018). På feltarbeid i Argentina fremkom det at det også her er få arvespråkstalere som har lært norsk videre til sine barn. Da vi spurte noen av dem om dette, fikk vi litt ulike svar. Flere informanter knyttet det til spørsmålet om identitet, og at barna

skal få være argentinere først og fremst. Én informant nevnte å selv ha opplevd å stå med én fot i hver kultur, som kunne medføre utfordringer for et ungt menneske, og at det blant annet var veldig flaut at foreldrene snakket norsk til henne når hun hadde med seg venner hjem i ungdommen. Flere av informantene fortalte også at det føles ekskluderende å bruke norsk hjemme når ektefellen ikke snakker norsk.

Det kan sies å være visse forskjeller mellom informantene som har én og to norske foreldre. Jeg observerer at informantene som har flest V2-brudd har én skandinavisk forelder. Det er flere av informantene som har to skandinaviske foreldre som fremstår tryggere på språket. Det kunne vært interessant i videre forskning å studere hvordan V2-brudd korrelerer med andre tegn på attrisjon, som lavere tale tempo, nøling, og eventuelle problemer med å huske ord.

Når det kommer til metaspråklig bevissthet, observerer vi også stor variasjon mellom arvespråkstalerne. Flere av informantene stiller spørsmål underveis om hvilket ord, uttrykk eller bøyingsform som er «riktig» å bruke. Det er det også eksempler på i materialet:

(118) *men det var en fattig pike eller jente (jeg vet ikke hva dere bruker mest nu)*

(martinez_AR_02gk)

(119) *det her er ikke o sea mellom det # lo bueno y lo malo det gode og det slemme et eller annet rar (man sier ikke det slemme da)* (la_plata_AR_01gk)

Setningene (118)–(119) er typiske eksempler på informantenes metaspråklige bevissthet. Noen av dem er opptatt av hva som er «riktig», og er klare over det hvis de vet at de bruker en bøyingsform eller et ord som ikke er målnært hjemlandsnorsk. Det er dessuten flere eksempler i materialet på at informantene «retter» syntaksen når de opplever at den ikke samsvarer med hva som er målnært. Det har vært viktig i prosjektet å prøve å dempe fokuset på hva som er «riktig» og «feil» i samtale med informantene, ettersom arvespråksgrammatikker er fullstendige og individuelle systemer. Likevel setter arvespråkstalerne som har slike spørsmål, pris på å få svar på hva som er mest vanlig i hjemlandsnorsk.

6.6 Hva kan V2-unntakene fortelle oss?

Selv om kategoriseringen av V2-unntak i utgangspunktet ble gjort for å minimere feilkategorisering av V2 eller V2-brudd, har jeg undersøkt disse unntakene nærmere. Jeg observerer at både arvespråkstalerne og informantene i kontrollgruppen produserer setninger med V2-unntak. Ettersom V1 ikke er inkludert i denne kategorien, er det mulig å studere venstredislokeringene for seg. Det er på sin plass å minne om at V2-unntakene i tillegg til å inneholde venstredislokering, også inneholder fokuserende adverb og parentetiske innskudd

som *hva heter det, como es* 'hvordan er'. Likevel er det klart flest av V2-unntakene som utgjør eksempler på venstredislokering, med bare et fåtall unntak med fokuserende adverb og parentetiske innskudd. Det er klart flest tilfeller av observerte V2-unntak i ikke-subjektinitiale helsetninger. Blant informantene som er arvespråkstalere er 71,58 % (68/95) av unntakene ikke-subjektinitiale. For kontrollgruppen gjelder dette 74,19 % (46/62) av unntakene.

Meklenborg (2020) har gjort interessante funn i germanske V2-språk i denne sammenheng. Hun undersøker resumpsjon, i betydningen det jeg omtaler som venstredislokering, som plasserer verbet i tredje posisjon lineært sett og kan finne sted både med pronominale og adverbiale elementer, men fokuserer på undertypene med adverbiale elementer. I et sammenlignende perspektiv er resumpsjon som etterfølger et adverbialinitialt ledd som er mest utbredt tverrspråklig. I lys av mitt materiale kan dette knyttes særlig til V2-unntakene med venstredislokering som forekommer i ikke-subjektinitiale helsetninger, eksempelvis med *så* og *da*, som i eksempel (120):

(120) *og mens det skjer da # ee fortsetter Charlie Chaplin (quito_EC_01um)*

Ettersom resumpsjon ser ut til å være såpass fundert i V2-språkene foreslår Meklenborg (2020) en sammenheng mellom resumpsjon og V2-grammatikk, og antyder en sammenheng mellom resumpsjon og at V2 har vært stabilt i mange germanske språk over lang tid. Pragmatisk sett kan det å ha tilgang til resumptive partikler gjøre det lettere å oppfylle V2-kriteriene. Videre kan det være utfordrende å inkludere et langt innledende element i setningsstrukturen, og bruken av resumptive elementer gir språkbrukeren mulighet til å «få igjen pusten» og relansere setningen. Resumpsjonen havner altså ikke i konflikt med V2-grammatikken, men kan snarere være en nøkkel til å opprettholde den (Meklenborg 2020, 124).

Dette er en interessant påstand som jeg vil bruke til å diskutere mine funn. Når jeg ser på informantene mine som har flest brudd, finner jeg en gjennomgående lav andel V2-unntak for disse informantene. Venstredislokering er en relativt kompleks grammatisk struktur, som man kan tenke seg krever en viss kompleksitet for å mestre. Selv om tallene mine langt på vei peker i én retning, er det grunnlag til å foreslå en sammenheng mellom mestring av venstredislokeringsstruktur og en lav andel V2-brudd, hvor mestring av en venstredislokeringsstruktur er foreslått å trene V2-muskelen. Talere som mestrer denne strukturen, viser tegn til å ha et stabilt C-domene.

En sammenheng mellom venstredislokering og målnær leddstilling antydes også hos Kühl og Petersen (2016) i amerikadansk. At venstredislokeringen kan henge sammen med stabilitet i

V2-grammatikken, er i tråd med Larsson og Kinns (2022) observasjoner i amerikavensk, med setninger som inneholder to venstredislokeringsledd, som settes i sammenheng med stabilitet i C-domenet. I materialet mitt observeres flere eksempler på setninger med to V2-unntak, som i (121):

(121) og # *Chaplin* # når han politiet ikke så på # så tok han brødet og la den bakom ryggen hans (bariloche_AR_01um)²²

Larsson og Kinn (2022) skiller mellom to typer venstredislokering i tråd med Eide (2011) og Holmberg (2020): hengende topik (*hanging topic left dislocation*) og kopi (*copy left dislocation*). I setning (121) blir *Chaplin* hengende tema, mens *så* «kopierer» *når han politiet ikke så på*. At begge typene venstredislokering forekommer i samme setning, noe som også er mulig i hjemlandsnorsk, kan ses som evidens for stabilitet i C-domenet.

I kontrollgruppen er andelen venstredislokering høy, uten at det er observert noen V2-brudd. Man kan tenke seg at denne gruppen har såpass kompleks grammatikk at de mestrer venstredislokeringen uten å støte på problemer. Samtlige av informantene i kontrollgruppen produserer V2-unntak, én informant bare i ikke-subjektinitiale helsetninger, mens resten produserer denne leddstillingen i begge kontekstene. Blant arvespråkstalerne er det imidlertid flere som ikke produserer denne typen struktur, og det er interessant å merke seg at flere av dem produserer en del V2-brudd. Fire av informantene har ingen V2-unntak, men V2-brudd i topikaliseringskontekster: buenos_aires_AR_02gm, manso_AR_01um, martinez_AR_01gk og tigre_AR_01uk.

²² Setningen i (108) er for øvrig kategorisert som en subjektinitial helsetning, med underkategorien V2-unntak.

7. Avslutning

I dette avslutningskapitlet skal jeg oppsummere oppgavens funn, med utsikter til videre forskning. I masteroppgaven har jeg undersøkt V2 hos 19 arvespråkstalere og ti talere av hjemlandsnorsk, gjennom datainnsamling med bruk av en narrativ gjenfortellingsoppgave. De overordnede forskningsspørsmålene i denne oppgaven har vært i hvilken grad V2 er opprettholdt hos norske arvespråkstalere i Latin-Amerika, samt hvilke tendenser som observeres for V2-grammatikken til disse arvespråkstalerne, sammenlignet med forskningen på V2 i amerikanorsk i Nord-Amerika. Jeg har fokusert på fortellende helsetninger, med et spesielt fokus på setninger som er ikke-subjektinitiale. Observasjonene fra mitt datamateriale tilsier at V2-grammatikken er opprettholdt i høy grad. V2 er generelt stabilt og målnært i grammatikken til de fleste norske arvespråkstalerne i Latin-Amerika, på lik linje med observasjonene fra forskningen på NoAmNo. Dette tyder på at C-domenet er stabilt.

Denne oppgavens presiserte forskningsspørsmål har omhandlet fordelingen av kontekster for V2 i leddstillingen til arvespråkstalerne, de observerte V2-bruddene sett opp mot kontekstene for V2, påvirkning fra majoritetsspråket spansk sammenlignet med funnene i NoAmNo, samt setninger med V1 i språket til de latinamerikanorske arvespråkstalerne, sammenlignet med hjemlandsnorsk. I datamaterialet mitt observeres først og fremst en preferanse for produksjon av subjektinitiale setninger blant arvespråkstalerne, og en preferanse for produksjon av ikke-subjektinitiale setninger blant informantene i kontrollgruppen. I LaAmNo har altså talerne en preferanse for subjektinitiale setninger som skiller seg fra talere av hjemlandsnorsk. Selv om stabilitet i V2-grammatikken er mitt hovedfunn, observeres også en del variasjon. Oppsummert gjør den store individuelle variasjonen det vanskelig å si noe generelt om hva variasjonen kan skyldes.

V2-brudd forekommer oftest i ikke-subjektinitiale helsetninger. Hos de latinamerikanorske arvespråkstalerne observeres altså både en lavere andel ikke-subjektinitiale helsetninger enn hos kontrollgruppen, og flere V2-brudd i ikke-subjektinitial kontekst enn i subjektinitial kontekst, på lik linje med funnene i NoAmNo. De observerte andelene V2-brudd er stort sett lave og i tråd med de tidligere observasjonene i skandinaviske arvespråk i Nord-Amerika, men ettersom materialet er relativt lite, kan jeg ikke fastslå noe med sikkerhet. Det er ikke grunn til å avskrive en sammenheng mellom kontekstene for V2 og V2-brudd, men funnene er ikke entydige. I NoAmNo har det blitt argumentert for at en slik sammenheng skyldes tverrspråklig påvirkning fra engelsk. Fordi en lavere andel ikke-subjektinitiale setninger observeres når

kontaktspråket er spansk, foreslår jeg at den lave andelen ikke-subjektinitiale setninger ikke skyldes tverrspråklig påvirkning fra spansk, men at det dreier seg om at subjektinitiale setninger er mindre syntaktisk komplekse, eventuelt at SVO kan anses som en *default* leddstilling.

Spansk kan tenkes å spille en rolle når det kommer til stabilitet og variasjon i V2 i LaAmNo, men altså ikke nødvendigvis på samme måte som engelsk har sett ut til å spille en rolle i NoAmNo. Det kan imidlertid se ut til at plasseringen av korte adverbialer som *da* og *så* har en mindre restriktiv plassering i norsk arvespråk i Latin-Amerika enn i hjemlandsnorsk, og selv om funnene mine ikke er entydige, kan observasjonen tenkes å ha sammenheng med en mer varig endring, gjennom avvikende tilegnelse. Hos to talere finner jeg engelske elementer sammen med en lav andel topikalisering og flere V2-brudd, som jeg foreslår skyldes indirekte tverrspråklig påvirkning fra engelsk. Ellers ser det ut til at attrisjon er en mulig forklaring på mange av V2-bruddene som observeres.

Når det kommer til V1 observeres ingen store forskjeller mellom arvespråkstalerne og kontrollgruppen, og det ser ikke ut til at arvespråkstalerne er mer tilbøyelige til å utelate subjektet enn hjemlandstalerne. Jeg foreslår at dette skyldes at de tospråklige talerne forsøker å unngå nullsubjekt, eventuelt generell stabilitet i V1. Observasjonene i oppgaven tilsier videre en sammenheng mellom mestring av resumpsjon og stabilitet i V2, ettersom en høy grad av resumpsjon med venstredislokering ser ut til å henge sammen med lave andeler V2-brudd i topikaliseringskontekster. Arvespråkstalere med mange V2-brudd ser ut til å mestre venstredislokering i mindre grad, og derfor kan resumpsjon potensielt ses som tegn på stabilitet i C-domenet. I oppgaven diskuteres også andre mulige påvirkningsfaktorer på stabilitet og variasjon i norsk arvespråk i Latin-Amerika.

Funnene i denne masteroppgaven gjør det interessant å fortsette forskningen på V2 i norsk arvespråk i Latin-Amerika. Når et større datamateriale fra de norske arvespråkstalerne tilgjengeliggjøres i CANS-korpuset, kan det være interessant å undersøke individuell korrelasjon for en ytterligere sammenligning med NoAmNo. Denne oppgaven undersøker helsetninger, og i videre forskning på verbplassering i LaAmNo kan det være fruktbart å undersøke leddsetninger, i lys av forskningen på NoAmNo og argentinadansk. Et annet tema til videre forskning er undersøkelsen av ergative verbs påvirkning på V2-brudd. Dette var noe jeg undersøkte i gjennomgangen av datamaterialet mitt, men ettersom materialet er basert på en målrettet språkopp-gave som genererer en viss type språkdata, kan dette være et mer aktuelt tema å undersøke i fri tale.

I. Bibliografi

- Anderssen, Merete, Björn Lundquist, og Marit Westergaard. 2018. "Cross-linguistic similarities and differences in bilingual acquisition and attrition: Possessives and double definiteness in Norwegian heritage language." *Bilingualism: Language and Cognition* 21 (4): 748–764. <https://doi.org/10.1017/S1366728918000330>.
- Annear, Lucas, og Kristin Speth. 2015. "Maintaining a multilingual repertoire." I *Germanic Heritage Languages in North America: Acquisition, Attrition and Change*, redigert av Janne Bondi Johannessen og Joseph C Salmons, 201–216. John Benjamins Publishing Company.
- Arnbjörnsdóttir, Birna, Höskuldur Thráinsson, og Iris Edda Nowenstein. 2018. "V2 and V3 Orders in North-American Icelandic." *Journal of Language Contact* 11 (3): 379–412. <https://doi.org/https://doi.org/10.1163/19552629-01103002>.
https://brill.com/view/journals/jlc/11/3/article-p379_379.xml.
- Arús, Jorge. 2010. "On theme in English and Spanish: a comparative study." I *Thresholds and Potentialities of Systematic Functional Linguistics: Multilingual, Multimodal and Other Specialised Discourses*, redigert av Elizabeth Swain, 23–48. EUT Edizioni Università di Trieste.
- van Baal, Yvonne. 2018. "Compositional Definiteness in Heritage Norwegian: Production Studied in a Translation Experiment." I *Selected Proceedings of the 8th Workshop on Immigrant Languages in the Americas (WILA 8)*, redigert av Jan Heegård Petersen og Karoline Kühl, 9–17. Somerville, MA: Cascadilla.
- Bardovi-Harlig, Kathleen. 2000. "Chapter Five: The Role of Discourse." *Language learning* 50 (1): 277–337.
- Benmamoun, Elabbas, Silvina Montrul, og Maria Polinsky. 2013. "Heritage languages and their speakers: Opportunities and challenges for linguistics." *Theoretical Linguistics* 39 (3-4): 129–181. <https://doi.org/doi:10.1515/tl-2013-0009>.
- Bokmålsordboka. Bergen: Universitetet i Bergen og Språkrådet. Hentet fra: <https://ordbokene.no/> (mars 2023)
- Breibarth, Anne. 2022. "Prosodie, Syntax und Diskursfunktion von V>2 in gesprochenem Deutsch." *Deutsche Sprache* (1). <https://doi.org/https://doi.org/10.37307/j.1868-775X.2022.01.02>.
- Camacho, José, og Liliana Sánchez. 2017. "Does the verb raise to T in Spanish?" I *Boundaries, Phases and Interfaces: Case Studies in Honor of Violeta Demonte*,

- redigert av Olga Fernández-Soriano, Elena Castroviejo og Isabel Pérez-Jiménez, 47–62. Ebook Central: John Benjamins Publishing Company.
- Carnie, Andrew. 2012. *Syntax : A Generative Introduction*. Chichester: John Wiley & Sons, Incorporated.
- Chomsky, Noam. 1965. *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge: MIT Press.
- Chomsky, Noam. 1970. "Remarks on Nominalization." I *Readings in English Transformational Grammar*, redigert av Roderick A Jacobs og Peter S Rosenbaum, 184–221. Waltham: Ginn and Company.
- Chomsky, Noam. 1976. *Reflections on Language*. London: Maurice Temple Smith Ltd.
- Chomsky, Noam. 1986. *Knowledge of Language: Its Nature, Origin, and Use*. Redigert av Ruth Nanda Anshen. *Convergence*. New York: Praeger Publishers.
- Chomsky, Noam. 2017 [1966]. *Det medfødte språket. Et kapittel i den rasjonelle tenkningens historie*. Oversatt av Inger Sverreson Holmes. *Cappelen's upopulære skrifter: Cappelen Damm Akademisk* (Cambridge University Press). [Cartesian Linguistics. A Chapter in the History of Rationalist Thought] (2009).
- D'Alessandro, Roberta, David Natvig, og Michael T. Putnam. 2021. "Addressing Challenges in Formal Research on Moribund Heritage Languages: A Path Forward." *Frontiers in Psychology* 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.700126>.
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2021.700126>.
- Diderichsen, Paul. 1946. *Elementær dansk grammatik*. København: Gyldendals forlagstrykkeri.
- Eide, Kristin Melum. 2011. "Norwegian (non-V2) declaratives, resumptive elements, and the Wackernagel position." *Nordic Journal of Linguistics* 34 (2): 179–213.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1017/S0332586511000163>.
- Eide, Kristin Melum, og Arnstein Hjelde. 2012. ""Vi va spost te å lær engelskt, da veit du" - litt om suppose(d) og modalitet i amerika-norsk." *Norsk lingvistisk tidsskrift : NLT* 30 (2).
- Eide, Kristin Melum, og Arnstein Hjelde. 2018. "Om verbplassering og verbmorfologi i amerikanorsk." *Maal og Minne* 110 (1): 25–70.
- Eidsmo, Aleksander. 2018. ""Tvert imot, det er mye vi ikke vet". En studie av bruksbetingelsene til diskurs-markøren tvert imot." *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 36 (2): 281–298.

- Flodell, Gunvor. 2002. *"De verkar te å gå bakåt": språk, etnicitet och identitet belyst utifrån emigrant- och dialektmaterial*. Kulturens frontlinjer: skrifter från forskningsprogrammet Kulturgräns norr. Umeå: Umeå Universitet.
- Furuset, Anne Kristin. 2011. "Da freden brøt løs: Norsk NS-migrasjon til Argentina etter 1945." Universitetet i Oslo. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/34956>.
- Furuset, Anne Kristin. 2013. *Norske nazister på flukt. Jakten på et nytt hjemland i Argentina*. Oslo: Schibsted.
- Faarlund, Jan Terje. 2005. *Revolusjon i lingvistikken: Noam Chomskys språkteori*. Oslo: Det Norske Samlaget.
- Faarlund, Jan Terje, Svein Lie, og Kjell Ivar Vannebo. 1997. *Norsk referansegrammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hartling, Anna Sofie. 2016. "Ledstilling i ledsætninger i dansk som arvesprog i Argentina. Et foreløbigt studium." *Ny forskning i grammatik* 23: 55–77.
- Haugen, Einar. 1953. *The Norwegian Language in America: A Study in Bilingual Behavior VOL II The American Dialects of Norwegian*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Haugen, Einar. 1975. *Norsk i Amerika*. 2 utg. Trondheim: J. W. Cappelens forlag AS. Fornyet utgave, 1975. 1939.
- Hedblom, Folke. 1978. *En hälsingedialekt i Amerika: Hanebomål från Bishop Hill, Illinois*. Uppsala: Almqvist & Wiksell.
- Hjelde, Arnstein. 2015. "Changes in a Norwegian dialect in America." *Germanic Heritage Languages in North America: Aquisition, attrition and change*, 283–298. John Benjamins Publishing Company.
- Hodne, Fritz, og Ola Honningdal Grytten. 2002. *Norsk økonomi i det 20. århundre*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Holmberg, Anders. 2020. "On the bottleneck hypothesis of Verb Second in Swedish." I *Rethinking Verb Second*, redigert av Rebecca Woods og Sam Wolfe. Oxford: Oxford University Press.
- Hårstad, Stian, Terje Lohndal, og Brit Mæhlum. 2017. *Innganger til språkvitenskap: Teori, metode og faghistorie*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Johannessen, Janne Bondi. 2018. "Factors of variation, maintenance and change in Scandinavian heritage languages." *International Journal of Bilingualism* 22 (4): 447–465.

- Johannessen, Janne Bondi, Sonja Erenkamp, Jan Terje Faarlund, Elizabeth Lanza, og Arnfinn Muruvik Vonen. 2003. I *På språkjakt - problemer og utfordringer i språkvitenskapelig datainnsamling*. Redigert av Janne Bondi Johannessen. Oslo: Unipub forlag.
- Johannessen, Janne Bondi, og Signe Laake. 2012. "Østnorsk som norsk fellesdialekt i Midtvesten." *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 30 (2).
<https://ojs.novus.no/index.php/NLT/article/view/215>.
- Johannessen, Janne Bondi, og Signe Laake. 2017. "Norwegian in the American Midwest: A Common Dialect?" *Journal of Language Contact* 10 (1): 5–21.
- Kang, Jennifer Yusun. 2003. "On the ability to tell good stories in another language: Analysis of Korean EFL learners' oral "Frog story" narratives." *Narrative Inquiry* 13 (1): 127–149.
- Kinn, Kari. 2020. "Stability and attrition in American Norwegian nominals: a view from predicate nouns." *The journal of comparative Germanic linguistics* 23 (1).
<https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s10828-020-09115-z>.
- Klein, Wolfgang, og Clive Perdue. 1997. "The Basic Variety (or: Couldn't natural languages be much simpler?)." *Second Language Research* 13 (4): 301–347.
- Kulbrandstad, Lars Anders, og Torodd Kinn. 2016. *Språkets mønstre*. 4 utg. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kupisch, Tanja. 2014. "Adjective placement in simultaneous bilinguals (German–Italian) and the concept of cross-linguistic overcorrection." *Bilingualism: Language and Cognition* 17 (1): 222–233. <https://doi.org/10.1017/S1366728913000382>.
- Kühl, Karoline. 2015. "Det er easy at tale engelsk også'. Amerikadansk i 1960'erne og 1970'erne." *Nydanske Sprogstudier NyS* 47 (47): 39–64.
- Kühl, Karoline, og Jan Heegård Petersen. 2016. "Ledstillingsvariation i amerikadanske hovedsætninger med topikalisering." *Ny forskning i grammatik* 23: 161–176.
- Kühl, Karoline, og Jan Heegård Petersen. 2018. "Word Order in American Danish Declaratives with a Non-Subject Initial Constituent." *Journal of Language Contact* 11 (3): 413–440. <https://doi.org/https://doi.org/10.1163/19552629-01103003>.
https://brill.com/view/journals/jlc/11/3/article-p413_413.xml.
- Laleko, Oksana. 2021. "Discourse and Information Structure in Heritage Languages." I *The Cambridge Handbook of Heritage Languages and Linguistics*, redigert av Silvina Montrul og Maria Polinsky, 691–727. Cambridge: Cambridge University Press.

- Laleko, Oksana, og Maria Polinsky. 2017. "Silence is difficult: On missing elements in bilingual grammars." *Zeitschrift für Sprachwissenschaft* 36 (1): 135–163.
<https://doi.org/doi:10.1515/zfs-2017-0007>.
- Larsson, Ida, og Janne Bondi Johannessen. 2015a. "Incomplete Acquisition and Verb Placement in Heritage Scandinavian." I *Moribund Germanic Heritage Languages in North America: Theoretical Perspectives and Empirical Findings*, redigert av B. Richard Page og Michael T. PutnamBrill.
- Larsson, Ida, og Janne Bondi Johannessen. 2015b. "Embedded word order in Heritage Scandinavian." I *New Trends in Nordic and General Linguistics*, redigert av Martin Hilpert, Jan-Ola Östman, Christine Mertzluff, Michael Rießler og Janet Duke. Mouton de Gruyter.
- Larsson, Ida, og Kari Kinn. 2022. "Stability and Change in the C-Domain in American Swedish." *Languages* 7 (4). <https://www.mdpi.com/2226-471X/7/4/256>.
- Lavid, Julia. 2010. "Contrasting choices in clause-initial position in English and Spanish: a corpus-based analysis." I *Thresholds and Potentialities of Systemic Functional Linguistics: Multilingual, Multimodal and Other Specialised Discourses*, redigert av Elizabeth Swain, 49–68. EUT Edizioni Università di Trieste.
- Lightfoot, David. 1999. *The Development of Language: Acquisition, Change, and Evolution*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Lohndal, Terje, Jason Rothman, Tanja Kupisch, og Marit Westergaard. 2019. "Heritage language acquisition: What it reveals and why it is important for formal linguistic theories." *Language and Linguistics Compass* 13 (12).
- Lundquist, Björn. 2018. "Tått: Mer om de preverbala adverbialens syntax, semantik och prosodi." *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 36 (1): 179–195.
- Laake, Signe, og Lilja Øvrelid. 2021. "Forskjeller mellom talemål og skriftspråk: Hva kan trebanker fortelle oss?" I *Språk i arkiva: Ny forskning om eldre talemål frå LIA-prosjektet*, redigert av Kristin Hagen, Gjert Kristoffersen, Øystein A Vangsnes og Tor A Åfarli, 65–86. Novus forlag.
- Meklenborg, Christine. 2020. "5: Adverbial resumptive particles and Verb Second." In *Rethinking Verb Second*, redigert av Rebecca Woods og Sam Wolfe, In *Rethinking Comparative Syntax*, 90–125. Oxford: Oxford University Press.
- Nygård, Mari. 2018. *Norwegian Discourse Ellipsis : Clausal Architecture and Licensing Conditions*. Amsterdam/Philadelphia, The Netherlands: John Benjamins Publishing Company.

- Opsahl, Toril, og Ingvild Nistov. 2018. "On Some Structural Aspects of Norwegian Spoken among Adolescents in Multilingual Settings in Oslo." *Multilingual Urban Scandinavia: New Linguistic Practices*, 49–64. Bristol: Blue Ridge Summit.
- Pedersen, Kristian Botten. 2010. "Med akevitt til biffen: Norsk immigrasjon til Argentina 1880-1930." Masteravhandling, Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap, Universitetet i Bergen.
- Perdue, Clive, og Wolfgang Klein. 1992. "Why Does the Production of Some Learners Not Grammaticalize?" *Studies in second language acquisition* 14 (3): 259–272.
- Petersen, Jan Heegård, og Karoline Kühl. 2017. "Argentinadansk: Semantiske, syntaktiske og morfologiske forskelle til rigsdansk." *Nydanske Sprogstudier NyS* 52–53: 231–258.
- Platzack, Christer. 1998. *Svenskans inre grammatik - det minimalistiska programmet: En introduktion till modern generativ grammatik*. Lund: Studentlitteratur.
- Platzack, Christer, og Inger Rosengren. 1997. "On the subject of imperatives: A minimalist account of the imperative clause." *The Journal of Comparative Germanic Linguistics* 1 (3): 177–224. <https://doi.org/10.1023/A:1009747522177>.
- Polinsky, Maria. 2018. *Heritage Languages and Their Speakers. Cambridge Studies in Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pollock, Jean-Yves. 1989. "Verb Movement, Universal Grammar, and the Structure of IP." *Linguistic Inquiry* 20 (3): 365–424.
- Riehl, Claudia Maria. 2019. "Language Contact and Language Attrition." I *The Oxford Handbook of Language Attrition*, redigert av Monika S. Schmid og Barbara Köpke, 314–328. Oxford: Oxford University Press.
- Riksem, Brita Ramsevik. 2017. "Language Mixing and Diachronic Change: American Norwegian Noun Phrases Then and Now." *Languages* 2 (2). <https://www.mdpi.com/2226-471X/2/2/3>.
- Rizzi, Luigi. 1997. "The Fine Structure of the Left Periphery." I *Elements of Grammar: Handbook of Generative Syntax*, redigert av Liliane Haegeman, I Kluwer International Handbooks of Linguistics, 281–337. Kluwer Academic Publishers.
- Rothman, Jason. 2009. "Understanding the nature and outcomes of early bilingualism: Romance languages as heritage languages." *International Journal of Bilingualism* 13: 155–163. <https://doi.org/10.1177/1367006909339814>.
- Statistisk sentralbyrå [SSB]. 2009. "En krevende telling etter krigen." Hentet mars 2023 fra: <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/en-krevende-telling-etter-krigen>.

- Statistisk sentralbyrå [SSB]. 2023. "Fakta om innvandring." Hentet mars 2023 fra:
<https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/faktaside/innvandring>.
- Sirevåg, Torbjørn. 2022. USAs historie. I *Store norske leksikon*. Hentet fra:
https://snl.no/USAs_historie
- Sæther, Steinar A. 2017. "Kapittel 2: Den norske utvandringen til Latin-Amerika mellom 1820 og 1940." *Norge i Latin-Amerika: Forbindelser og forestillinger*, redigert av Leiv Marsteintredet, 33–70. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
<https://press.nordicopenaccess.no/index.php/noasp/catalog/book/27>.
- Søfteland, Åshild, og Arnstein Hjelde. 2021. "«Ein må tenke seg om, ser du veit du, kva ord ein skal bruke»: Pragmatiske partiklar i amerikanorsk." I *Språk i arkiva: Ny forskning om eldre talemål frå LIA-prosjektet*, redigert av Kristin Hagen, Gjert Kristoffersen, Øystein A Vangsnes og Tor A Åfarli, 295–320. Novus Forlag.
- Tafjord, Bjørn Ola. 2017. "8: Norsk misjon i Latin-Amerika: frå sjømenn og pinseverner til utviklingsprosjekt og politikk." I *Norge i Latin-Amerika: Forbindelser og forestillinger*, redigert av Leiv Marsteintredet, 221–249. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. <https://press.nordicopenaccess.no/index.php/noasp/catalog/book/27>
- Toribio, Almeida Jacqueline. 2004. "Convergence as an optimization strategy in bilingual speech: Evidence from code-switching." *Bilingualism* 7 (2): 165–173.
- Universitetet i Bergen [UiB]. 2021. "Norwegian across the Americas." Hentet fra:
<https://www.uib.no/en/11e/134611/norwegian-across-americas>.
- Utdanningsdirektoratet. 2017. *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Fastsatt i forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. Hentet fra: <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del?kode=nor01-06&lang=nob>
- Utdanningsdirektoratet. 2020. Læreplan i norsk (NOR01-06). Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. Hentet fra:
<https://data.udir.no/k106/v201906/laereplaner-lk20/NOR01-06.pdf?lang=nob>
- Westergaard, Marit. 2009. *Acquisition of Word Order: Micro-cues, information structure, and economy*: John Benjamins Publishing Company.
- Westergaard, Marit, og Tanja Kupisch. 2021. "Stable and vulnerable domains in Germanic heritage languages." *Oslo studies in language* 11: 503–526.
- Westergaard, Marit, og Terje Lohndal. 2019. *Verb Second Word Order in Norwegian Heritage Language: Syntax and Pragmatics*. Washington: Georgetown University Press.

- Westergaard, Marit, Terje Lohndal, og Artemis Alexiadou. 2019. "The asymmetric nature of V2: Evidence from learner languages." I *Sign of the V: Papers in Honour of Sten Vikner*, redigert av Ken Ramshøj Christensen, Henrik Jørgensen og Johanna L Wood, 709–733. AU Library Scholarly Publishing Services.
- Westergaard, Marit, Terje Lohndal, og Björn Lundquist. 2021. "Variable V2 in Norwegian heritage language." *Linguistic Approaches to Bilingualism*.
- Yang, Charles D. 2001. "Internal and external forces in language change." *Language Variation and Change* 12 (3): 231–250.
- Zagona, Karen. 2002. *The Syntax of Spanish*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Åfarli, Tor A, og Kristin Melum Eide. 2003. *Norsk generativ syntaks*. Oslo: Novus forlag.
- Aalberse, Suzanne, Ad Backus, og Pieter Muysken. 2019. *Heritage Languages : A Language Contact Approach*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

II. Vedlegg

A. Segmentering, transkripsjon og sortering

The screenshot shows the ELAN software interface. At the top, there is a menu bar with options: File, Edit, Annotation, Tier, Type, Search, View, Options, Window, Help. Below the menu bar is a 'Segmentation' panel with several radio button options: 'Two keystrokes per annotation (non-adjacent annotations)' (selected), 'One keystroke per annotation (adjacent annotations)', 'One keystroke per annotation, fixed duration', 'Stroke marks start of annotation' (selected), 'Stroke marks end of annotation', 'One keystroke per annotation, press to mark start, release to mark end', and 'Delayed mode: compensate for keystroke delay (ms.)'. A 'Duration (ms.): 1000' field is also present. Below the segmentation panel is a playback control bar with a timeline showing '00:04:00.244' and a selection range of '00:03:58.415 - 00:04:00.477 1062'. The main area displays two audio tracks for 'Cafayate.mp4' with a waveform. Below the audio tracks is a transcription window with a timeline and text: 'Taler e | og så så ble han les da | men ee så gikk han i en restaurant og så # ee ## be ba han for - om masse forskjellig mat'. The transcription is attributed to 'Intervjuer 1 M' and 'Intervjuer 2 J'.

The screenshot shows the ELAN software interface with a transcription list. The menu bar is the same as in the previous screenshot. The main area displays a list of transcription segments with columns for 'No.', 'Speaker', and 'Text'. The segments are as follows:

No.	Speaker	Text
12		er hun # er hun klar for å tegne
	Intervjuer 1 M	
13		ja # se her
	Intervjuer 2 J	
14		se der ja hehe
	Intervjuer 1 M	
15		nå er jeg klar
	Taler	
16		jeg har noen minutter for jeg må etterpå gå på vinkjelleren
17		vel vel det er jo en gammel Chaplin-film hvor ee # den tiden var jo mange som ikke kunne ee # hadde for å spise og ikke hadde mat og ikke penger og sånn
	Intervjuer 1 M	
18		ja men det går fint
	Taler	
19		så det var jo mange det var den krisen
20		og mm
21		ee
22		det begynner med en pike som ee # stjeler et brød hvor det # på en butikk hvor de ee skal # skulle ta det brødet inn i butikken
23		og hun stjalte en # ee # bredbit og
24		og da # mm # kom politiet
25		og så traff hun akkurat ee # Chaplin
26		og han sa jo at det var han som hadde ee # stjålet den - ikke hun
27		da tok de han

Below the transcription list, there are playback controls including a volume slider (set to 100) and a rate slider (set to 100). A 'Settings' panel is visible at the bottom left with the following options: 'Automatic playback of media' (checked), 'Create missing annotations' (checked), 'Show tier names' (checked), 'Colors only on "No." column' (unchecked), 'Navigate across column' (unchecked), and 'Scroll current annotation to center' (unchecked). A 'Configure...' button is located at the bottom of the settings panel.

Segmentering og transkribering i ELAN

	G	J	K	L
1	Cafayate	Kategorisering	Ikke-V2	V2
2	ja ja			
3	det var litt vanskelig	helsetning		subjekt-initial
4	de ringte på telefonen og sånn	helsetning		subjekt-initial
5	men jeg- noen ting som mistet jeg %	?		
6	men ee det gikk	helsetning		subjekt-initial
7	så bra at du vil her nå	setningsfragment		
8	er hun # er hun klar for å tegne	spørresetning		
9	jeg har noen minutter for jeg må etterpå gå på vinkjelleren	helsetning	(brudd i leddsetning)	
10	vel vel det er jo en gammel Chaplin-film hvor ee #	helsetning		subjekt-initial
11	den tiden var jo mange som ikke kunne ee # hadde for å spise og ikke hadde mat og ikke penger og sånn	helsetning		topikalisering
12	så det var jo mange	helsetning		subjekt-initial
13	det var den krisen	helsetning		subjekt-initial
14	og mm			
15	ee			
16	det begynner med en pike som ee # stjeler et brød hvor det # på en butikk hvor de ee skal # skulle ta det brødet inn i butikken	helsetning		subjekt-initial
17	og hun stjalte en # en ee #brødbit og	helsetning		subjekt-initial
18	og da # mm # kom politiet	helsetning		topikalisering
19	og så traff hun akkurat ee # Chaplin	helsetning		topikalisering
20	og han sa jo at det var han som hadde ee # stjålet den - ikke hun	helsetning		subjekt-initial
21	da tok de han	helsetning		topikalisering

Grovsortering i Excel

		Kategorisering	Leddstilling	Underkategori
292	Cafayate			
293	det var litt vanskelig	helsetning	subjektinitial	V2
294	de ringte på telefonen og sånn	helsetning	subjektinitial	V2
295	men ee det gikk	helsetning	subjektinitial	V2
296	jeg har noen minutter for jeg må etterpå gå på vinkjelleren	helsetning	subjektinitial	V2
297	vel vel det er jo en gammel Chaplin-film hvor ee #	helsetning	subjektinitial	V2
298	den tiden var jo mange som ikke kunne ee # hadde for å spise og ikke hadde mat og ikke penger og sånn	helsetning	ikke-subjektinitial	V2
299	så det var jo mange	helsetning	subjektinitial	V2
300	det var den krisen	helsetning	subjektinitial	V2
301	det begynner med en pike som ee # stjeler et brød hvor det # på en butikk hvor de ee skal # skulle ta det brødet inn i butikken	helsetning	subjektinitial	V2
302	og hun stjalte en # en ee #brødbit og	helsetning	subjektinitial	V2
303	og da # mm # kom politiet	helsetning	ikke-subjektinitial	V2
304	og så traff hun akkurat ee # Chaplin	helsetning	ikke-subjektinitial	V2
305	og han sa jo at det var han som hadde ee # stjålet den ikke hun	helsetning	subjektinitial	V2
306	da tok de han	helsetning	ikke-subjektinitial	V2
307	og så var det en dame som hadde sett det	helsetning	ikke-subjektinitial	V2
308	og hun begynte å unnskylde ## ee # at det var en pike som hadde gjort det og ikke han	helsetning	subjektinitial	V2
309	så da # ee # tok de henne tilbake og	helsetning	ikke-subjektinitial	V2
310	og # hun klarte å rømme da og så Chaplin	helsetning	subjektinitial	V2

Ferdig sorterte helsetninger i Excel

B. Samtykkeskjema og infoskriv

UNIVERSITETET I BERGEN
Det humanistiske fakultet

Delstudie:

Sted-ID:

SAMTYKKESKJEMA

Deltaker

Norwegian Across the Americas

Skriv inn initialer om du samtykker

1. Jeg bekrefter at jeg har lest informasjonsskrivet datert (versjon.....) for dette forskningsprosjektet. Jeg har hatt mulighet til å vurdere informasjonen og stille spørsmål, og jeg har fått tilfredsstillende svar på spørsmålene mine.	
2. Jeg forstår at det er frivillig å delta, og at jeg kan trekke meg når som helst uten å gi noen grunn.	
3. Jeg forstår at opplysninger samlet inn under prosjektet kan bli sett av personer ved Universitetet i Oslo/Bergen eller kontrollmyndigheter. Jeg gir tillatelse til dette.	
4. Jeg forstår at jeg ikke får betaling for å delta.	
5. Jeg samtykker til at det blir gjort lyd- og videoopptak av intervjuer/samtaler/aktiviteter som beskrevet i informasjonsskrivet, og at disse opptakene kan brukes til forskning, utvikling og undervisning.	
6. Jeg samtykker til at opptakene av meg kan brukes i undervisning og forskningsformidling på konferanser eller i presse, radio eller tv, og at bakgrunnsinformasjon om meg (som alder og tidspunkt for familiens emigrasjon) kan brukes til samme formål.	
7. Jeg samtykker til at opptak og opplysningene fra meg kan brukes til forskning, utvikling og undervisning i fremtiden.	
8. Jeg samtykker til å være med i forskningsprosjektet.	
9. Jeg samtykker til å bli kontaktet angående forskning (nye prosjekter eller oppfølgingsstudier) i fremtiden. Jeg forstår at samtykke til å bli kontaktet ikke innebærer at jeg er forpliktet til å delta i noen framtidige studier.	Ja
	Nei

Navn på deltaker

Dato

Signatur

Navn på prosjekt-representant

Dato

Signatur

*1 eksemplar til deltaker; 1 eksemplar til prosjektet.

Samtykkeskjema
Norwegian across the Americas
Kari Kinn

Versjon/Dato: <1.1/19.03.2021>

INFORMASJON TIL DELTAKERE *Norwegian across the Americas*

Vi vil gjerne invitere deg til å delta i forskningsprosjektet vårt. Før du bestemmer deg, er det viktig at du forstår hvorfor vi gjør denne forskningen og hva det innebærer for deg. Les informasjonen, og diskuter gjerne med andre om du ønsker det. Om noe er uklart, eller du vil ha mer informasjon, er det bare å spørre oss.

Hva er formålet med prosjektet?

Norsk snakkes ikke bare i Norge. På det amerikanske kontinentet finnes det mange som har lært norsk hjemme som barn, selv om norsk ikke er det dominerende språket i samfunnet ellers. Denne formen for norsk kan gi oss ny kunnskap om flere viktige språkvitenskapelige spørsmål, for eksempel: *Hva skjer med et språk man lærer som barn, men bruker lite som voksen? Hvordan påvirker ulike språk hverandre? Hva slags holdninger har tålerne til språket sitt, og hva avgjør om språket blir ført videre til neste generasjon?*

Vi vet ganske mye om norsken som snakkes i Nord-Amerika i dag, hvor det dominerende språket i samfunnet ellers er engelsk. I dette prosjektet har vi en ny innfallsvinkel: Vi fokuserer særlig på norsk språk i Latin-Amerika, hvor det dominerende språket de fleste steder er spansk. Kunnskap om norsk i Latin-Amerika kan hjelpe språkvitenskapen videre, både i seg selv og i sammenlikning med norsk i Nord-Amerika. Samtidig kan det belyse en side av norsk språk og kultur som har fått lite oppmerksomhet fram til nå.

Hvorfor har jeg blitt invitert?

- De fleste deltakerne er invitert fordi de snakker norsk, og samtidig har tilknytning til Latin-Amerika. Vi inviterer i første rekke personer som er født og oppvokst i Latin-Amerika, og som bor der, men også andre grupper kan være relevante, for eksempel personer som har flyttet tilbake til Norge eller videre til et annet land.
- Vi inviterer også noen norsktalende uten tilknytning til Latin-Amerika for å sammenlikne resultater.
- Vi forsøker å få så mange deltakere som mulig (innenfor rammene av hva vi kan håndtere i prosjektperioden).

Må jeg delta?

Nei, deltakelse er helt frivillig, og du kan trekke deg når som helst, uten å oppgi noen spesiell grunn.

Hva innebærer det å delta?

Vi vil gjøre minst ett intervju med de aller fleste deltakerne. I intervjuene vil vi stille spørsmål om hvordan du lærte norsk, slags forhold du har til norsk, og andre temaer, for eksempel oppveksten eller arbeidet ditt. Vi vil unngå å snakke om sensitive emner. Hvert intervju kan vare fra ca. 15–20 minutter til rundt en time eller litt mer. Dersom dere er flere talere på samme sted, kan det hende at vi ber om å få ta opp en samtale dere imellom.

Informasjonsskriv

Norwegian across the Americas

Kari Kinn

Versjon/Dato: <1.2/27.10.2022>

I tillegg til intervju, kan du også bli bedt om å være med på andre aktiviteter, for eksempel å fortelle en historie basert på bilder, svare på spørsmål om hva du synes om ulike setninger, fylle ut et spørreskjema eller gjøre en oversettelse. Dette vil være avhengig av de mer spesifikke forskningsspørsmålene som hver forsker i prosjektet arbeider med.

Vi vil gjøre lyd- og videopptak av intervjuene og andre aktiviteter. Grunnen til at vi bruker video, og ikke bare lyd, er at det hjelper oss å forstå samtalesituasjonen bedre når vi skal analysere opptakene. Vi ønsker i første rekke å møtes ansikt til ansikt, men hvis dette ikke er mulig, kan det bli aktuelt å snakke sammen over videosamtale. Det kan bli aktuelt med enten ett eller flere møter i løpet av prosjektperioden.

Du vil bli bedt om bakgrunnsinformasjon som handler om, blant annet, hvordan du lærte norsk og hvilket land foreldrene dine kommer fra.

Vil andre kunne vite at jeg har deltatt?

Opplysningene om deg (navn og bakgrunnsinformasjon) og også lyd- og videopptak og svar på spørreskjemaer og andre aktiviteter, vil bli lagret på adgangsbeskyttede servere i regi av Universitetet i Bergen/Oslo (se også avsnittet *Hva skjer med personopplysningene mine?*). Ansvarlige ved Universitetet i Bergen/Oslo kan bli gitt adgang til opplysningene for å kontrollere at prosjektet er i tråd med gjeldende retningslinjer. Mange av opptakene skal i tillegg transkriberes og legges inn i en opptakssamling (et korpus), *Corpus of American Nordic Speech (CANS)*, hvor det per i dag ligger opptak av rundt 170 talere i Nord-Amerika som har vært deltakere i et liknende prosjekt. Du kan lese om korpuset her: <http://tekstlab.uio.no/norskiamerika/english/corpus.html>

Korpuset er fritt tilgjengelig for forskning/undervisning, men alle som skal bruke korpuset, må identifisere seg og logge inn med passord. Navnet ditt blir ikke brukt i korpuset; alle deltakere får en deltakerkode. En del av bakgrunnsopplysningene blir tilgjengelige i korpuset (for eksempel fødselsår og hvor mange generasjoner familien har vært i Latin-Amerika), og også lyd og video. Deltakerkode og bakgrunnsopplysninger som er med i korpuset, kan bli gjengitt i forskningsartikler (men ikke navnet ditt).

Får jeg betalt for å delta?

Deltakerne i dette forskningsprosjektet vil ikke få betaling.

Hva skjer med opptakene av meg?

Mange av opptakene vil bli transkribert lagt inn i *Corpus of American Nordic Speech (CANS)* (se avsnittet *Vil andre kunne vite at jeg har deltatt?*). Transkripsjonene blir analysert av språkteknologiske verktøy som gjør det mulig for forskere å søke etter ord eller grammatiske fenomener som de er interesserte i. Materiale fra andre aktiviteter (spørreskjemaer osv.) blir også analysert for forskningsformål, for eksempel med statistiske metoder. Alt materialet blir lagret permanent (på den måten som er beskrevet i avsnittene *Vil andre kunne vite at jeg har deltatt?* og *Hva vil skjje med persondataene mine?*), slik at det kan brukes til framtidig forskning. Du kan be om at vi sletter materialet som du har bidratt med og opplysninger om deg (se avsnittet *Hva skjer hvis jeg ønsker å trekke meg fra prosjektet?*).

Hva skjer med personopplysningene mine?

Personvermregelverket krever at vi oppgir det rettslige grunnlaget for å behandle opplysninger om deg. Det rettslige grunnlaget er at behandlingen er nødvendig for å gjennomføre en oppgave i allmennhetens interesse (vitenskapelig forskning). Videre er prosjektet basert på frivillig deltakelse (forskningsetisk samtykke). Universitetet i Bergen er ansvarlig for opplysningene dine og for at de brukes på riktig måte. Vi vil lagre opplysningene permanent for framtidig forskning. Vi bruker løsningene *Sikker Adgang til*

Informasjonsskriv

Nonverbal across the Americas

Kari Kinn

Versjon/Dato: <1.2/27.10.2022>

Forskningsdata og E-infrastruktur (SAFE) ved UiB og NIRD Research Data Archive. Ved videosamtaler bruker vi Uninetts Zoom-tjeneste, som er atskilt fra den amerikanske, offentlige tjenesten, og som er underlagt avtaleverk i samsvar med GDPR og norsk personvermlovgivning. Dersom du samtykker til det, tar vi vare på kontaktinformasjonen din slik at vi kan kontakte deg i forbindelse med framtidig forskning, men vi vil holde kontaktinformasjonen din og samtykkeskjemaet/opptak og andre opplysninger atskilt. Samtykkeskjemaet lagres like lenge som de andre opplysningene.

Hva skjer hvis jeg ønsker å trekke meg fra prosjektet?

- Du kan trekke deg fra prosjektet når som helst, uten å oppgi noen spesiell grunn for det.
- Om du ønsker det, kan vi slette opptak og opplysninger du har bidratt med.

Hva skjer med resultatene av prosjektet?

- Funnene vi gjør, vil offentliggjøres i fagtidsskrifter, på konferanser og i populærvitenskapelige kanaler. Opplysninger som er med i korpuset, vil kunne inngå i publikasjoner (for eksempel deltakerkode og noen bakgrunnsopplysninger, men ikke navnet ditt; se mer under overskriften *Vil andre kunne vite at jeg har deltatt*).
- Noe av forskningen skal inngå i en doktorgradsavhandling, kanskje også én eller flere mastergradsavhandlinger.
- Vi planlegger å sende ut et sammendrag av resultatene til deltakerne når prosjektet er over, og å legge ut informasjon på prosjektets nettside, <https://www.uib.no/11e/134610/norwegian-across-americas>.

Hva om det oppstår problemer?

Hvis du ønsker å klage på hvordan du har blitt behandlet, eller hvordan opplysningene dine har blitt behandlet i dette forskningsprosjektet, kan du ta kontakt med prosjektleder Kari Kinn (se kontaktinformasjon nederst i dette informasjonsskrivet). Du kan også kontakte Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier, Universitetet i Bergen. E-post: post@ille.uib.no, tlf. +47 55 58 24 00.

Hvem utfører og finansierer prosjektet?

- Prosjektet er finansiert av Norges Forskningsråd (FRIPRO Unge Forskertilenter, prosjektnummer 301114). Prosjektperioden er 2020 – 2027.
- Prosjektet eies av og ledes fra Universitetet i Bergen. Universitetet i Oslo er partnerinstitusjon.
- Forskere fra flere andre universiteter er tilknyttet prosjektet i ulike roller (University of Illinois, Universitetet i Sørøst-Norge, Københavns Universitet, Penn State University, Høgskolen i Østfold).

Deltakelse i framtidig forskning

Dersom du samtykker til det, tar vi vare på kontaktinformasjonen din. (Se under overskriften *Hva skjer med personopplysningene mine* om hvordan vi lagrer slik informasjon). En eventuell henvendelse om deltakelse i framtidig forskning vil komme gjennom prosjektleder Kari Kinns forskergruppe. Selv om du samtykker til å bli kontaktet, har du ingen forpliktelse til å delta i framtidig forskning, og du kan be om at kontaktinformasjonen din fjernes når som helst.

Kontakt oss:

Om du har spørsmål eller ønsker mer informasjon, ta kontakt med prosjektleder Kari Kinn.

E-post: kari.kinn@uib.no, telefon: 41469016

Takk for at du leste informasjonen!

Informasjonsskriv
Norwegian across the Americas
Kari Kinn

Version/Date: <1.2/27.10.2022>

C. Helsetninger

Separat pdf-fil med hensyn til filens format og størrelse.

Filnavn: Vedlegg C Helsetninger

III. Sammendrag

Student: June Osland Melvær

Veileder: Kari Kinn

Tittel: V2 i norsk arvespråk i Latin-Amerika

I dette masterprosjektet har jeg undersøkt V2, med særlig fokus på ikke-subjektinitiale helsetninger til norske arvespråkstalere i Latin-Amerika. Jeg har samlet inn data fra 19 norske arvespråkstalere fra Argentina, Ecuador og Chile, og fra en kontrollgruppe på ti personer som representanter for hjemlandsnorsk. Dataene er blitt samlet inn gjennom en narrativ gjenfortellingsoppgave med bruk av klipp fra stumfilmen *Modern Times* signert Charlie Chaplin, via videoopptak på Zoom. Basert på datamaterialet er det grunnlag til å hevde at V2 er stabilt i norsk arvespråk i Latin-Amerika, til tross for noe observert variasjon, i tråd med tendensene fra den tidligere forskningen på nordiske arvespråk.

I materialet observeres en lavere andel ikke-subjektinitiale setninger hos arvespråkstalerne enn hos kontrollgruppen, og funnene er kompatible med en idé om at en lav andel ikke-subjektinitiale setninger kan ha sammenheng med V2-brudd i disse kontekstene. Jeg foreslår at observasjonene skyldes at ikke-subjektinitiale setninger er mer syntaktisk komplekse enn ikke-subjektinitiale, og at SVO kan være en slags *default* leddstilling. Både arvespråkstalerne og informantene i kontrollgruppen produserer diskursellipser med V1, som kan skyldes stabilitet, eventuelt henge sammen med tospråkliges tendens til å unngå nullsubjekter.

Videre foreslås en sammenheng mellom venstredislokering med resumpsjon og et stabilt C-domene, ettersom informanter som mestrer resumpsjon ser ut til å produsere få V2-brudd, og informanter som produserer V2-brudd og lite målnær V2 i ikke-subjektinitiale setninger, samtidig ser ut til å mestre venstredislokering i mindre grad. Dette underbygger tidligere hypoteser om at resumpsjon har en kompleks struktur, som kan bidra til å opprettholde en stabil V2-grammatikk.

IV. Abstract

Student: June Osland Melvær

Tutor: Kari Kinn

Thesis title: V2 in Norwegian heritage language in Latin America

This master thesis explores V2 (the verb second rule) in the grammar of speakers of Norwegian heritage language in Latin America. I have collected data from 19 heritage speakers from Argentina, Ecuador and Chile and from a control group consisting of ten representatives of homeland Norwegian. Data has been gathered through a narrative retelling task with the use of segments from the Chaplin-film *Modern Times*, via Zoom video recordings. Observations indicate stability in the V2-placement of Norwegian heritage speakers in Latin America despite some observed variation, which is compatible with earlier findings in Nordic heritage languages.

Heritage speakers reveal a lower distribution of V2 contexts in non-subject-initial declaratives compared to the speakers of homeland Norwegian. The findings are compatible with a suggested correlation between the distribution of V2 contexts and V2-violations in Norwegian heritage language in North America. I have argued that my observations are results of the syntactic complexity of non-subject-initial declaratives, compared to subject-initial declaratives. SVO word order may also be regarded as a default. Both heritage speakers and speakers of homeland Norwegian produce discourse ellipses containing V1. I have argued that this may be due to stability in heritage Norwegian, or a possible consequence of a tendency to avoid null elements among heritage speakers.

I have also argued for a connection between left dislocation with resumption and stability in the C-domain, as informants who produce resumption structures containing left dislocation also avoid V2-violations in non-subject-initial declaratives. Heritage speakers who make V2-violations tend to show limited mastery of left dislocation structures. This supports earlier suggestions of correlation between resumption and stability in the V2 grammar.

V. Profesjonsrelevans

Denne masteroppgaven omhandler verbplasseringen i den individuelle grammatikken hos norske arvespråkstalere i Latin-Amerika, og er på flere måter relevant for lærerprofesjonen. Gjennom arbeidet med denne masteroppgaven har jeg fått arbeide med en spesiell type tospråklighet, som er et særlig aktuelt og relevant tema. Vi lever i dag i en stadig mer globalisert verden med stadig mer kontakt og flytting på tvers av landegrensener. I Norge har innvandringen økt mye de siste 20 årene (Statistisk sentralbyrå [SSB] 2023). Dette representeres i norske klasserom, ved at mange elever er flerspråklige. Stadig flere elever i den norske skolen i dag har mer enn ett førstespråk, og forståelse for flerspråkligheten og språksituasjonen til disse elevene er viktig i skolen. Språkkunnskaper og kulturforståelse fremheves som stadig viktigere i opplæringens mål i den overordnede delen av læreplanverket. Når det kommer til identitet og kulturelt mangfold, kan man lese at elevene i skolen «skal få erfare at det å kunne flere språk er en ressurs i skolen og i samfunnet» (Utdanningsdirektoratet 2017, 5).

I læreplanen for norsk er et av kjerneelementene knyttet til språket som system og mulighet, hvor det er en målsetning at «Elevene skal utvikle kunnskaper om og et begrepsapparat for å beskrive grammatiske og estetiske sider ved språket». Et annet kjerneelement knyttes til språklig mangfold, der elevene «skal ha innsikt i sammenhengen mellom språk, kultur og identitet, og kunne forstå egen og andres språklige situasjon i Norge» (Utdanningsdirektoratet 2020, 3). Arvespråk er en type tospråklighet som tar for seg temaer innenfor språktilegnelse og språkbevaring, med relevante temaer som tilknytning mellom språk og identitet. I arbeidet med norsk arvespråk i Latin-Amerika har viktigheten av språket som identitetsmarkør blitt tydelig, noe som også kan ses i sammenheng med tverrfaglige temaer som folkehelse og livsmestring.

Kunnskapen jeg har tilegnet meg gjennom arbeidet med denne oppgaven, er altså relevant for lærerutdanningen. Som lærer i norsk kan jeg bruke arvespråk som en interessant innfallsvinkel på flerspråklighet, kultur og identitet. I læreplanen for videregående skole er kulturmøter et fremhevet tema i Vg1, med fokus på hvordan språklige møter kan skape språkendringer. I Vg2 fremheves dagens språksituasjon, samt språklige særtrekk ved norsk i et komparativt perspektiv. Norsk arvespråk eksisterer i diaspora, men er fullt ut en interessant og viktig varietet av norsk. I Vg3 skal elevene lære om endringer i norsk talespråk, og reflektere over sammenhengen mellom språk, kultur og identitet (Utdanningsdirektoratet 2020, 12-15).